

Täysistunto

Keskiviikko 24.6.2015 klo 14.00—19.22

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.22.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.00—16.36) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (16.36—19.22).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Pääministerin ilmoitus normien purkamisesta

Pääministerin ilmoitus PI 1/2015 vp

Keskustelu

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 2. asiana on pääministerin ilmoitus normien purkamisesta. Pääministerin esittelypuheenvuoron jälkeen pidettävät ryhmäpuheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Sen jälkeen myönnän harkintani mukaan enintään 2 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja, jotka varataan V-painiketta käyttäen. (Hälinää)

Pyydän salia hiljenemään. Keskustelu alkaa.

Keskustelu

14.01 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies, ärade talman! Pääministerin ilmoituksella tuodaan ajankohtaisia aiheita eduskunnan keskusteluun. Ajankohtainen aihe niin kotimaassa kuin EU:ssakin on kilpailukyvyyn ja ketteryyden palauttaminen luopumalla liiallisesta sääntelystä.

Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomi kestävä kasvun ja työllisyyden tielle. Suomen suunta muuttuu vain työllä, yrittämisellä ja toimeliaisuudella. Niitä esteitä on purettava.

Regeringens mål är att få Finland på en väg som leder till hållbar tillväxt och sysselsättning. Finlands kurs ändras endast genom arbete, företagande och produktivitet. Hindren för dessa måste undanröjas.

Liiallisen sääntelyn myötä Suomi on menettänyt ketteryyttään ja kilpailukykyään. Tämä näkyy yritystoiminnassa, ihmisten arjessa, maataloudessa, rakentamisessa, investoinneissa, kilpailukyvyssä ja vapaaehtoistoiminnassa.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Tarvitsemme luottamusta. Olemme tottuneet, että kaikki ongelmat ratkaistaan normilla tai lailla. Tarvitsemme vaihtoehtoisia ja luovia ratkaisuja. Koko hallitus on määrätietoisesti sitoutunut turhan sääntelyn ja byrokratian purkamiseen sekä säädösten sujuvoittamiseen. Tämä on tärkeä osa hallitusohjelmaamme ja koskee kaikkia hallinnonaloja.

Sääntelyä tarvitaan edelleenkin järjestäytyneen yhteiskunnan ja ihmisten turvallisuuden ylläpitämiseksi ja takaamiseksi. Myös sääntelyn purku on lainvalmistelua ja edellyttää hyvän lainvalmistelumenettelyn noudattamista. Uuden lainsäädännön valmistelussa etsitään entistä enemmän vaihtoehtoja sääntelylle ja pohditaan tarkasti erilaisten vaihtoehtojen vaikutuksia. Toivon kaikkien kansanedustajien osallistuvan yhdessä maamme rakentamiseen, joka perustuisi enemmän luovuuden kuin valvonnan varaan. Nyt on hyvä aika vaikuttaa myös sisältöön.

Säädösten sujuvoittaminen tarkoittaa seuraavaa viittä yhtä aikaa toteutettavaa kokonaisuutta:

Ensinnäkin, perustetaan valtioneuvoston yhteyteen lainsäädännön vaikutusarviointielin, jonka tehtävänä on varmistaa lainsäädännön vaikutusten arviointien laatu.

Toiseksi, perataan säädökset, jotka eniten haittaavat kansalaisten arkea, yritystoimintaa, maataloutta, investointeja, rakentamista, tervettä kilpailua ja vapaaehtoistoimintaa.

Kolmanneksi, ryhdytään välittömästi purkamaan kansalaisia ja yritystoimintaa haittaavia alempiasteisia normeja, määräyksiä ja ohjeita.

Neljänneksi, sujuvoitetaan lupa- ja valitusprosessit ja annetaan niistä koskeva palvelulupa.

Viidenneksi, viranomaisten keskinäisten valitusten määrä minimoidaan esimerkiksi ennakkoneuvontamenettelyllä.

Arvoisa puhemies! Normeja on purettava myös EU-tasolla. Hallitus on sitoutunut siihen, että EU-säännösten toimeenpanossa pidättäydytään kansallisesta, esimerkiksi kilpailukykyä haittaavasta lisäsääntelystä. Hallitus arvioi kaikkea EU-sääntelyä talouskasvun, kilpailukyvyn ja työllisyyden näkökulmasta. EU:n on tavoiteltava nykyistä parempaa ja kevyempää sääntelyä. Kartoitamme Suomen kannalta ongelmallisia säädöksiä ja säädösesityksiä. Tarkoitus on kertoa selvityksen tuloksista komissiolle heti alkusyksystä. Myös Suomessa panostetaan jatkossa enemmän omien vaikutusarvioiden tekemiseen. Hallituksen kantaa muodostettaessa on tiedettävä, mitä päätökset merkitsevät konkreettisesti suomalaisten hyvinvoinnin ja yritysten toimintaedellytysten kannalta.

Arvoisa puhemies! Osana sääntelyn purkua otetaan käyttöön isojen teollisten hankkeiden osalta lupaprosessien kiirehtimismenettely ja rutiinilupa-asioita siirretään ilmoitusmenettelyyn. Puramme rakentamismääräyksiä, jotka estävät puun käyttöä. Jopa hevosen lannan käyttö sallitaan energiantuotannossa. (Välihuutoja — Hälinää)

Kerron nyt lisää esimerkkejä, miten hallitus purkaa normitusta ja byrokratiaa sekä sujuvoittaa säädöksiä:

Yritysten eri tulolähteiden keskinäisten tappioiden vähennysoikeus (Puhemies koputtaa) vähentää merkittävästi verottajan ja yritysten hallinnollista taakkaa. Se rohkaisee myös uusiin investointeihin.

Työ- ja elinkeinoministeriö vähentää paperisten liitteiden vaadintaa. TEM varmistaa, että viranomaiset eivät kysy yrityksiltä samaa tietoa kahteen kertaan, ja se käy läpi kaikki yrityksiin kohdistuvat lupa- ja ilmoitusvelvoitteet. Esimerkiksi yrityskauppaan sähkömarkkinoilla ei jatkossa tarvittaisi lupaa.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Työ- ja elinkeinoministeriön tavoitteena on, että aluehallinnon ohjaamisessa ministeriöt pysyisivät enemmän strategisella tasolla ja antaisivat tilaa alueiden omalle harkintavallalle.

Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU:ssa siihen, että maa- ja elintarviketalouden hallinnollinen taakka vähentyisi. Tämä on ollut vahvasti esillä EU:n luomusasetuksen uudistuksessa.

Maatalouden tukijärjestelmien hallinnollista taakkaa kevennetään.

Henkilökorttimenettelyä kevennetään ottamalla käyttöön sähköinen hakeminen ja valmiiden asiakirjojen suoratoimitus.

EU- ja Eta-alueiden ulkopuolelta tulevien asiantuntijoiden työlupakäytäntöjä helpotetaan.

Puretaan koulutusviennin esteitä ja normeja esimerkiksi tilauskoulutuksen vientimahdollisuuksia parantamalla.

Pörssiyhtiöiden hallinnollista taakkaa pienennetään.

Viranomaiskäsittelylle asetetaan kaavoitusprosessissa sitovat käsittelyajat.

Rakennusten käyttötarkoituksen muutoksia ja täydennysrakentamista sujuvoitetaan kevennetyllä kaavamennettelyllä.

Luodaan edellytykset pienimuotoiselle piharakentamiselle ja esimerkiksi aurinkopaneelien ja maalämpöpumppujen asentamiselle ilmoitusmenettelyn turvin. (Välihuutoja)

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakirjojen käyttöön, luovutukseen ja säilyttämiseen liittyvät käytännöt yhtenäistetään, ja mahdollistetaan sähköisten palveluiden laajamittainen hyödyntäminen.

Lisätään kaiken viranomaistiedon liikkuvuutta ja hyödyntämistä. Vahvistetaan kansalaisten oikeutta valvoa ja päättää itseään koskevien tietojen käytöstä kuitenkin varmistaen tietojen sujuva siirtyminen viranomaisten välillä.

Arvoisa puhemies! Meidän on rohkeasti uudistuttava, uskallettava luopua vanhoista toimintalinjoista ja muutettava ajattelutapaamme. Uudistumisen pitää pysyä jatkuvana tilana ja vireenä. Edistämme kokeilujen käyttöönottoa luomalla kokeilut mahdollistavan säädöspohjan. Suomen on mahdollista ottaa tuottavuusloikka julkisissa palveluissa ja yksityisellä sektorilla tarttumalla digitalisaation mahdollisuuksiin ja purkamalla turhaa sääntelyä ja byrokratiaa. Osana digitalisaatiota julkinen hallinto sitoutuu kysymään samaa tietoa kansalaisilta ja yrityksiltä vain kerran. Kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään.

Meidän on keskityttävä isompiin asioihin ja tehtävä ne kunnolla. Näin on myös hallinnossa. Emme tarvitse ministeriöihimme enää noin 300:aa eri strategiaa ja niihin 30 000:ta sivua tekstiä. Selvittää pitää jatkossakin, mutta ei turhaan. Normien purkamista on johdettava määrätietoisesti. Hallitus seuraa strategisten tavoitteiden toteutumista kahden viikon välein strategiaistunnoissaan. Eilen on perustettu oma ministerityöryhmä toimintatapojen uudistamiseen, mukaan lukien normien purku.

Arvoisa rouva puhemies! Ärade talman! För att Finland ska få ett lyft krävs ett nytt sätt att tänka. Med en folkmängd på fem miljoner har vi en ypperlig möjlighet att vara ett smidigt och experimenterande samhälle som förändrar sig och har framgång kring förändringarna i världen.

Suomen nousu vaatii ajattelutavan muutosta. Meillä on viiden miljoonan suomalaisen kansana oiva mahdollisuus olla ketterä ja kokeileva yhteiskunta, joka muuttuu ja menestyy maailman muutosten ympärillä.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

14.12 **Matti Vanhanen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useimmat meistä ovat sekä täällä eduskunnassa että kunnanvaltuustoissa olleet näitä normeja ja säännöksiä tekemässä, osa aika kauankin, ja itse meidän pitää myös ryhtyä tähän urakkaan, johon hallitus on nyt näyttämässä suuntaa. Ja voidaan sanoa, että kun ei ole rahaa, niin silloin pitää asioita pystyä tekemään eri tavalla, käyttää luovuutta, ja tässä suhteessa eräänlainen vapauttaminen on se keino, jolla saadaan ihmisistä ja yrityksistä paras irti.

Tälläkin hetkellä meillä on Suomessa paljon investointihankkeita, jotka odottavat ja odottavat luvansaantia. Meillä on paljon toteuttamattomia ideoita. Nyt todella tarvitaan tätä vapauttamista.

Minä luulen, että jokainen meistä on kuullut esimerkkejä siitä, minkälaisia, voi sanoa, ylilyöntejä on syntynyt:

Maanantaina luimme kahvilayrittäjästä, jotka halusivat kesäkahvilan perustaa Käpylään talon alakertaan, ja 100 000 euron investoinnit tarvittiin ilmastointiin, äänieristeisiin, hygieniäjärjestelyihin.

Meillä oli viime viikolla Nurmijärven kunnanvaltuustossa kunnan Rajamäellä omistaman yhden tontin kaavamuutos, jossa käyttötarkoitus olisi muutettu liike- ja asuinrakennuksesta julkisten palvelujen tontiksi. 80 sivua selvityksiä ja kaavaselostuksia vaadittiin, suurin osa niistä tuli valtion viranomaisten vaatimuksesta. Kaavavirkamies sanoi minulle, että hänen mielestään tällainen itsestäänselvyys olisi pitänyt toteuttaa yhdellä liuskalla, ja olen samaa mieltä.

Taannoin minulle pariskunta lähetti kirjeen, olivat ostaneet torpan, jossa oli kaiketi sata vuotta aikanaan asuttu ja tehty ja kasvatettu lapsia. Nyt he vähän laajentaisivat sitä, mutta viranomaisvaatimukset edellyttivät, että siitä ei saa tehdä talvilämmintä. Sanon, että minä ihmeen takia.

Kaikki tämäntyyppinen aiheuttaa kustannuksia johonkin vaiheeseen tässä yhteiskunnassa ja taloudessa. Se hidastaa hankkeita. Se heikentää ja vähentää kilpailua. Se heikentää kilpailukykyä. Yrityksiä ei perusteta, työpaikkoja ei synny. Se tukahduttaa omatoimisuutta.

Nykyaikana kun tämä digitalisaatio, uusi tekniikka kehittyy, meidänhän pitäisi olla laboratorio, jossa voidaan kokeilla ja kaupallistaa sellaisia uusia menetelmiä, tuotteita ja palveluita, jotka voivat nousta maailmanmenestykseen. Ja tämäkin vaatii sitä, että tätä normiympäristöä väljennetään sillä tavalla, että parhaat ideat voivat toteutua.

Keskustan eduskuntaryhmä tukee sitä hallituksen ajattelutapaa, että turvallisuudesta pitää huolehtia, luonnollisesti, mutta emme me tarvitse ylisuojelua. Voidaan ehkä luottaa siihen, että kahvilan asiakkaat ehkä jaloillaan äänestävät siitä, onko kesäkahvilassa riittävä ilmastointi, tai että ehkä viranomaisten ei tarvitse miettiä sitä, missä joku pariskunta haluaa vanhuutensa päiviä elää.

Keskustan eduskuntaryhmä kokee tämän teeman ja aiheen ja tehtävän tämän nelivuotiskauden yhdeksi tärkeimmistä asioista. Tässä meillä on valtava urakka. Me itse olemme perustaneet nämä työryhmät, jotka omalta osaltaan tulevat antamaan syöttöjä hallitukselle ja ministeriöille, keräävät myös kansalaisilta ideoita, tekevät sitä samaa työtä, mitä viime vaalikaudella täällä eduskunnassa myös paljon tehtiin.

Hallitusohjelmassa on seitsemän aihealuetta valittu, joissa erityisesti tätä normien purkua tehdään. Ne on hyvin valittu, niillä on merkitystä talouden ja työllisyyden ja yrittäjyyden edistymisen kannalta, uuden teknologian käyttöönoton kannalta, mutta on myös aihe-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

ta, jotka menevät kansalaisen arkeen ja kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuuksiin ja luovat edellytyksiä sitä kautta yhteisöllisyyden paremmalle toteutumiselle.

Minusta meidän lainsäätäjinä pitää muistaa se, että jokaisella normilla on lopulta hintalappunsa, ja se pitää laskea. Työpaikkoja jää perustamatta, ideoita jää toteutumatta. On paljon ihmisten haaveita, jotka jäävät vain haaveiksi. Siksi se yleisohje ainakin keskustan eduskuntaryhmän suunnalta hallitukselle on se, että nyt pitää sallia lisää vapautta. Tässä alkuvaiheessa hallitukselle täydet pisteet siitä, että se on lähestynyt tätä asiaa tällä vakavuudella ja antanut nyt pääministerin ilmoituksen mitä tärkeimmästä teemasta.

14.17 Kaj Turunen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräissä suomalaisessa laulussa lauletaan: "Kone, älä hydy. Älä hydy nyt." Sitä, jos mitä, toivomme myös suomalaisen yhteiskuntaan, sitä, ettei kone hydy. Investointeja, yrittämistä ja työllistämistä hydyttävät kuitenkin laajoiksi kasvaneet sääntely- ja lupamenettelyt. Kuntien sekä valtion toimintakulttuuri ja sääntöviidakko ovat vuosikymmenten mittaan paisuneet pisteeseen, jossa meidän on pakko aloittaa raivaus, tai koneemme tosiaankin hyyyty.

Liika sääntely on heikentänyt kilpailuasemaamme. Jos mielimme pärjätä kansainvälisessä kilpailussa ja houkutella esimerkiksi uutta toimeliaisuutta kotimaisten ja ulkomaiden investointien muodossa maahamme, emme voi enää jatkaa tällä hitaalla byrokratian ja pykälien tiellä. Nykyisin tilanne on se, että taloudellisia investointeja koskevia lupapäätöksiä voi joutua odottamaan jopa vuosia.

Byrokratiamme rattaissa makaa tälläkin hetkellä satojen miljoonien, jopa miljardien eurojen toteuttamista odottavia hankkeita. Tavallinen kansalainen puolestaan joutuu pahimmassa tapauksessa toimittamaan lippua ja lappua luukulta toiselle useaan kertaan sekä toimittamaan katselmuksia toteuttaakseen pienenkin hankkeen, liittyi se sitten rakentamiseen, ammatin harjoittamiseen, yrittämiseen tai melkein mihin tahansa. Melkein kaikki on tiukasti säänneltyä, ja käytännöt voivat vaihdella merkittävästikin kunnittain.

Miten sitten olemme joutuneet tähän tilanteeseen? Vastaus on valitettavasti, että pitkälti omien toimiemme vuoksi. Hyvä esimerkki kaikessa karmeudessaan siitä, miten asioita ei pitäisi kontrolloida, on maamme ympäristölupabyrokratia. Maassamme vaaditaan lupa 18 000:lta eri ympäristöön vaikuttavalta toimelta, siis 18 000 eri lupaa. Ruotsalaiset tulevat toimeen noin 5 000:lla, ja EU vaatii ainoastaan 2 000 lupamenettelyä. Voidaan siis väittää ja vetää johtopäätös, että sääntelyviidakkomme on suurelta osin omin päin kansallisesti kasvatettu. Valitettavinta tässä maamme tavassa kontrolloida ympäristölupa-asioita on päällekkäisyys ja hitaus.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus onkin päättänyt aloittaa sen, mikä olisi pitänyt aloittaa jo vuosia sitten, eli aloittaa prosessin, jonka tuloksena syntyy uudenlainen Suomi, sellainen Suomi, jossa on helpompi hengittää, sellainen maa, jossa yritysten taloudellisten investointien ja yksityishenkilöiden toteuttamien hankkeiden toteuttamiseksi ei tarvitse suorittaa nykyisen kaltaista sääntömaratonia. Perussuomalaisten mielestä tärkeää normien purkamisessa on se, että sääntelybyrokratian syihin puututaan tavalla, joka tuo nopean tuloksen.

Seitsemän pointtia, joista ensimmäinen pointti on se, että kaikki sääntely on käytävä läpi ja turhasta sekä päällekkäisestä sääntelystä on luovuttava.

Toinen pointti: on katsottava, mistä lupamenettelyistä voidaan siirtyä ilmoitus- tai rekisteröintimenettelyyn.

Kolme: lupien käsittelyajoille on asetettava aikarajat.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Neljäs pointti: on siirryttävä yhden luukun periaatteeseen.

Viides pointti: hallintoa on kehitettävä niin, etteivät lupaviranomaiset valita toisten lupaviranomaisten tekemistä päätöksistä.

Kuudes pointti: Hallituksen on selkeytettävä elyjen, avien ja kuntien virkamiesten roolia sekä suoraviivaistettava hallinnon tapoja toimia. Pidämme hyvänä, että kunnille annetaan vapaammat kädet toteuttaa ja järjestää palveluitaan, mutta samalla on varmistettava, etteivät käytännöt kunnissa poikkea liikaa toisistaan.

Seitsemäs pointti: Viimeisenä mutta ei vähäisimpänä yritysten asiointia verottajan kanssa on saatava sujuvammaksi muun muassa asioinnin nopeuden suhteen ja verotuksen sitovien ennakkopäätösten suhteen.

Arvoisa rouva puhemies! Kokeiluille ja uusille ideoille on annettava tilaa. On selvää, että kaikki kokeilut eivät aina onnistu, mutta on pidettävä mielessä, että yksi onnistunut kokeilu voi olla kansantaloudellisesti paljon suurempi asia kuin muutama epäonnistunut. Jos meillä ei ole rohkeutta uudistua, hyvästä toiveesta huolimatta, koneemme voi hyytyä.

Lopuksi esitän ryhmäni puolesta toivomuksen kaikille kansanedustajille: työskennellään yhdessä uudistaaksemme Suomen normeja ja vähentääksemme byrokratiaa. Kansanedustajat, pidetään yhdessä kone käynnissä.

14.22 Outi Mäkelä kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sääntely-Suomi on tullut tiensä päähän. Normien purkaminen ja järkevöittäminen on kokoomukselle erittäin tärkeä teema. Viime kaudella ministerimme Sanni Grahn-Laasonen oli sekä nostamassa aihetta laajaan keskusteluun että johtamassa puolueiden yhteistä paremman sääntelyn ryhmää. Hänen johdollaan myös toteutettiin esimerkiksi ympäristösuojelulain uudistus, jonka myötä lupaprosessien määrän on arvioitu vähenevän noin 20 prosentilla. On äärimmäisen tärkeää, että tiellä kohti sujuvampaa Suomea jatketaan myös tällä kaudella.

Nykyisen hallituksen ohjelmassa normien purkaminen esiintyy perustellusti läpileikkaavana teemana useissa kärkihankkeissa ja linjauksissa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa kaikille sovituille linjauksille ja odottaa niiden kunnianhimoista toimeenpanoa, jotta uudistuksista saadaan kansalaisille ja elinkeinotoiminnalle maksimaalinen hyöty irti. Tarkoitus on edistää investointeja sekä vahvistaa työllisyyttä ja talouskasvun edellytyksiä. Tavoitteena on myös mahdollistaa julkisten palveluiden tuottaminen ihmisille kustannustehokkaasti, laadukkaasti ja parhaita käytäntöjä soveltaen. Normien purku ja sääntelyn keventäminen ovat keskeisiä keinoja näiden ja monien muiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Parempi sääntely tarkoittaa sekä tulevan sääntelyn laadun parantamista että olemassa olevan sääntelyn kriittistä läpikäymistä. Se tarkoittaa myös vaikutusarviointien laadun parantamista. Lakimuutoksilla tai uusilla säädöksillä ei pidä aiheuttaa sellaisia kustannuksia, jotka johtavat yritysten kannattavuuden heikkenemiseen tai työpaikkojen menettämiseen. Sekä julkisen sektorin omaa toimintaa ohjaavan normiston sujuvoittaminen että yksityistä sektoria kuormittavan sääntelyn keventäminen ovat hallitusohjelmassa erinomaisella tavalla mukana. Hankalimmillaan normi aiheuttaa sekä riesaa yksityiselle toimijalle että kustannuksia veronmaksajalle, kun normien noudattamista täytyy kontrolloida ja valvoa. Esi-merkkeinä mainittakoon kampaamojen hintamerkintöjen tai alkoholimainonnan valvonta.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi myös sääntelyn nettomääräinen keventäminen. Tämä tarkoittaa, että jos uutta sääntelyä tulee, samalla on purettava vanhaa sääntelyä vähintään vastaavassa määrin. Oleellisinta ovat kuitenkin vaikutuk-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

set, eivät niinkään pykälien määrät. Tuhat fiksua pykälää on parempi kuin sata huonoa. Kaikki normit eivät myöskään ole turhia. Esimerkiksi ympäristönsuojelun tasosta on huolehdittava jatkossakin.

Sääntely aiheuttaa yrityksille liikaa hallinnollista taakkaa. Tuotantoa, myyntiä ja työpaikkoja menetetään, kun pelkästään hallinnon vaatimuksiin vastaaminen aiheuttaa miljardikustannukset joka vuosi. Eiköhän olisi kaikille järkevämpää, että sekin resurssi olisi tuotavassa käytössä tuomassa hyvinvointia suomalaisille.

On hyvä, että normitalkoiden henki vaikuttaa hallitusohjelmassa kattavasti. Se koskee kaikkia aloja maa- ja metsätaloudesta, teollisuudesta, rakentamisesta, kaupasta aina julkisiin ja yksityisiin palveluihin ja vapaaehtoistoimintaan saakka. Kokoomuksen eduskuntaryhmä painottaa, että mitään alaa ei ole etukäteen rajattu normitalkoiden ulkopuolelle.

Normien purkaminen on markkinoille tulon esteiden poistamista ja toiminnan rajoitusten keventämistä. Se voi tarkoittaa kaupan suuryksikkösääntelyn neliömäärän tuntuva korottamista, ravintola-alan anniskelusäädösten yksinkertaistamista tai alakohtaisten luvanvaraisuuksien keventämistä tai korvaamista ilmoituksenvaraisuudella. Se voi olla määrällisesti tarveharkinnan väljentämistä tai poistamista vahvasti säännellyillä aloilla, kuten vaikkapa liikenne- tai apteekkialalla.

Paremmiin toimivat markkinat ja vapaampi reilu kilpailu pitävät hinnat kurissa, ja kuluttajat kiittävät. Hyvänä konkreettisena avauksena hallitusohjelmassa on kaupan aukioloaikojen vapauttaminen. Kauppias eli viime kädessä itse asiassa asiakas on ainoa oikea taho päättämään, milloin pitää liikettä auki ja milloin kiinni. Esimerkiksi tiettyjä pyhäpäiviä koskevista poikkeavista poikkeuslupavaatimuksista luopuminen pitäisi toteuttaa niin, että kaupat saisivat pitää ovensa auki silloin, kun asiakkaat, esimerkiksi matkailijat, ovat liikkeellä. Kaikkein selkeintä olisi kumota koko liikeaikalaki.

Sääntelyn parantaminen merkitsee byrokratian vähentämistä kansalaisten tai yrityksen suuntaan. Hyvänä esimerkkinä voi käyttää yhden luukun periaatetta, josta on erittäin tiukka kirjaus hallitusohjelmassa. Samaa asiaa saa kysyä kansalaiselta tai yritykseltä vain kerran. Olemme pohtineet, voisiko lupaprosesseista annettava palvelulupaus tarkoittaa, että jos lupa-asiasta ei ole tiettyyn aikarajaan mennessä annettu päätöstä, lupa katsottaisiin automaattisesti myönnettyksi. (Puhemies koputtaa)

Kokoomuksen eduskuntaryhmä kannustaa hallitusta rohkeisiin ja radikaaleihin uudistuksiin tarpeettomien normien ja turhan byrokratian purkamiseksi.

14.28 Antti Lindtman sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tarvitsemme Suomessa parempaa sääntelyä. Pääministeri Juha Sipilän hallitus on tarttunut tärkeään asiaan. Paremmen sääntelyn tavoittelemine on asia, jossa sosialidemokraatit antavat hallitukselle täyden tukensa ja ovat valmiit tekemään yhteistyötä.

On selvää, että meidän jokaisen elämää säännellään jollakin tavalla. Kun istumme autoon, niin suurin osa meistä kiinnittää turvavyön. 60-luvulla Suomen maanteillä saatettiin ajaa tuhatta ja sataa ilman turvavöitä. Liikenteessä kuolleiden määrä nousi niin suureksi, että presidentti Urho Kekkonen vihelsi pelin poikki. Suomessa autoilija pysähtyy stopmerkin kohdalla. Päiväkodeissa on tarpeeksi henkilökuntaa huolehtimassa lapsistamme. Työnantajat ja -tekijät noudattavat työelämän pelisääntöjä. Nämä ovat esimerkkejä hyvästä sääntelystä, jonka tarkoituksena on lisätä turvallisuutta ihmisten arjessa.

Sosialidemokraatit kannattavat sellaista sääntelyä, joka on kohtuullista yksilön kannalta, joka luottaa yksilöön, joka antaa ihmisille myös vapauksia ja joka katsoo tulevaisuu-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

teen. SDP:n mielestä normeilla pitää tavoitella mahdollistamista sen sijaan, että holhotaan. Siksi sääntelyä, jonka ihmiset kokevat holhouksena, pitää tarkastella kriittisesti. Kriittisyys tarkoittaa sitä, että sääntelyä ja normeja tarkastellaan yksilön näkökulmasta sekä investointien ja työllisyyden näkökulmasta. Vaikutukset on arvioitava huolellisesti. Sen vuoksi sosialidemokraatit tarjoavat yhteistyön kättä hallitukselle. Toivomme, että hallitus jatkaa paremman sääntelyn valmistelua parlamentaarisen yhteistyönä.

Fru talman! Vi stöder målsättningen att avreglera sådana normer och sådan byråkrati som onödigt försvårar vardagen för medborgarna, företagen och föreningarna. Vi är villiga att ge vår insats i det här arbetet.

Arvoisa puhemies! SDP haluaa nopeuttaa investointien tekemistä ja helpottaa yritysten kasvua. Sen vuoksi sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä esittää seuraavaa. Numero 1: hakemus- ja valitusruuhkaa on purettava. Numero 2: lupaprosessit on tehtävä nopeiksi ja selkeiksi. Numero 3: eri viranomaisten ristiriitaisia päätöksiä on vähennettävä. Numero 4: yritystoiminnan käynnistämistä Suomessa on helpotettava entisestään. Sääntelyn selkeyttämisen yhteydessä täytyy kuitenkin pitää huolta harmaan talouden torjunnasta, turvallisuudesta, työntekijöiden oikeuksista, työsuojelusta ja ympäristöstä. Sääntelyn selkeyttämis- sen yhteydessä täytyy pitää huolta näistä asioista.

SDP ehdottaa seuraavia toimenpiteitä paremman sääntelyn saavuttamiseksi:

Ensinnäkin työttömyysturvan byrokratiaa on kevennettävä. SDP ajoi viime kaudella läpi 300 euron suojaosuuden työttömyysturvaan ja asumistukeen. Tätä työtä on jatkettava, sillä työ on muuttunut pirstaleisemmaksi. Työttömyysturvanormeja on tarkastettava, jotta satunnaiset työt ovat aina kannattavia. Ihmisten on voitava tuntea elämänsä turvatuksi epävarmoillakin työmarkkinoilla.

Toiseksi esitämme yhden luukun periaatetta, joka helpottaa ihmisten asiointia. Kun ihminen asioi viranomaisen kanssa, viranomaisen pitää hankkia tarvittava asiakirja toiselta viranomaiselta sen sijaan, että asiakasta pompotellaan luukulta toiselle.

Kolmanneksi ehdotamme metropolihallinnon toteuttamista. Metropolihallinto vähentää byrokratiaa muun muassa maankäytössä ja kaavoituksessa ja siten helpottaa kohtuuhintaisen asuntojen rakentamista.

Neljänneksi esitämme, että maatalouslomitus voitaisiin järjestää vähemmällä byrokrati- alla esimerkiksi palveluseteleiden kautta.

Paremman sääntelyn lähtökohtana on oltava pragmaattisuus. (Hälinää — Puhemies ko- puttaa) Yksi esimerkki, jossa voi sanoa, että ideologia ajoi pragmaattisuuden, järjenkäy- tön, ohi, nähtiin viime kaudella, kun soidensuojeluohjelman toimeenpano keskeytettiin. SDP kannatti tuolloin ja kannattaa edelleenkin lakisääteistä suojeluohjelmaa. SDP suhtau- tuu tähänkin asiaan pragmaattisesti. Ympäristö tarvitsee puolustajansa, sillä puhdas ympä- ristö on suomalaisten turvallisuuden kannalta ensiarvoisen tärkeä asia. Ympäristö, jos mi- kä, on meillä lainassa lapsiltamme ja tulevilta sukupolvilta.

Arvoisa puhemies! Matti Vanhasen ykköshallitus laati paremman sääntelyn toimintaoh- jelman vuonna 2006. Viime hallituskaudella oli niin ikään puolueiden yhteinen paremman sääntelyn työryhmä. SDP haluaa jatkaa tätä yhteistyötä.

Arvoisa puhemies! SDP kannattaa sellaista sääntelyä, jolla ihmisten arjesta tehdään tur- vallisempaa, joka lisää tasa-arvoa ja ihmisten yhtäläisiä mahdollisuuksia. Me ajamme pa-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

rempaa sääntelyä, jonka avulla vaikutetaan positiivisesti työllisyyteen ja yrittäjyyteen. (Puhemies koputtaa)

Arvoisa pääministeri Sipilä, miltä SDP:n ehdotukset kuulostavat? Onko hallitus valmis toteuttamaan niitä? Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on valmis yhteistyöhön.

14.34 Krista Mikkonen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu. Olisi typerää, jos emme välillä arvioisi sitä, millainen sääntely on toimivaa, mikä turhaa tai vanhentunutta. Tiukoilla säädöksillä ja tulkinnoilla olemme itse luoneet turhaa byrokratiaa, monimutkaistaneet yksinkertaisiakin asioita ja tappaneet luovuutta. Jos pienten kyläjuhlien järjestäminen vaatii hygieniapassit, järjestysmiehet, turvallisuussuunnitelmat ja meluilmoitukset, ei tarvitse ihmetellä, ettei vapaaehtoisia puuhaajia löydy entiseen tapaan, etenkin kun toisinkin voidaan tehdä. Ravintolapäivä on hyvä esimerkki sääntelyn onnistuneesta purkamisesta. Sen myötä vapaaehtoisvoimin on syntynyt ympäri maata, jopa ympäri maailmaa levittäytyvä yhteisötapauhtuma.

Arvoisa puhemies! Normien purkuinnossa on tärkeää pitää mielessä se, miksi ne on alun perin luotu. Normi ei ole kirosana. Niiden tarkoitus on suojella ihmistä ja ympäristöä, taata palvelujen ja tuotteiden hyvä laatu. Monet normit täyttävät tarkoituksensa. Normiviidakossa on karsittavaa, mutta villiin länteen ei pidä mennä. Normit eivät ole vain yritystoimintaa hankaloittava tekijä, vaan ne voivat olla myös kilpailuetu. Säädökset ja lupamenettelyt tuovat kuluttajalle takuun laadusta ja ammattitaidosta. Vahvat ympäristönormit takaavat puhtaan ympäristön lisäksi edelläkävijän aseman suomalaisille laitevalmistajille cleantechin kasvavilla maailmanmarkkinoilla. Puhtaat vetemme ja vahva osaamisemme ympäristöasioissa ovat tiukkojen ympäristönormien ansiota. — Kiinnitin huomiota, ettei pääministeri maininnut ympäristöä lainkaan puheessaan, vaikka puhdas luontomme on yhteinen ylpeytemme ja siitä on pidettävä kiinni.

Sen sijaan saman asian selvittäminen useaan kertaan eri viranomaisille yrityksissä ja maataloilla, päällekkäisyys eri tahojen valvontatehtävissä, yksityiskohtaiset mitoitusvaatimukset toimitiloissa, kohtuuttomat hygieniavaatimukset lähituottajille, vapaaehtoistoimijoilta vaaditut erilaiset luvat ja ilmoitukset ovat esimerkkejä purkuun joutavista normeista. Normien purussa kannattaa muistaa sote-sopan opetukset ja varmistaa jo alkuvaiheessa, ettei törmätä perustuslaillisiin seiniin. Esimerkiksi kansalaisten mahdollisuus vaikuttaa omaan elinympäristöönsä on perustuslailla turvattu.

Normien purku ei myöskään saa johtaa tilanteeseen, jossa sääntelyn vähetessä harmaa talous kasvaa. On myös varottava amerikkalaistyylistä järjestelmää, jossa etukäteissääntely on korvattu sillä, että sallitun ja kielletyn raja selvitetään oikeudessa. Ratkaisujen hakeminen oikeudessa vasta onkin byrokraattista, kankeaa ja kallista.

Arvoisa puhemies! Vihreiden mielestä kunnille pitää antaa nykyistä vapaammat kädet palveluiden järjestämiseen. Toimintaympäristöt eri puolilla maata ja jopa kuntien sisällä vaihtelevat, ja samoihin tavoitteisiin voidaan päästä eri tavoin. Siksi on järkevää, että normeilla ei sidota toteutustapoja liian tiukasti. On kuitenkin huolehdittava, että ihmiset saavat tarvitsemansa palvelut asuinkunnasta riippumatta. Vihreitä huolestuttaa hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan monet kuntalaisille tärkeät hyvinvointipalvelut kirjastosta liikuntaan ja kansalaisopistosta nuorisotoimeen eivät olisi enää lakisääteisiä, vaan kuntien omassa harkinnassa. Huoltamme lisää se, että kohtaan on liitetty selkeä säästötavoite. Jos palveluja ei tarvitse enää järjestää määrääjässä tai lainkaan tai päiväkotien ja koulujen ryh-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

mäkoot kasvavat rajoituksetta, ei ole kyse sääntelyn purkamisesta, vaan silloin on kyse palveluiden leikkauksista.

Arvoisa puhemies! Lupamenettelyä voidaan nopeuttaa ja sujuvoittaa riittävillä resursseilla ja viranomaisyhteistyöllä. Tästä on hyvä esimerkki Ville Niinistön ympäristöministerikaudella alkuun laitettu Äänekosken biotuotetehtaan ennakkoneuvotteluprosessi, joka toi ympäristöluvan nopeasti ympäristöarvoista tinkimättä. Sääntelyn valvontaa kannattaa suunnata sinne, missä rikkomisen todennäköisyys on suurin. Esimerkiksi verovirastossa riskien analysointi ja valvonnan suuntaaminen sen mukaan on tuottanut hyviä tuloksia.

Arvoisa puhemies! Normeilla on paikkansa ihmisen ja ympäristön hyvinvoinnin turvaajana sekä palveluiden ja tuotteiden laadun takaajana. Normiviidakko ei kuitenkaan saa muodostua hyvän elämän esteeksi. Normien purkua tulee tehdä, mutta se tulee tehdä harkiten. Sääntelyviidakosta ei pidä siirtyä villiin länteen.

14.39 Anna Kontula vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Normien tarkoituksena on luoda yhteiskunnalle pelisäännöt. Niillä suojataan haavoittuvia, jaetaan valtaa ja rajoitetaan oman käden oikeutta. Niillä luodaan standardeja ja kohdennetaan resursseja. Normit ovat modernin valtion ydin. Jos vallankäyttöä ei ohjattaisi laeilla, olisi lain tilalla jokin toinen, mielivaltaisempi järjestelmä. Normibyrokratian oikeutuksena on ihmisten yhdenvertaisuus valtiovallan edessä.

Lait eivät siis ole huono asia, päinvastoin. Ne syntyvät yleensä korjaamaan jotakin epäkohtaa. Esimerkiksi monet kuntien velvoitteiden yksityiskohdat — säännökset määrääjoista lääkäriin pääsemiseen tai lastensuojelun tarveselvitysten tekemiseen — ovat saaneet alkunsa kuntien penseydestä näiden tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen. Osa normeista, esimerkiksi tietosuojasäännökset ja valitusoikeudet, nojaa koko modernin yhteiskunnan perustana oleviin vapausoikeuksiin. Historiasta meidän olisi pitänyt jo oppia, että näiden rajoittamiselle on syytä olla huomattavasti painavampia perusteita kuin rahanmeno tai käytännön hankaluus.

Rouva puhemies! Yhteiskunta muuttuu koko ajan, ja siksi normeilla on kiusallinen tapa vanhentua. Silloin asioiden sujuvoittamiseksi tarkoitettu sääntely kääntyy itseään vastaan. Tällainen ilmiö jumittaa parhaillaan esimerkiksi uusiutuvien energioiden pientuotantoa. Toisaalta, koska useimmat normit syntyvät eri intressiryhmien kompromisseina, saattavat ne olla jo alkujaankin epätarkoituksenmukaisia. Niinpä muun muassa kaavoitus on täynnä sääntelyä, joka ei oikeastaan ole ihan kenenkään toiveiden mukaista.

Normien heikkoutena on vielä sekin, että niitä toteuttavat viranomaiset ovat tavallisia, epäjohdonmukaisia ihmisiä. Merkittävä osa normitalkookeskustelussa esiin nostetuista ongelmista liittyykin enemmän viranomaistyön huonoon organisointiin kuin varsinaiseen lainsäädäntöön. Kun esimerkiksi laki toimeentulotuesta edellyttää hakijalta ainoastaan "välttämättömien tietojen" toimittamista, on se sosiaalitoimistoissa usein tulkittu kymmenien sivujen liiteluetteloiden vaatimiseksi.

Tällaisia sääntelyn pullonkauloja ja hidasteita on ilman muuta aiheellista tarkastella aika ajoin. Jos nurkkia ei koskaan siivota, kertyy niihin kaikenlaista turhaa roinaa. Normiputauksen pitäisi kuitenkin olla hallituksen jokapäiväistä huushollausta, ei varsinaisen poliittinen kysymys, ei ainakaan sellainen, josta tuore pääministeri antaa ihka ensimmäisen ilmoituksensa. Valinta on erityisen outo tilanteessa, jossa Suomella on ratkaistavana lukuisia vakavia yhteiskunnallisia haasteita.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Rouva puhemies! Suomalainen hallinto on edelleen kansainvälisesti vertaillen tehokasta ja esimerkiksi yrittäjien verovelvoitteisiin kuluva aika varsin kilpailukykyinen. Todella akuutit byrokratiasumat liittyvät meillä tukien alikäyttöön ja oikeuslaitoksen pitkiin jonoihin, joista kumpaankaan muuten hallitus ei ole luvannut puuttua. Hallitusohjelmaa lukies- sa herääkin väistämättä epäily, tokko aikomuksena on todellisuudessa lainkaan vähentää normibyrokratiaa. Tavoitteeksi on nimittäin asetettu vastikkeellisuuden ja tarveharkinnan lisääminen, mikä suoraan tarkoittaa myös byrokratian lisäämistä.

Esitys lasten päivähoito-oikeuden sitomisesta vanhempien työmarkkinastatukseen edel- lyttää jopa kokonaan uuden kontrollimekanismin perustamista. Jo nykyisellään Suomen suurin normistressin ylläpitäjä on porvarillinen epäluottamuksen politiikka. Nämä talkoot näyttävät kuitenkin tuottavan viranomaisille niin paljon uutta paperityötä, että juhliin on aihetta yksistään metsäteollisuudella. Mikäli byrokratiaa oikeasti haluttaisiin keventää, pi- täisi katseet kääntää niihin todellisiin lomakenieluihin: valvontaviranomaisten ja oikeus- laitoksen jonoja venyttävään aliresursointiin sekä tietysti palvelujen ja tulonsiirtojen kyt- täysbyrokratiaan.

Arvoisa rouva puhemies! Näissä pääministerin julistamissa normitalkoissa kiellettyjen tuplashottien ja huviveneiden käsisammuttimien vuositarkastusten päivittelyn lomaan on pujahtanut merkittäviä ideologisia hankkeita, kuten heikennykset perusturvaan ja hoiva- sektorin henkilöstömitoituksiin. Oikeasti nyt ei olla tekemässä mitään neutraalia koneen määräraikaishuoltoa vaan radikaalia poliittista projektia, (Puhemies koputtaa) vallan ja vau- rauden uusjakoa, vaihtamassa vakaata ja tilavaa perheautoa sporttisempaan malliin, jossa edistysellinen turvateknologia on korvattu kiihtyvyyssominaisuuksilla. (Puhemies koput- taan) Istumapaikkoja uudessa pelissä on vain kahdelle, mutta lapset ja isoäiti joutavat kyllä kävelemäänkin.

14.45 Anna-Maja Henriksson r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhe- mies! Det så kallade normtalko, som statsminister Sipilä efterlyser, behövs. Vi bör ha för- måga att se kritiskt på de direktiv och regler som reglerar vårt samhälle och som inverkar på vanliga medborgares vardag. Redan under förra regeringsperioden tog sig en parlamen- tarisk arbetsgrupp an uppdraget, så det finns att bygga på.

Det ska ändå sägas tydligt: ett normtalko är ingen patentmedicin för ett bättre samhälle. Det är en villfarelse att tro att ett land utan normer är ett lyckligt land. Vår nordiska rättsstat grundar sig på goda principer som vi skriver om till lagar och normer. Goda normer skyd- dar de svaga grupperna i samhället. Vi behöver även normer som tar hänsyn till miljön och som ger ramar för vår ekonomi.

Arvoisa puhemies! Tämän vuoksi on tärkeää, että nyt kaavailtu normien purkaminen ta- pahtuu vastuullisesti ja sen vaikutukset tiedostaen. Normitalkoot ovat sinänsä paikallaan, mutta ilman asiaankuuluvaa vaikutusten arviointia ja kokonaisvaltaista tarkastelua on ole- massa vaara, että normitalkoista muodostuu hanke, jossa yksilön oikeusturva — ehkäpä vahingossa — heikkenee. Tällaisten normien purkamista emme halua. On kuitenkin tietys- ti aivan selvää, että on paljon esimerkkejä liiallisesta ja epätarkoituksenmukaisesta säänte- lystä, jota on syytä väljentää. Ruotsalainen eduskuntaryhmä kysyy, miksi ei hallitus ole valmis luopumaan tarveharkinnasta koskien ulkomaalaista työvoimaa.

Meidän on syytä tarkistaa kaikkein tiukimpia rakentamista koskevia normeja, ja eihän voi olla niin, että vanhusten asumista koskevien direktiivien ja yksityiskohtaisten normien

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

tulkinnat romuttavat koko toiminnan. Epäinhimillistä byrokratiaa on, jos vanhustentalo, jossa asukkaat voivat hyvin ja viihtyvät, on sulkemisuhan alla ainoastaan sen vuoksi, että tietyt neliömetrinormit eivät täyty. Ylipäänsä meidän pitäisi ymmärtää yhteiskuntaa rakentaessamme, että kaikkia ja kaikkea ei pidä mitata samalla mitalla. Terveen järjen käytön pitää olla sallittua.

Toinen esimerkki liiallisesta byrokratiasta voidaan ottaa harmaan talouden torjunnasta. Epäilemättä Helsingin seudun kiivaimmilla rakennusmarkkinoilla tarvitaan kunnollista normiarsenaalia pimeän rakentamisen torjumiseksi, mutta saman raportointivelvollisuuden vaatiminen pieniltä maaseudun rakennusfirmoilta niiden alihankkijoista ei ole viisas. Jos pienyritykset ovat vaarassa tukehtua huomattavaan paperisotaan, varmasti kaikkia tässä maassa tarvittavia uusia työpaikkoja ei pystytä luomaan.

Värderade talman! Centern efterlyser särskilt färre normer när det gäller lantbruksnäringarna. Det är säkert på sin plats, samtidigt som vi vet att det i många fall handlar om EU-direktiv som vi genom nationella beslut inte ensamma kan ändra på.

Också inom social- och hälsovårdssektorn finns det skäl att luckra upp en del normer. Som exempel ter det sig inte meningsfullt att föräldrar till handikappade barn varje år till Folkpensionsanstalten måste göra en ny ansökan om rehabiliteringsstöd gällande den kroniska sjukdom deras barn lider av. Det är en process som dessutom är psykiskt tung.

I det här sammanhanget vill svenska riksdagsgruppen betona att bra naturskydd bygger på dialog och samförstånd. Tyvärr är det så att många markägare i den region från vilken jag kommer, från Österbotten, upplever NTM-centralen och miljömyndigheterna som motståndare till medborgarna, och då har någonting gått fel. Om man direkt går till tvångsinlösningar utan att först söka fredning på frivillig väg, så handlar det antingen om dålig förvaltning eller oändamålsenliga normer.

Arvoisa puhemies! Meidän ei pidä puhua ainoastaan normien purkamisesta vaan keskustella vakavasti paremmasta sääntelystä. Normit ovat tarpeen, mutta miten saada ne tarkoituksenmukaisemmiksi? Tavallisten kansalaisten järkeviksi kokemia normeja ei ole vaikea panna täytäntöön tai noudattaa. Vapaaehtoistyötä, talkootyötä rasittavat keinoitekoiset normit pitäisikin viipymättä kitkeä pois. Yhteiskuntamme tarvitsee myös vapaaehtoisia panostuksia vähintään yhtä paljon kuin ennenkin, ehkä enemmänkin, minkä vuoksi meidän pitäisi varoa tukahduttamasta spontaania toimeliaisuutta tarpeettomalla sääntelyllä.

Värderade talman! Våra skuldyngda kommuner vill man delvis helt berättigat avlasta med färre normer och färre obligatoriska uppgifter. I den här processen bör man dock noga avväga konsekvenserna av större frivillighet. Ett normtalko är på villovägar om en kommun börjar stänga sitt bibliotek, tummar på sin grundservice eller begränsar sin språkliga service. Vägledande för klok avreglering är att medborgarens rätt till service på lika villkor inte äventyras.

14.51 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Statsministerns redogörelse gällande minskningen av onödig byråkrati och onödiga normer innehåller många goda förslag som är värda att understöda. Faktum är ju att det är just i denna sal som beslut som har förorsakat denna byråkrati har fattats, och som nu konstaterats vara ett av de största hindren för Finlands konkurrenskraft.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Det finns ett gammalt talesätt: spåren leder till syltfabriken, och vi sitter just nu i syltfabriken. I den här frågan är det just riksdagen som bär ansvaret. Det är vi som ska bära ansvaret för att reda upp situationen så att Finland återfår sin konkurrenskraft, och så att medborgarna återfår förtroendet för våra myndigheter.

Arvoisa rouva puhemies! "Minulla on sata työntekijää, ja näistä viisi on palkattu pelkääntään pyörittämään yritykseen liittyvää byrokratiaa. Tämän lisäksi käytämme säännöllisesti juristia." Näin kertoi taannoin eräs suomalaisyrittäjä, kun häneltä kysyttiin esimerkkejä byrokratiasta.

Sipilän hallituksen ohjelmassa sana "sääntely" esiintyy 23 kertaa. Hallituksen aiheet turhien normien purkamiseksi ovat todella välttämättömiä. Uskon, että tässä työssä voidaan löytää laaja poliittinen yhteisymmärrys. Näin aluksi todettakoon, että Keskuskauppakamarin vertailun mukaan vaaliohjelmassaan kattavimmin ylisääntelyn ja byrokratian purkua käsittelevät kristillisdemokraatit.

Hallinnollista taakkaa ja ylisääntelyä on kaikilla sektoreilla. On välttämätöntä edistää uusien yritysten ja työpaikkojen syntyä. Hallintoa on saatava varjelemaan hyviä liikeideoita ja yrittäjiksi aikovia eikä hukuttamaan vaatimuksiinsa. Esimerkiksi ympäristöluvista lupaprosessien venyminen merkitsee usein menetettyjä liiketoimintamahdollisuuksia, ja kalliit lupamaksut rasittavat etenkin pk-yrityksiä. Lupajonoissa on tällä hetkellä yli 3 miljardin arvosta investointeja. Byrokratian keventämiseksi on erilaisia lupamenettelyjä sovitettava yhteen ja yhdistettävä lupia.

Ylisääntelyn purkamista on yritetty moneen otteeseen, mutta tuloksiin ei ole kunnolla päästy. Viime kaudella toiminut paremman sääntelyn työryhmä sai lyhyessä ajassa noin 400 erilaista ehdotusta paremmasta sääntelystä, sääntelyn purkamisesta ja sujuvoittamisesta. Joukossa oli paljon harkinnanarvoisia ehdotuksia.

Myös me kristillisdemokraatit olimme aktiivisia ehdottajia. Esitimme muun muassa, että rakennuslupamenettelyä tulee keventää pientalorakentamisen kohdalla. Kaavoitukseen liittyvää valitusmenettelyä on muutettava siten, etteivät asuntorakennushankkeet viivästy kohtuuttomasti. Eräs toinen muutettava asia olisi, että SAFA-arkkitehteja ei tarvitsisi käyttää pientalokohteissa vaan talotehtaiden suunnitteluratkaisut riittäisivät. Ruotsin malliin ehdotimme myös kevyttä lupamenettelyä pienikokoisen lisätalon rakentamiseksi tontille, jolla on jo omakotitalo ja käyttämätöntä rakennusoikeutta. Myös ennakolta anottavista rahankeräysluvista luopuminen ja ilmoitusmenettelyyn siirtyminen on ollut yksi esimerkki KD:n esillä pitämistä ehdotuksista. Sisäministerimme ajoi asiaa, vaikkei siitä vielä viime kaudella päästyäkään sopimukseen.

Arvoisa puhemies! Suomen on pyrittävä vaikuttamaan valmisteilla olevaan EU-lainsäädäntöön entistäkin varhaisemmassa vaiheessa. Sekä Suomen hallitus että Euroopan komissio painottavat tarvetta kehittää EU-sääntelyä. Toivoa sopii, että Junckerin komission ponnistelut asiassa tuottavat tulosta eikä niille käy kuten Euroopan komission pk-yrityspoliittiselle toimintaohjelma Small Business Actille, jossa määriteltiin periaatteet, joiden tarkoituksena oli ohjata erilaisia toimenpiteitä pk-sektorin toimintaedellytysten kehittämiseksi. Liian yksityiskohtaisen EU-direktiivitehtailun sijaan tarvitaan nyt todellista lisäarvoa tuottavaa ja sisämarkkinoiden toimintaa edistävää puitelainsäädäntöä. Olisi myös syytä pitäytyä EU-direktiivien vähimmäisvaatimuksissa eikä pahentaa byrokratiaa omilla kansallisilla lisäyksillä.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen visiossa tavoitellaan sitä, että vuonna 2025 Suomessa ihmisellä on vapaus ja vastuu rakentaa omaa, perheensä ja läheistensä elämää, luottamme toisiimme, kunnioitamme toisiamme, sovimme asioista, pärjäämme vähemmällä sääntelyllä. Tämä on hyvä tavoitekuva. Ilman vapauteen vahvasti sidottua vastuuntuntoa ja yhteisesti kunnioitettuja perusarvoja yhteiskunta on tiellä, jonka päässä hämöttää tavoitteensa irvikuva: ylisäännelty yhteiskunta, jossa isovelji valvoo.

Lopuksi, rouva puhemies: Jäljet johtavat syltityhtealta, ja syltityhtdas on tässä tapauksessa eduskunta. Uutta instituutiota tai virastoa ei tarvita normien purkuun. Meiltä poliitikoilta, ja erityisesti Suomen hallitukselta, odotetaan nyt päätöksiä.

Puhemies Maria Lohela: Ennen debattia myönnän pääministeri Sipilälle 3 minuutin puheenvuoron ja ministeri Bernerille 2 minuutin puheenvuoron.

14.58 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia hyvähenkisestä keskustelusta. Täällä näyttää vallitsevan varsin suuri yksimielisyys siitä, että tavoite on oikea. Suomeen on saatava lisää terveen järjen käyttöä, enemmän luottamusta, ja erityisen tärkeätä on nyt niitten normien helpottaminen, jotka rajoittavat ihmisten työllistymistä ja talouskasvua ja investointeja.

Täällä nousivat useassakin puheenvuorossa esille nämä tärkeän vapaaehtoistoiminnan esteet. Siellä ihmiset tekevät omalla vapaa-ajallaan töitä, ja moni toiminta on tukehtunut liialliseen normitukseen ja byrokratiaan.

Monessa puheenvuorossa nostettiin esille myöskin se, että tarvitaan sääntelyä ja pelisääntöjä. Kaikki sääntely ei ole pahasta. Esimerkiksi työsuojelukysymykset nostettiin esille, ympäristöä pitää suojella, liikenne tarvitsee säännöt — totta kai, se on selvä asia.

Mutta kun me puhumme sääntelyn purkamisesta tai normien purkamisesta ja paremmasta sääntelystä, niin meidän pitää olla varovaisia siinä, että se ei mene tähän EU-kontekstiin, elikkä kun EU:ssa puhutaan paremmasta sääntelystä, niin yleensä tarkoitetaan sitä, että ei voida purkaa olemassa olevaa sääntelyä. Me tarvitsemme molempia eli parempaa sääntelyä ja olemassa olevan sääntelyn purkamista.

Sitten täällä nostettiin lainvalmistelun laatu ja vaikutusarvioinnit. Se on ilman muuta keskeinen osa, kun puhutaan nimenomaan paremmasta sääntelystä.

No, sitten normit ja säännöt eivät välttämättä toimi samalla tavalla koko Suomessa, ja sen takia meidän pitäisi huomioida kaikissa säännöstöissä myöskin alueelliset erot ja antaa enemmän toimivaltaa sinne alueille, vapauttaa päätöksentekoa sinne ja luottaa ihmisten toimintakykyyn, luovuuteen ja yrittää vähemmän tehdä täällä koko maata kattavia sapluunoita.

Edustaja Mikkonen otti esille enemmän vastuuta kunnille -teeman. Kunnilla on tällä hetkellä 550 lakisäätelistä tehtävää ja noin 1 000 erilaista velvoitetta, ja kyllä nämä täytyy käydä myöskin kriittisesti läpi. Esimerkiksi vuonna 2000 näitä lakisääteisiä tehtäviä oli 400, ja tämä on kasvanut hyvin voimakkaasti. Ja niin kuin edustaja Vanhanen puheenvuoronsa aluksi totesi, kukaan meistä ei ole syytön tähän prosessiin ja tämä ei ole keskinäisen syytelyn paikka, vaan nyt mietitään, niin kuin edustaja Östman sanoi, että täällä syltityhtealta, jos jossakin, normeja kun tehdään, niin täällä samassa paikassa ne pitää myöskin purkaa.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Äänekosken investoinnin joku otti esille myöskin hyvänä esimerkkinä siitä, miten lupaprosessi voidaan rakentaa myöskin nopeaksi, mutta siitä huolimatta se tehdään huolellisesti.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Berner, 2 minuuttia.

15.01 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa rouva puhemies! Parempi sääntely parantaa tuottavuutta, kohentaa kilpailukykyä ja sujuvoittaa arkea. Liikenne- ja viestintäministeriössä hallinnon kaikki tasot käydään tiheällä kammalla läpi. Vaikuttamisesta Euroopan unionissa ja kansainvälisissä järjestöissä terästetään, jotta tarpeettomalta sääntelyltä vältytään.

Viestintäalalla markkinoita jäykistävät toimilupakäytännöt, joita tarkastellaan kriittisesti. Myös liikennealan sääntely uudistetaan. Liikenteessä digitaalisuuden hyödyntäminen on vasta alussa, mutta mahdollisuudet ovat valtavat. Asiakaslähtöisille palveluille on kysyntää niin kaupungeissa kuin haja-asutusalueilla. Perkaamalla pykälät palvelutarjonta ja kilpailu muun muassa henkilö- ja tavaraliikenteessä lisääntyvät, ja samalla luomme hyvän kasvualustan innovaatioille ja parempia palveluja ihmisille.

Liikennepolitiikassa aloitamme laajoja sääntelyuudistuksia. Uuteen liikennekaareen otetaan kuljetuspalveluja, tietoja, rekistereitä ja liikennealan virastoja koskevat yhtenäiset ja selkeät säännökset. Lähiaikoina kumoamme 12 turhaa ilmoituslainsäädöstä. Myös esimerkiksi pysäköintikiekon käytöstä, muodosta ja jopa väristä on säädetty piinallisen tarkasti, mikä on aiheuttanut yleisen oikeustajun vastaisia pysäköintivirhemaksuja.

Kaikki sääntely ei ole tarpeetonta. Järkevä ja kilpailua edistävä pykälä on paikallaan, ihmisen turvallisuutta ja luottamusta arkeen on taattava.

Minulla on vastuu hallituksen kärkihankkeesta "Sujuvoitetaan säädöksiä". Toivon saavani kollegoiltani, kansalaisilta, yrityksiltä ja yhteisöiltä perusteltuja aloitteita huonojen säännösten tunnistamiseksi. Kehitetään yhdessä yhteiskuntaa, joka on lähempänä ihmistä, lähempänä yrityksiä, luodaan mahdollistava ja turvallinen ympäristö kansalaisille ja elinkeinoelämälle. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Aloitetaan debatti. Pyydän edustajia ilmoittautumaan. Ja tähän alkuun ryhmäpuheenvuorojen pitäjät saavat käyttää 2 minuutin puheenvuoron.

15.03 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan selviän paljon lyhyemmälläkin ajalla.

Kun ajatellaan tätä koko hallituskauden isoa tehtävää, niin selkeästikin tämä normien purku ja parempi sääntely, kokeilujen kulttuuri saavuttaa tässä talossa ja salissa selvästi erittäin laajan kannatuksen, ja tältä pohjalta on hallituksen erittäin hyvä mennä rohkeisiin avauksiin, hakea esimerkkejä ympäri maata ja tuottaa esityksiä. Minä uskon, että ne tulevat kyllä täällä eduskunnassa saamaan erittäin hyvän vastaanoton.

15.04 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelin näitä opposition puheenvuoroja, oikeastaan kristillisdemokraattien puheenvuoroa täytyy ihan kehua, että se oli laadittu ajatuksella. Mutta vasemmistoliiton edustaja Kontulan puheenvuorossa oikeastaan juoksutitte ajatusta jo niin pitkälle, että sillä ei ole enää tämän hallituksen syyttämisen kannalta katsoen mitään tekemistä sääntelyn purkamisen kanssa. Toi-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

von, että kuitenkin tässä salissa löytyisi sitä todellista halua sääntelyn purkamiseen niin, että kaikki puolueoryhmät siihen sitoutuisivat.

Mutta toisaalta jos miettii historiaa sitten, minulla on kansanedustajana vain neljä vuotta historiaa, ja viime vaalikaudella istuin talousvaliokunnassa. Sitä taustaa vasten ajatellen kieltämättä minun täytyy sanoa, että tästä sosialidemokraattien esityksestä parlamentaarisesta työryhmästä, joka purkaisi sääntelyä, ihan ensimmäisenä tuli ajatus Troijan hevosesta mieleen. Kun EU-sääntelyä esimerkiksi viime vaalikaudella talousvaliokunnassa käsiteltiin, niin olikohan niin, että lähes poikkeuksetta kansallisella lainsäädännöllä sosialidemokraatit olisivat halunneet sitä sääntelyä laajentaa koskemaan myös esimerkiksi pieniä yrityksiä, vaikka itse direktiivi koski listattuja yrityksiä. Oli tämäntyyppisiä asioita, jotka ovat sitten mahdottomia toteuttaa kuitenkin pienissä yrityksissä tai lisäävät merkittävästi kustannuksia tai sitten vaikuttavat siihen, perustetaanko yrityksiä ollenkaan.

Minä pidän hyvänä sitä, pääministeri, että olette perustanut eilen tämän ministerityöryhmän, mutta olisin tiedustellut tästä ministerityöryhmästä vielä, onko tälle asetettu varsinaisia tavoitteita. Nyt jos ajatellaan, että meillä on ympäristölainsäädäntöä sillä tavalla, että on 18 000 erilaista lupamenettelyä sellaisista hankkeista, jotka vaikuttavat joihinkin ympäristöön, niin onko esimerkiksi numeraalista tavoitetta sille, että pyritään vaikka Ruotsin tasolle, jossa on 5 000?

15.06 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin vielä tähän aukioloaikojen vapauttamiseen, joka on hyvä ja konkreettinen kirjaus hallitusohjelmassa. Sehän on vastaus vuosien varrella ilmenneisiin lukuisiin järjenvastaisiin tilanteisiin. Kuten edelläkin puheessa totesin, esimerkiksi parhaiden turistisesonkien aikana osa liikkeistä ei voi pitää oviaan auki, tai jos esimerkiksi itsenäisyyspäivänä haluaa kampauksen laillisesti, niin kampaamoliikkeet ovat joutuneet hakemaan tämän 200 euron hintaisen poikkeusluvan.

Toivottavasti näistä käytännön tilanteista päästäisiin pikaisesti eroon, ja kysyisinkin: miten nopeasti tämän ehdottoman järkevän muutoksen kanssa on tarkoitus edetä ja missä järjestyksessä, ja miten tämä aukioloaikojen vapauttaminen nyt on tarkoitus toteuttaa?

15.07 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tavoite paremmasta sääntelystä on, kuten tuossa aikaisemmin totesin, aivan oikea, ja me annamme sille tukemme.

Olin vähän harmissani tästä perussuomalaisen ryhmäpuheenvuoron pitäjän suhtautumisesta tähän meidän tarjoukseen, ja haluaisinkin nyt kuulla pääministeriltä, miten suhtaudutte siihen: aiotteko jatkaa tätä paremman sääntelyn valmistelua nimenomaan parlamentaarisen yhteistyönä? Jos aiotte, niin me sosialidemokraatit olemme valmiit ohentamaan yhteistyön kättä. Olisi kiva kuulla hallituksen kannanotto siihen.

Ja sitten, kun täällä kehoitettiin ja kannustettiin myös kansanedustajia osallistumaan tähän työhön ja tunnistamaan niitä kohtia, joissa lainsäädäntö tai poliittiset päätökset vaikeuttavat kansalaisten arkea, niin ainakin yhden sellaisen löydän tuolta hallitusohjelmasta.

Meidän kaikkien tavoite on saada lisää työtä ja helpottaa työllistymistä. Nyt tämä vuokra-asuntoihin tuleva tuloajoite, joka edellyttää ison valvontakoneiston luomista vuokra-asuntoyhtiöihin, jossa ihmisten tuloja ryhdytään, voisi sanoa, kyttämään — että jos otat esimerkiksi vuoropäällikön paikan, niin uhkana on se, että lennät omasta vuokra-asunnosta ulos — saattaa luoda aika ison työllistämisen esteen ja negatiivisen kannustimen sille,

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

että ottaisi uutta tai paremmin palkattua työtä vastaan. Ja toisaalta sitten eräs vuokra-asuntoyhtiö arvioi, että tämän byrokratiakoneiston, jolla tätä valvotaan, luominen on aika kallista, niin kallista, että se saattaisi nostaa vuokria jopa puolitoista prosenttia.

Esitänkin hallitukselle kysymyksen: olisitteko valmis paremman sääntelyn talkoiden hengessä tarkastelemaan tätä linjausta uudelleen?

15.09 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on keskustelussa ollut paljon yhteistä oppositiopuolueilla ja hallituksella, ja se on hyvä asia, ja sille pohjalle kannattaisi nyt rakentaa jatkotyötä myös hallituksessa, että mahdollisimman laaja yhteiskunnan tuki olisi sille, miten lähdetään sääntelyä kehittämään, tekemään parempaa sääntelyä ja myös purkamaan tarpeetonta sääntelyä. Mutta silloin pitää mennä analyysissä vähän syvemmälle eikä tyytyä vain retorisiin kikkoihin siitä, että nyt tukahduttavasta byrokratiasta päästään eroon ja ihmiset vain tästä kummasti vapautuvat, vaan analysoida, että mikä on hyvä normi, mikä on hyvä sääntely, milloin se jopa luo markkinoita ja hyvää mahdollisuutta luoda yritystoimintaa.

Tässä esimerkinomaisesti tuon esille sen, että Saksan ympäristöministeri 90-luvulla, Klaus Töpfer, kristillisdemokraatti, selvitti silloin teollisuuden pyynnöstä laajasti, pitäisikö ympäristösääntelyssä siirtyä siihen, että on vähemmän normeja ja enemmän oikeudellisia sanktioita jälkikäteen niin kuin Yhdysvalloissa. Lopputulos tästä keskustelusta oli se, että kukaan ei halunnut sitä, koska se olisi tullut kalliimmaksi, se olisi ollut ympäristölle riskialttiimpaa ja teollisuus ei olisi tiennyt, mikä heitä koskee. Ja silloin tullaan siihen, että esimerkiksi ympäristösektorilla on aika tarkkaan käyty kaikki normit läpi, ja ei siellä oikeastaan ole mitään turhia normeja, niin että sitten puhutaan siitä, että pitäisi saada päästä myrkyjä vesiin, ja minä en usko, että hallitus sitä haluaa.

Mutta se, mitä voidaan tehdä, on tehokkaampaa hallintoa, tehokkaampaa vuoropuhelua yhteistyössä hankkeiden edistämisessä. Ruotsissa on semmoinen jännä piirre, että Ruotsissa tulee valituksia vähemmän, koska tehdään alun perin laillisia päätöksiä. Eli yritykset ja kunnat tuntevat lain paremmin, noudattavat ympäristövastuuta vapaaehtoisesti paremmin, jolloin ei tehdä myöskään valituksia. Meidän korkeimman hallinto-oikeuden presidentti Pekka Hallberg on sanonut, että itse asiassa ympäristöperusteisista valituksista valtaosa menee oikeudessa läpi. Silloin on kysymys myös kansalaisten oikeusturvasta, että lakia noudatetaan eri päätöksissä.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan huomioni on hallitukselle se, että hyvillä normeilla voidaan esimerkiksi edistää cleantechia — vaikka biopolttoaineen jakeluvälvoite — ja jos te voitte mennä vähän syvällisemmin siihen, mitä normeja te aiotte edistää, milloin pelikenttä voi olla reilu (Puhemies koputtaa) hyvillä normeilla ja mitä normeja, sääntelyjä tai hallintoa voitaisiin tehostaa, niin päästään eteenpäin tässä keskustelussa.

15.12 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Normien purkaminen edellyttää ehdottomasti luottamusta, ja nyt tämän harjoituksen ongelma on, että hallitukselta tuntuu liikenevän luottamusta kyllä virkamiehistöön ja elinkeinoelämään, mutta ei tavallisiin kansalaisiin. Se näkyy muun muassa siinä, että kaikki konkreettiset esitykset normien purkamisesta liittyivät näistä kahteen edellä mainittuun. Sen sijaan tavallisille kansalaisille on tarjolla tarveharkintaa ja vastikkeellisuutta eli lisää säätelyä, lisää byrokratiaa, lisää kontrollia, lisää lomakkeita.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Jos ministeri Berner on oikeasti kiinnostunut tavallisen pienituloisen ihmisen elämään vaikuttavasta normisäätelystä, me voisimme ottaa yhdessä muutaman tunnin session ja käydä muutaman tapausesimerkin läpi siitä kafkamaisesta todellisuudesta, jota tavalliset ihmiset joutuvat muutaman pienen rovon tai ihan peruspalvelun takia käymään läpi, koska niitä ei toistaiseksi missään hallituksen esityksessä ole mainittu, ne eivät nouse millään lailla tässä keskustelussa esiin. Ja ne jos mitkä vaikuttavat tavallisten ihmisten elämään ja koko tämän järjestelmän legitimaatioon.

15.13 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä pääministeri Sipilä totesi, että on rohkeasti uudistuttava ja on uskallettava luopua vanhoista toimintalinjoista. Voimme ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä yhtyä tähän, ja yksi konkreettinen asia koskee ulkomaalaisia työntekijöitä.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä on sitä mieltä, että EU:n ja Eta-alueen ulkopuolisen työvoiman tarveharkinnasta tulisi luopua. Tätä mieltä olivat ainakin ennen eduskuntavaaleja sekä keskusta että kokoomus, mutta nyt tämä on ilmeisesti unohtunut, kun hallitusohjelmaa on kirjoitettu. Arvoisa pääministeri, esimerkiksi Närpiössä ulkomaalaiset työntekijät ovat kasvihuoneyrityksille ratkaisevan tärkeitä, ilman heitä siellä ei olisi kasvihuoneita. Paikalliset yritykset ovat kuitenkin todenneet, että meidän nykyinen tarveharkintamme vaikeuttaa rekrytointia ja aiheuttaa turhaa byrokratiaa. Tämä sama viesti tulee myös täältä pääkaupunkiseudulta, myös teknologiayrityksiltä, jotka haluaisivat rekrytoida ulkomaalaisia huippuosaajia.

Nyt kerran kun puhutaan normitalkoista, niin miksi hallitus ei nyt halua tätä turhaa byrokratiaa purkaa? Miksi ei olla poistamassa ulkomaalaisen työvoiman tarveharkintaa kunnonlla? Sen sijaan olette ehdottamassa lukukausimaksuja EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille. Oletteko sitä mieltä, että Suomi ei tarvitse ulkomaisia osaajia? Me haluamme, että tähän maahan syntyy työpaikkoja, jotta me saamme kasvua ja voimme myös turvata meidän hyvinvointiamme pitkällä tähtäimellä.

15.15 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä kun oli puhe tavallisista kansalaisista, niin haluaisin sanoa ensin vasemmistoliiton edustajalle, että kristillisdemokraattisen ideologian mukaan jokaisella ihmisellä on sama ihmisarvo, oli sitten työntekijä tai yrittäjä, niin että tässä, kun me luokittelemme ihmisiä eri luokkiin, tämä on hyvä pitää mielessä.

Uusi rakennusalan tiedonantolaki on johtanut siihen — otan yhden konkreettisen esimerkin — että kalustetoimittajan tulee selvittää rakennustyömaalla tehtyjen töiden kustannuksia, jos kyseinen yritys toimittaa esimerkiksi paikalle pari kaappia. Kun harmaata taloutta halutaan torjua, kaatuu käytännön työ laillisesti toimivien yrittäjien tehtäväksi. On arvioitu viime vuonna, että tämä harmaan talouden torjuntaohjelma olisi tuottanut valtion kassaan 20 miljoonaa euroa, ja siitä ollaan riemuittu. Mutta onko kukaan pohtinut — viime hallituskaudella kysyin tätä mutta minä en saanut sitä selvitystä — paljonko se on maksanut esimerkiksi yrityssektorille? Jos meillä on Suomessa noin 50 000 yritystä rakennusalan ja jokainen yritys on joutunut hankkimaan laitteita, investoimaan laitteisiin, että pystyvät hoitamaan tämän byrokratiaan liittyvän työn, niin se on maksanut näille rakennusalan yrityksille 0,5 miljardia plus sen päälle sitten vielä sen lisätyöajan, mitä siihen menee. Kannattaa tehdä vaikutusarviointeja, ennen kuin ruvetaan riemuitsemaan tehdyistä päätöksistä.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Siirrytään minuutin puheenvuoroihin.

15.16 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivottavasti tämä normienpurkutalkoiden ympärillä hyrisevä suuri yksimielisyys todella enteilee sitä, että tulee vähemmän säätelyä ja parempaa säätelyä. On hyvä miettiä, miksi tällaiseen prosessiin ollaan jouduttu. Me olemme antaneet tilanteen ajautua siihen pisteeseen, että monet arkeamme helpottamaan tarkoitetut säännökset ovat kääntyneetkin meitä itseämme vastaan. Kansalaisen, sen tavallisen kansalaisen ja ihmisen ja myöskin asiakkaan, näkökulmasta esimerkiksi asumisen, maankäytön ja kaavoituksen byrokratiaa on purettava. Lisäksi meidän on pystyttävä keventämään hallintoa myös toteuttajan elikkä sen työn tekijän näkökulmasta, ja siksi myös kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen on tärkeää, ja sen takia kuntien työntekijät on otettava mukiaan tähän prosessiin, jotta voidaan sitoutua myöskin niihin uusiin toimintatapoihin.

Kysyisinkin ministeri Vehviläiseltä: (Puhemies koputtaa) kun kuntien velvoitteita ja tehtäviä ollaan vähentämässä, milloin se näkyy kuntalaisille, kuntalaisen arjessa ja myöskin työntekijän arjessa?

15.18 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman yksi merkittävä linjaus on se, että byrokratiaa karsitaan kovalla kädellä. Tämä toimenpide on tervetullut yrityksille ja myös niille ihmisille, jotka haluavat uuden työpaikan, se edistää sitä. Mutta jos kansalainen haluaa tehdä työtä lyhyitäkin jaksoja, paperisota ja monimutkainen tukianomuksien täyttäminen ei saa olla siinä esteenä ja pelotteena. Vapaaehtoistoiminnan merkitys tulevaisuudessa korostuu, ja järjestö- ja seuratyötä sekä erilaisten yhdistysten toimintaa ei saa vaikeuttaa entisestään vaan helpottaa.

Mutta se asia, mikä helposti jää — totta kai kansalaisten etu on tärkeä — on eläinsuojelu, ja kysyisinkin hallitukselta: kun hallitusohjelmassa ei paljon eläinsuojelusta puhuta, miten nyt, kun valvontaa ja byrokratiaa vähennetään, eläinsuojelun käy tässä kohtaa? Siinä on paljon rikkomuksia ja sanktiot ovat tosi minimaaliset.

15.19 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te, herra pääministeri, ja teidän hallituksenne olette tarttuneet erittäin tärkeään asiaan, ja on todella kannatettava teema, että lähdette tätä selvittämään. On aivan selvää, että on vanhentuneita, tarpeettomia byrokraattisia säädöksiä, joita voidaan parantaa ja poistaa, sellaisia, joita ei enää tarvita, mutta on koko ajan pidettävä mielessä se, että mitään säädöksiä yleensä ei ole tehty turhaan. Ne on tehty ihmisen tai ympäristön tai luonnon suojelemiseksi.

Nyt, kun te lähdette tähän toimeen, kehotan, että otatte sellaisen paragrafin huomioon jokaisessa kohdassa, jossa puratte näitä sääntöjä, että arvioidaan sen vaikutus itse siihen asiaan, jota on haluttu suojella, samalla kun poistetaan turhaa byrokratiaa. (Eero Heinäluoma: Viisas puheenvuoro!)

15.20 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhemies asettaa riman aika korkealle tämän edustaja Salolaisen puheenvuoron jälkeen, koska tässä salissa on tänään ollut aivan hämmästyttävää historian siipien havinaa, näin yksituumaista peruslähtökohtaa, että ollaan valmiit käymään olemassa olevia säännöksiä lävitse ja miettimään, mitkä niistä ovat turhia ja tarpeettomia, ja siinä hallitus saa vahvan tuen, oikeastaan

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

koen, että kaikkien ryhmäpuheenvuorojen osalta. Siihen käteen kannattaa hallituksen tarttua.

Sitten ongelma tulee siinä, minkä edustaja Salolainen sanoi, että kun monella sääntelyllä on se tärkeä pohja, että suojellaan sitä heikompaa, joka ilman sääntelyä tulee yliajetuksi — on se sitten luonto tai kuluttaja tai työntekijä olosuhteissa, että hän ei saa työsuojelua siellä ravintolassa, jossa ei ole ilmanvaihtoa ja jossa hän työskentelee — niin näiden käytännön yksityiskohtien osalta viisas voisi hallituksessa ajatella niin, että jos on olemassa syy sille suojelulle ja sen suojelun poistaminen tuottaa suuremman haitan (Puhemies ko-puttaa) kuin tämä täysin vapaa markkina, niin silloin se suojelu kannattaa jatkossakin pitää voimassa.

15.21 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvavyöt ja nopeusrajoitukset ovat esimerkki sääntelystä, jota aikoinaan on vastustettu turhana nipotuksena ja vapauden rajoittamisena, mutta muun muassa niiden ansiosta viime vuonna Suomen maanteillä kuoli noin tuhat ihmistä vähemmän kuin 70-luvun alkupuoliskon vuosina. Silti meillä on edelleen väkilukuun suhteutettuna enemmän liikennekuolemia kuin EU:ssa keskimäärin.

Kaikki säätely ei siis ole turhaa, mutta toki on sellaista säätelyä, jota pitäisi helpottaa. Itse nostaisin tässä esille sellaiset määräykset, jotka vaikeuttavat tai suorastaan estävät ruuan lähituotantoa. Esimerkiksi äskettäin kuulin kotkalaiselta ravintolan omistajalta, että hän ei voi ostaa kalaa suoraan kalastajilta, koska sitä varten hänellä pitäisi olla kokonainen 0-asteinen huone kalan käsittelyä varten. Hänen on siis pakko ostaa kalaa tukusta. Tämä on esimerkki säätelystä, joka ei varmasti paranna ruuan laatua eikä elintarvikeeturvallisuutta.

15.22 Annika Lapintie vas (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kun hallitus nyt innokkaasti lähtee näitä normeja purkamaan, niin toivon, että muistatte myös sen, miksi normit on säädetty. Esimerkiksi harmaan talouden torjunta, joka viime hallituskaudella oli kärkihanke, ei ole tämän hallituksen kärkihanke, mutta siitä huolimatta toivon, että haluaisitte kohdella kaikkia ihmisiä, niin yrittäjiä kuin työntekijöitäkin, reilusti ja rehdisti. Me kaikki olemme lukeneet tarinoita siitä, millä tavalla harmaa talous, kaikkien normien ulkopuolella toimiva talous, kohtelee työntekijöitä, minkälaisilla palkoilla, minkälaisissa työoloissa sitä työtä tehdään. Todellisessa maailmassa työnantaja ja työntekijä eivät ole tasavertaisia sopimuskumppaneita, vaan kyllä se työntekijä tarvitsee sitä suojelua. Esimerkiksi työhön perehdytys uudelle työntekijälle, työsuojelunormien noudattaminen ovat kyllä niitä välttämättömyyksiä, joita toivon, että ette lähde purkamaan.

15.23 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Regeringens planer att fortsätta att röja upp i normdjungeln är i grunden en god sak. Var och en av oss, varenda kotte har i olika sammanhang stött på lagar, normer, tillståndsförfaranden, begränsningar, direkta förbud som är onödiga eller åtminstone inkonsekventa. Varför får exempelvis gårdsvin säljas direkt från gården medan småbryggaren i skärgården inte på samma villkor får sälja ut sitt öl direkt från bryggeriet?

Puhemies! Samalla kun hallitus haluaa purkaa turhaa tai väärällä tavalla toimivaa normistoa, niin muualla valtionhallinnossa tuotetaan uusia yllättäviä normeja. Eräs tuore tapaus on Poliisihallituksen päätös kieltää Veikkaukselta niin sanottu aggressiivinen markkinoin-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

ti asiamiestensä kassoilla. Tämän päätöksen toimeenpano tarkoittaa muun muassa sitä, ettei Lottoa enää saa mainostaa makeisten läheisyydessä. Myös Veikkauksen mainostoteemit, ilmapallot ja lippusiimat ovat aiheuttaneet Poliisihallituksessa lähes kansallisen poikkeustilan. Miten hallitus aikoo poikkihallinnollisesti varmistaa sen, ettei yhden poistetun pöljän normin tilalle tule kahta uutta?

15.25 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen nyt käynnistämät normitalkoot ovat tervetulleita. Tässä salissa ei varmaankaan ole yhtään sellaista istujaa, joka ei olisi vaalikentillä luvannut näiden normien poistamista. Ja toivoo sopiikin, että kun nämä esitykset aikanaan tulevat saliin, tämä yksimielinen tahtotila säilyy.

Pieni, tumma pilvi kuitenkin näiden talkoiden yllä on, ja se liittyy juuri tähän kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseen. Minusta edustaja Heinäluoma juuri hienosti puuttui tähän, että on mahdollista, että kun näitä velvoitteita, joita on huolella harkittu ja laitettu ja joista on asetuksia säädetty, nyt puretaan, niistä tulee kuntien ylimääräinen säästöelementti tuleviin talousarvioneuvotteluihin.

Toivoisin, että hallitus huomioisi tämän erityisellä tavalla, etteivät nämä sääntelyt koske niitä elintärkeitä perustarpeita, peruspalveluita, joita pienituloiset käyttävät.

15.26 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kyllä aidosti toivomme hallitukselle myötätuulta näissä normien purkutalkoissa, ennen kaikkea ilman muuta siinä kohtaa, missä tavallisen ihmisen asioita hoidetaan nykyistä paremmin ja joustavammin, missä erilaisista holhouksenalaisuuksista vapautetaan. Se on oikein, ja se on hyvä.

Mutta haluaisin kysyä, mihin teidän junanne tässä sitten pysähtyy. Kun nyt esimerkiksi Suomen hallitus ja Suomi vaatii Kreikalta tiettyjen suojattujen ammattialojen purkamista, niin ollaanko täällä Suomessa nyt valmiita purkamaan esimerkiksi taksiliikenteen sääntelyä? Oletteko te valmiita purkamaan apteekkitoiminnan sääntelyä? Kuinka pitkälle te olette oikein valmiita menemään?

Sitten haluaisin kysyä, että kun te otatte sote-järjestelyissä ilmeisesti tämän maakuntahallinnon käyttöön, niin kuinka te näette, että tämä uusi kolmas hallinnon taso oikein istuu tähän hallituksen tavoitteeseen purkaa sääntelyä ja turhaa byrokratiaa.

15.27 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harva asia on saanut näin vankan tuen yli puoluerajain kuin tämä normien purkaminen taikka paremman sääntelyn politiikka täällä pääministerin esittelemänä sai. Häkellyttävää oli kuunnella edustaja Lindtmanin puheenvuoroa, siis myötähenkistä puheenvuoroa, jota edustajat Heinäluoma ja Tuppurainen ovat säestäneet. Tämä tekee herkälle mielelle suorastaan.

Tähän liittyy, tähän sääntelyyn, parempaan sääntelyyn, myös se, missä ihmisiä koskevia ja yrityksiä koskevia päätöksiä tehdään: putkihallinnon päässä siellä ylhäällä vaiko siellä alueilla, lähellä ihmisiä, lähellä yrityksiä? Mikä on se päälinja? Hallitus näyttää ohjelmassaan lähtevän siitä, että päätöksiä tehtäisiin enenevästi siellä alueilla, paikallisesti, yrityksissäkin ja likellä ihmisiä. Tähän liittyy muun muassa aluehallinnon uudistaminen. Kysynkin, miten hallitus aikoo tätä aika suurta uudistusta lähiaikoina edistää.

15.28 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on kallis maa, jonka kilpailukyky on monesta eri syystä heikentynyt, ja nämä normit, sääntely

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

ja byrokratia eivät ainakaan paranna kilpailukykyä. Monta kertaa ne estävät investointeja ja sitä kautta estävät työntekeä.

Arvoisa pääministeri, te totesitte, että normien purkua on johdettava määrätietoisesti. Itse näen kuitenkin, että tämä ei aina ole lainsäädännöllinen ongelma, mistä nämä normit johtavat näihin ongelmiin, vaan enemmän kyse on tulkinnasta, jota viranhaltijat sitten tekevät tuolla maakunnissa. Ja kun tämä toimeenpano yleensä on päätösten tärkein osa, niin mitenkä me tulemme nyt tämän normien purun panemaan toimeen ja kuka maakunnissa johtaa normien purkua, että me pääsemme sitten hyvään lopputulokseen siellä käytännön tasolla eli siellä alemmalla tasolla?

Puhemies Maria Lohela: Myönnän puheenvuorot edustajille Gustafsson, Juvonen, Karimäki ja Uotila. Otetaan sitten pari ministeripuheenvuoroa, siihen Tiilikainen ja Lindström.

15.29 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tätä Lindtman—Heinäluoma-linjaa.

Hallitus on tärkeällä asialla liikkeellä. Täällä jo sivuttiin sitä, että näitten kuntien tehtävien ja normien karsiminen on nyt jäänyt vähän katveeseen. Tämä on minusta erityisesti asia, jossa toivoisin, että hallitus kuuntelisi myöskin oppositiota ja pääsisimme vaikuttamaan. Suoraan sanoen kannan erittäin suurta huolta siitä, mihin on viitattu, että nyt ollaan kajoamassa kirjastolakiin, taiteen perusopetukseen, teatteri- ja orkesterilakiin. Esimerkiksi kirjasto on minulle yksi kolmesta kivijalasta — näitä ovat peruskoulu, yleisradio, suomalainen kirjastojärjestelmä. Se on meidän kansallisen kulttuurimme kivijalka, ja toivoisin, että tässä yhteydessä nyt myöskin huolehdittaisiin siitä, että kirjastolaitos säilyy elävänä ja tasa-arvoisena Suomessa.

15.30 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansalta kuulua: "Jos olisin tiennyt, miten vaikeaa on ryhtyä yrittäjäksi, en olisi ryhtynyt." "Jos olisin tiennyt, miten vaikeaa on rakentaa talo, en olisi rakentanut." Normitalkoilla on siis paikansa.

Kaava- ja rakennuslupavalitukseen kuluu aikaa mutta myös rahaa. Rakennuskustannuksia kohottaa muun muassa rakennuslupan tarve pienissä hankkeissa ja asiakirjavaatimusten eriävyys eri kunnissa. Rakennus- ja kaavamääräyksiä saatetaan myös soveltaa eri kunnissa eri tavalla, ja viranomaisilla voi olla erilaisia tulkintoja.

Ja entä yrittäminen, mitä kaikkea yrittäjyyteen liittyvää voisimme hoitaa yhden luukun taktiikalla? Me osaamme säätää lakeja, mutta osaammeko me purkaa niitä ja teemmekö sen myös inhimillisesti ja eettiset näkökulmat huomioiden? On normeja, jotka ovat hidas-teita, mutta on myös normeja, joiden tehtävänä on suojella heikompaa, tuoda turvaa ja suojella. Lainsäädännön vaikutusten arviointi kuten myös kansalaisten kuuleminen on siis ensiarvoisen tärkeää, jotta osumme tässäkin asiassa oikeaan.

15.31 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On kylä kannatettavaa perata sääntelyjä ja normeja ja poistaa päällekkäisyyttä, jotta ihmisten arki helpottuu ja pienyrittäjien toimintamahdollisuudet paranevat. Mutta yhdyn niihin moniin puheenvuoroihin, että moni sääntely ja monet normit on tehty asukkaiden, pienten ihmisten turvaamiseksi ja ne turvaavat myös peruspalveluja. Yksi hyvä esimerkki on se, että

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

kaupan suuryksiköiden sääntely säilyttää lähikaupat kylissä, ja myös päivähoidon ryhmäkokojen sääntely on merkityksellistä.

Laittaisın jäitä hattuun myös esteettömyyssäännösten purkamisessa. Meillä on vanheneva väestö ja vammaisia henkilöitä, joiden asumista kotona on pikemminkin tuettava ja kannustettava. On tutkittu, että jos esteettömyys otetaan huomioon jo varhaisessa vaiheessa ja suunnittelussa, se ei edes tule niin kalliiksi. Ja hyvä esteettömyys parantaa asumisen laatua myös kaiken kaikkiaan. Haluaisin hallitukselta lisätietoja siitä, mitä suunnitelmia teillä on esteettömyysnormien purkamisessa.

15.32 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Saisi tulla hallittu rakennemuutos, joka aikoinaan sai yhtä laajan konsensuksen eduskuntasalissa kuin nyt nämä normitalkoot.

Mutta kun kuuntelin pääministerin puheenvuoroa, niin pikkasen huolestuin siinä virallisessa ilmoituspuheenvuorossa, kun pääministeri totesi, että säätelyä tarvitaan edelleenkin järjestäytyneen hyvinvointiyhteiskunnan ja ihmisten turvallisuuden ylläpitämiseksi ja takaamiseksi, että eikö todellakaan muuhun. Mutta onneksi pääministeri vastauspuheenvuorossaan korjasi tämän ja mainitsi muun muassa tärkeän työsuojeluasian. Elikkä kyllä niitä normeja ja säätelyä tarvitaan aika laajasti edelleenkin.

Kuten täällä edustaja Heinäluoma jo viittasi edustaja Vanhasen viittaukseen — siihen, että kyllä asiakkaat voivat jaloillaan päättää, onko kahvilassa liian kuuma tai liikaa pako-kaasua — sen kahvilan työntekijänkin pitää tulla siellä kahvilassa toimeen.

Ja yksi esimerkki on Talvivaara, sadat miljoonat, joita joudutaan Talvivaaraan vielä laittamaan: ei se Talvivaaran ongelma tainnut olla liian tiukat normit vaan päinvastoin.

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministereitä vielä edustaja Rinne.

15.34 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan järkyttää edustaja Kääriäistä herkistämällä häntä nyt positiivisella puheenvuorolla.

Hallitus on tarttunut tärkeään asiaan, asiaan, joka oli ja on SDP:n tavoitteissa tälle vaalikaudelle. Nämä normien purkutalkoot, byrokratian purkutalkoot, täytyy tehdä hyvällä harkinnalla, ja niitten vaikutusarviot on tehtävä etukäteen oikealla tavalla.

Minä tartun kuitenkin yhteen asiaan, jossa meillä SDP:ssä ollaan hieman huolissaan ja kriittisiä suhteissa näihin normien purkuihin. Elikkä hallitus kaavailee tämmöistä puitelakia, jossa puututaan esimerkiksi kirjastopalveluihin, nuorisopalveluihin ja liikuntapalveluihin sillä tavalla, että sitä päätösvaltaa siirretään kuntatasolle ilman mitään velvoittavia normeja. Me pelkäämme, olemme huolissamme siitä, että tämä tarkoittaa sitä, että joissakin kunnissa, yhdessä tai useammassa kunnassa, tulee tilanne, jossa kirjastopalvelut eivät olekaan kaikkien kansalaisten saatavilla tai nuorisopalveluita ei toteuteta sillä tavalla, että ne ovat kaikkien saavutettavissa, tai että liikuntapalveluissa yksityinen palvelu korvaa täysin julkisen palvelun. Tähän on paineita kunnissa tietenkin sen takia, että kuntien taloustilanne on tällä hetkellä (Puhemies koputtaa) vaikea, ja tästä näkökulmasta toivon, että hallitus vielä uudelleen miettisi näitä normitalkoita ja käyttäisi tässä sitä vaikuttavuusarviota (Puhemies: Aika!) etukäteen, ettei yhteiskunta jakautuisi kahtia.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Vehviläinen, 2 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

15.35 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin näistä kuntien tehtävistä ja velvoitteiden karsimisesta, mistä muun muassa edustaja Katainen kysyi, totean sen, että työ siinä on aloitettu ja on tarkoitus, että syyskuun budjettiriihessä pystymme tekemään tällaisen toimenpideohjelman siitä, miten sitä viedään eteenpäin. Mutta haluan täällä myös korostaa, kun täällä on lähes 160 kuntapäättäjää tässä salissa, että hallitus antaa mahdollisuuden ja toimintavapautta velvoitteiden ja tehtävien hoitamiseen siellä kunnissa, mutta kuntapäättäjät on se joukko, joka tekee ne päätökset.

Minusta on hyvä, että me näemme kuntapäättäjät meidän kumppaneina eikä niin, että me ohjaamme vain täältä, vaan että tämä on aitoa vuorovaikutusta. Pidän erittäin hyvänä niitä kuntia ja kuntapäättäjiä, jotka ovat jo lähteneet aivan itse tekemään tällaisia toimintavapautta ja hakemaan uusia toimintatapoja. Otan esimerkiksi Liperin kunnan. Siellä otettiin 2012—2013 käyttöön tuntiperusteinen päivähoitomaksujärjestelmä. Nyt he saavat siellä vuositasolla lähes 500 000 euroa säästöä, ja se on erittäin paljon. Eli kannustan myös kuntia itse tekemään tällaisia uudistuksia.

No, sitten edustaja Kääriäinen kysyi tästä aluehallinnon uudistamisesta. Kuten tässä jo edellä pääministeri toi esille, meillä on tarkoitus tämän kesän aikana hioa näitä meidän strategisia kärkihankkeitamme ja myös näitä reformeja, uudistuksia, kuten aluehallintouudistusta, ja varmaan alkusyksystä voimme kertoa tietyllä tavalla niitä askelmerkkejä ja työsuunnitelmaa, miten menemme niissä eteenpäin.

Lopulta totean vielä näistä kokeiluista, jotka ovat yksi tapa myös tässä toimintatapojen uudistamisessa. Te tiedätte, että kokeilujen järjestäminen Suomessa on ollut aika vaikeaa, että on tarvittu erillinen kokeilulaki. Nyt hallituksella on hallitusohjelmaan kirjattu, että me haemme sellaisia säädöksiä, joilla kokeilujen järjestäminen tulee helpommaksi, ja toivon, että eduskunta haluaa olla tässä työssä myös mukana ja suhtautuu siihen positiivisesti.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikainen, 2 minuuttia.

15.37 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tietenkin turvaa ihmisten terveyden ja ympäristönsuojelun tason. Siinä, että normeja kevennetään, byrokratiaa kevennetään, kyse on siitä, miten mahdollisimman pienellä vaivalla pystytään se hyvä terveyden ja ympäristönsuojelun taso saavuttamaan. Siitähän tässä on kyse, ja siitä on laaja yhteisymmärrys.

Kun esimerkiksi päätösvaltaa siirretään paikallisille tasoille — ympäristöministeriöstä maakuntakaavojen vahvistaminen maakuntiin, elyiltä kaavoitusvaltaa kunnille — samalla vahvistetaan myös demokratiaa. Ja kun demokraattisella prosessilla paikalliset päättäjät tekevät hyviä päätöksiä, se myös vähentää valitusten tarvetta. Eli mitä lähempänä ihmistä päätökset tehdään, sitä paremmin ihmiset pystyvät niihin vaikuttamaan ja sitä vähemmän tarvitaan epätoivoisia valitusprosesseja. Tämä on myös hyvä huomata tässä keskustelussa.

Muutamia esimerkkejä. Otetaan vaikka maisematyö lupa: jos ihminen haluaa kaataa omalta tontiltaan puun, niin ei se saa ilmoitusmenettelyä järeämpiä toimia edellyttää. Tai jos haluaa katolleen aurinkopaneelit. Tai jos haluaa öljylämmityksen korvata maalämmöllä, niin kyllä se reikä on saatava siihen tontille kairata. Eli tämänkaltaiset asiat helpottavat ihmisten toimimista yhteiskunnan ja ympäristön hyväksi eivätkä suinkaan ole sitä vaarantamassa. Tai kotieläinsuojien luvitus: Jos ympäristölupa ja rakennuslupa yhdistetään, viljelijä selviää helpommalla. Ja kun tuo lupa on kerran johonkin kohteeseen saatu, niin jos ei

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

oleellisia muutoksia tuotannossa tapahdu, ei sitä samaa asiaa tarvitse kerta toisensa jälkeen määrääjän jälkeen hakea.

Kyllä tässä on paljon keventämistä, järjen käyttöä.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 2 minuuttia.

15.40 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lindtman nosti esille viime kaudella voimaan saatetun 300 euron suojaosan esimerkkinä tällaisen työttömyysturvan byrokratian purkamisesta. Se on hyvä asia, ja olen kehunut sitä aikaisemminkin ja kehun edelleen. Siihen suuntaan nimenomaan pitää kehittää. Minulla on vastuullani tämän työn vastaanottamista estävien kannusteloukujen purkaminen, ja otan ehdotuksia vastaan ihan mielelläni. (Eduskunnasta: Perustulo!) Ihan rakentavia ehdotuksia saa minulle laittaa, koska tämä savotta on aikamoinen.

Suuri osa näitten yritysten byrokratiasta muodostuu yleensä siinä vaiheessa, kun se yritys muuttaa sitä toimintaansa jonkun uuden velvoitteen vuoksi. Sen vuoksi olisi ensisijaisinta, että ainakin koetettaisiin välttää, ettei näille yrityksille niitä uusia velvoitteita tule.

Lupamenettelyn vaihtaminen ilmoitusmenettelyksi: no, se ei välttämättä suoraan vähennä sen yrityksen hallinnollista taakkaa, mutta se mahdollistaa sen, että se yritys voi käynnistää sen toiminnan heti. Mutta samalla pitää huolehtia muun muassa siitä, että niiltä yrityksiltä kysytään vain olennainen tieto, kiinnitetään huomiota siihen, missä muodossa mahdolliset liitteet tulee toimittaa, ja käytetään sitä tietoa, joka muilla viranomaisilla jo yrityksestä on. Tällä tavalla voidaan vähentää sitä byrokratiaa.

Sitten täällä kiinnitettiin huomiota tähän lainvalmisteluun ja tämän sääntelyn purkamiseen. Totta kai on ratkaisevaa, että kootaan riittävä tietopohja sen selvittämiseksi, miten näihin tavoitteisiin halutaan päästä ja mitä vaikutuksia niillä valituilla keinoilla on. Tämä koskee uutta lainsäädäntöä, vanhan muuttamista ja sääntelyn purkamista. Tämän sääntelystä aiheutuvan taakan purkamisessa on syytä sitten määritellä, mistä ja keiden taakkaa halutaan vähentää eli mitä normien purkamisella itse asiassa tarkoitetaan, ja tämän purkamisen tulee tapahtua hallitusti siten, että hyvän lainvalmistelun periaatteet toteutuvat.

15.42 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turha byrokratia todellakin joutaa romukoppaan, mutta ehkä tässä kansalaisilla on huoli ja tässä salissakin huoli johtuu siitä, että hallitusohjelmassa on meille kaikille ihmisille tärkeiden hyvinvointipalveluiden osalta myös suunnitteilla normien purkamisia ja heikennyksiä, jotka uhkaavat kansalaisten hyvinvointia ja oikeusturvaa nimenomaan heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten kohdalla.

Ministeri Vehviläinen viittasi siihen, että valmisteilla olisi, että kokeilujen helpottamiseksi laadittaisiin nyt säädösmuutosta. Kysyisin, onko tarkoituksena luoda tällaista yleispätevää lakia, jolla voitaisiin erityislainsäädäntö ylittää. Minä uskon, että tässä saattavat aikamoiset perustuslailliset kysymykset tulla vastaan, koska asuinpaikka ei voi määrätä sitä, millaiset palvelut kansalainen saa, koska ne erityislainsäädännössä kuitenkin turvataan.

Tyytyväinen olen siitä, että ministeri Lindström otti tämän vaikuttavuusarvioinnin, ja kysynkin: onko tarkoitus tehdä myös tasa-arvonäkökulmasta vaikuttavuusarvioinnit ja lasten oikeuksien näkökulmasta vaikuttavuusarvioinnit?

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

15.43 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeätä, että tätä harjoitusta tehdään nimenomaan katsoen kansalaisen näkökulmasta: mitä vaikutuksia lainsäädännöllä, toivottavasti paremmalla lainsäädännöllä, on kansalaisten arkeen. Nyt kun kysyin hallitukselta näitä tulo- ja menojen tarkistuksia ja siihen liittyvää byrokratiakoneiston luomista, että voisiko siitä luopua, en saanut vastausta, mutta kun työministeri totesi, että hänen vastuullaan on tämä kannustin ottaa työtä vastaan, tämä projekti, niin kysyn nyt teiltä, työministeri, mitä te olette mieltä tästä. Siis se, että on ihan vaikka keskipalkkainen pariskunta ja toinen ottaa vaikka vuoropäällikön tehtävän vastaan, aiheuttaa riskin, että joutuu muuttamaan pois kodista, jossa on asunut vaikka kymmeniä vuosia. Pitäisikö teidän mielestänne tästä nyt luopua paremman sääntelyn hengessä?

15.44 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erinomainen asia, että kokoomuksen käynnistämät normitalkoot ovat saaneet täällä näin laajan tuen yli puoluerajojen. Minun mielestäni me voisimme aloittaa esimerkiksi kumoamalla kaupan aukioloaikojen sääntelyn. Suorastaan naurettava on tämä laki, kun sen nyt lukee. Esimerkiksi 4 §:ssä kerrotaan 16 kohtaa, joita tämä laki ja sääntely eivät koske. Me sääntelemme kauppaa sen mukaan, mikä on viikonpäivä, mikä on juhlapäivä, mikä on valikoima, mikä on neliömäärä, mikä on tavaran arvo, mikä on kioskki, mitä saa myydä, kukkia saa myydä, jotain muuta ei saa myydä. Ja kaiken huipuksi täällä laissa säädetään, että poliisi valvoo, ihan niin kuin poliisilla ei olisi parempaa tekemistä. Pääministeri Sipilä, aloitetaan tästä liikeaikalain kumoamisesta, ja kysyn teiltä: kumoaako hallitus tämän lain?

15.45 **Pirkko Mattila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia pääministerille ilmoituksesta ja muille eduskuntaryhmille myöskin hyvistä puheenvuoroista. Varmankin tämä normien purkuun tähtäävä projekti on ollut käynnissä pinnan alla jo pidemmän aikaa, ja hyvä niin. Myös varmasti tästä keskusteltiin viime eduskuntakaudella.

Kiitoksia hallitukselle erityisesti siitä, että myös vapaaehtoistoiminta on nostettu tähän sääntelyn kehittämiseen, sanotaanko näin. Pääministeri puheessaan kaksi kertaa myös mainitsi vapaaehtoistoiminnan, mutta ilmeisesti tässä on kysymys siitä, että voi olla, että tarvitaan nimenomaan se vapaaehtoistoiminnan laki, vaikka paljon tästä sääntelyn purkamisesta puhutaan. Toivottavasti se voisi sitten parhaimmillaan johtaa niihin nettovaikutuksiin, joita täällä myöskin ollaan hakemassa. Ja kyllähän vuosia on tiedetty esimerkiksi työttömien suorastaan mahdottomuus osallistua vapaaehtoistoimintaan, mikä olisi tietysti heidän oman elämänsä mielenvireyden kannalta taikka sitten tulevan työllistymisen kannalta paras ratkaisu.

15.46 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos jotkut niin viljelijät ja maaseutuyrittäjät ovat kyllä byrokratian hampaissa mitä järkyttävimmällä tavalla. Tulee tukiviidakkoa olevaa lainsäädäntöä takautuvasti, ei tiedetä, mihinkä joudutaan sitoutumaan, ja tämän kanssa kyllä ollaan niin henkisesti kuin rahallisestikin hyvin luojilla.

Vierailin tuossa parisen viikkoa sitten turvenevalla, missä katsottiin vettä, joka sieltä nevalta tuli. Se oli täysin kirkasta, täysin puhdasta. Siitä huolimatta tälle nevalle vaadittiin erilaisia noin 20 000 euron järjestelmiä. Ei sillä, etteikö se lopputuote olisi ollut hyvä, mutta kun tulkinta on niin, että sinne pitää nyt suodatinkentät ynnä muut tehdä. Nämä jos jotkut ovat kohtuuttomia. Kysynkin nyt ympäristöministeri Tiilikaiselta: eikö lopputuotteen

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

tulisi ratkaista, eikö meidän tulisi kehittää lainsäädäntöä siihen suuntaan, että lopputuote ratkaisee, ei se prosessi, (Puhemies koputtaa) kuinka näitä asioita tehdään?

15.47 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn ympäristöministeri Tiilikaiselta: Jos ympäristöministeriöltä viedään valta hyväksyä maakunta-kaava sekä kuntien yhteiset yleiskaavat, kuka pitää huolen siitä, että yhteiskuntarakennetta kehitetään yhteisen edun näkökulmasta, ei yksittäisen intressiryhmän edun näkökulmasta? Kunnat ja yritykset osaavat kyllä pitää huolen itsestään, mutta kuka pitää huolen yhteisestä ympäristöstä?

15.48 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei tässä olla purkamassa mitään vanhentuneita normeja tai normeja, joita ei tarvita. Te, arvoisa pääministeri, puratte normeja, jotta saadaan lisää säästöjä julkiseen talouteen.

Esimerkiksi, kuten ministeri Vehviläinen tuossa puheenvuorossaan sanoi, kuntien velvoitteita karsitaan. Tämän seurauksena kuntapäätäjät tekevät päätöksiä, ja kun vielä valtionosuuksia leikataan, niin vaarana on, että esimerkiksi kirjastoja lakkautetaan osana kuntien säästötoimia. Te siirrätte valtavan vastuun kuntapäätäjille ja jälkeensä vain todeta, ettei hallituksen tahtotila ollut kirjastoverkon karsiminen, ja siirrätte syyt sinne kuntapäätäjille.

Arvoisa pääministeri, tämäkö nyt on sitä ketteryyttä, jota te peräänkuulutat Suomen kilpailukyvyn nostamiseksi?

15.49 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleisesti ottaen nämä normitalkoot ovat hyvä asia: turhat — huom: turhat — säädökset roskakoriin. Ja toivon minäkin, että pääministeri Sipilä tarttuu tähän sosialidemokraattien yhteistyökatteen. Hyvä, että hallitus jatkaa viime kauden normitalkoita vaikkapa rakentamisessa. Toivon, että jatkatte talkoita senkin puolesta, että esimerkiksi nämä turhat energiatodistukset saataisiin vanhoissa pientaloissa vapaaehtoisiksi, mitä olemme työstäneet.

Puhemies! Huoli on juuri se, että tietyllä säännöstelyllä myös turvataan palveluita ja suojellaan heikompia. Minäkin haluan nyt ottaa tämän kirjastoasian tässä vakavasti esiin. On juuri päätetty uudistaa kirjastolakia, jotta saisimme turvattua kansalaisille kirjastopalvelut, lähikirjastot. Lasten, ikäihmisten, meidän kaikkien ystäviä ovat kirjastot, ja minä todella nyt pelkään, että kun säädetään laki, että lakia ei tarvitse noudattaa, niin käy niin, että kirjastot säästetään hengiltä. Tulemme tekemään tuhoisan arvovalinnan, (Puhemies koputtaa) jos annamme tämän tapahtua.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Grahn-Laasonen, haluatteko käyttää tässä 2 minuutin puheenvuoron?

15.50 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu on ollut erittäin rohkeaa näihin normitalkoihin ja sääntelyn purkamiseen liittyen, mikä henkilökohtaisestikin on erittäin läheinen teema: 2013 elokuussa teimme Lasse Männistön kanssa tästä aloitteen, ja sen jälkeen on tapahtunut paljon.

Itse ajattelen, että sääntelyn purkamisessa on kyse myös pitkälti vapaudesta ja siitä, että luotetaan ihmiseen ja siihen, ettei kaikkea tarvitse päättää ihmisten puolesta, vaan he osaa-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

vat tehdä myös omaa arkeaan ja ympäristöään koskevia päätöksiä. Ylisääntely ja turhista asioista säättäminen lannistaa, passivoi ja estää myös uuden syntymisen, suomalaisen yhteiskunnan uudistumisen. On selvää, että me sääntelyä tarvitsemme, ja se on aivan selvä asia jo moniin edellä mainittuihin asioihin liittyen, kuten on mainittu vaikka ympäristö tai ihmisten suojeleminen, työsuojelu ja niin edelleen. Mutta sitten taas mahdollisuuksien puolesta omalta sektoriltani, opetus- ja kulttuuriministeriöstä, meillä on hallituksen ohjelmassa esimerkiksi koulutusviennin esteiden purkaminen, jolla nimenomaan pyritään siihen, että suomalaista koulutusta voidaan viedä maailmalle ja lisätä kansainvälisyyttä sitä kautta. Samoin toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi keventää sääntelyä ja purkaa päällekkäistä tekemistä, ja tämä on siellä kentällä otettu erittäin hyvin vastaan ja tervetulleena pidetty. Samoin sitten kun täällä on mainittu vapaaehtoistoiminta, niin otan siitä yhden esimerkin: vaikkapa liikuntajärjestöt ovat toivoneet vuosia, että voisivat toimia joustavammin esimerkiksi koulujen liikuntatiloissa, koulujen iltapäivissä. Ja tällä hetkellä käytännöt kunnissa ja ehkä sellaiset pelot ja sääntely sen estävät monissa kunnissa niin, että ei ole haluttu lähteä sitä mahdollisuutta tarjoamaan.

Haluan noista kirjastoista vielä sanoa, että pidän niitä itsekkin meidän suomalaisen hyvinvointiyhteiskuntamme ehdottomina helminä ja haluan tehdä paljon töitä suomalaisten kirjastojen (Puhemies koputtaa) kehittämiseksi ja uudistamiseksi. Samoin sitten taas liikunta, kulttuuri ja muut asiat: ne ovat jo nyt valmiiksi hyvin kunnallisessa päätöksenteossa, eli kunnissa jo nyt päätetään kirjastopalveluista, (Puhemies koputtaa) päätetään liikunta- ja vapaa-ajan palveluista, ja onni on se, että meillä on viisaita kuntapäättäjiä Suomessa, jotka ovat näihin myöskin halunneet panostaa.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan keskustelua.

15.52 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä pääministerin ilmoituksen aihe on tärkeä, ja mielestäni ajoituskin on hyvä näin, kun lainsäädäntötyö on käynnistymässä vaalikauden aluksi.

Mutta minulla on kaksi kysymystä:

Te, pääministeri, puheessanne lupasitte perua säädöksiä, jotka haittaavat vapaaehtoistoimintaa, ja kysyn, onko hallituksella aikomus muuttaa rahankeräyslainsäädäntöä siirtymällä nykyisestä ennakollisesta, aika byrokraattisesta lupamenettelystä ilmoituksenvaraiseen menettelyyn. Toki tässä on huomioitava se ja huolehdittava siitä, että rahankeräyksiä ei käytetä harhaanjohtavaan tai petolliseen toimintaan, mutta se on mahdollista myös tuossa ilmoitusmenettelyssä.

Mutta sitten toinen kysymys liittyy kauppojen aukioloon. Kokoomus ehdotti liikeaikalain kumoamista, ja on totta, että nykyinen lainsäädäntö on sekava ja varmasti vaatii korjauksia, (Puhemies koputtaa) mutta toivon, että hallitus ei kuitenkaan ryhdy murtamaan arjen ja pyhän viikkorytmiä, joka on kulttuurisesti ja ihmisten ja perheiden kannalta tärkeä ja arvokas asia.

15.54 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmälle on ollut hyvin tärkeää epätarkoituksenmukaisten normien purkaminen ja parempi sääntely. Oli erinomaista, että pääministeri antoi tästä ilmoituksen. Koko eduskunta voi antaa tässä sille työlle tukensa ja myöskin antaa ehdotuksia. Toivon, että kun hallitus ryhtyy toimeen, niin priorisoidaan niitä toimenpiteitä, joilla edistetään pk-yritysten

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

toimintaa. Sinne syntyvät ne uudet työpaikat, sieltä tulevat ne verorahat, joilla voimme turvata kirjaston ja muut hyvinvointipalvelut.

Ehdotuksena esitän vielä sitä, että kun sosiaali- ja terveysministeri vielä toteutumattomana olevan alkoholilain kokonaisuudistuksen valmistelun yhteydessä on valmistellut pykäläiä, jotka STM:n mukaan eivät — jos ne puretaan nuo normit — lisää alkoholin kulutusta mutta jotka edistäisivät ravintola-alaa, matkailua, yrittäjyyttä — esimerkiksi se, että ravintola voisi olla yhteinen anniskelualue, pienpanimot eivät tarvitse elintarvikemyyntiä, kun ne myyvät olutta ulos — niin onko mahdollista, että hallitus tämän listan, (Puhemies koputtaa) jonka STM on valmistellut, toisi jo ehkä syksyllä ennen joulua eduskuntaan (Puhemies koputtaa) ja voisimme edistää matkailua ja ravintolakulttuuria.

15.55 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erittäin hyvä asia otettiin esille, ja tässä kohtaa kysynkin, onko hallituksella aikeita, että alkoholipolitiikkaa ruvetaan käsittelemään kokonaisuutena niin, että unohtamatta sen kansanterveydellistä merkitystä havaitaan se, että eduskunnassa säädetään lakia vain sosiaali- ja terveysministeriön mietinnön pohjalta. Tärkeätä olisi huomioida, että siihen liittyy yrittäjyyttä, erittäin suuri alkutuotantoketju, Altian toiminnot, koko kauppa, matkailu, pienpanimot. Ne kuuluisivat ilman muuta maa- ja metsätalousvaliokunnan sektorille, sekä sitten kaupan ja muun liiketoiminnan osalta olisi ainakin talousvaliokunnan lausunto niin, että tämä kokonainen alkoholipolitiikka tulisi suuremmin käsiteltyä sillä vakavuudella, mitä se todellakin on, unohtamatta niitä kansanterveydellisiä vaikutuksia, jotka ovat eittämättä alkoholin haittavaikutuksia, joita ei pidä millään tavoin sivuuttaa.

15.56 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin kuuntelemaan vielä ja ylistämään tuota Myllykosken puhetta. Edustaja Myllykoskella oli äärimmäisen tärkeä ja ajankohtainen aihe tuossa puheessa ja oikein hyvä puhe.

Ettei tästä keskustelusta jäisi nyt sellaista väärää kuvaa, kun täällä puhuttiin paljon suojelusta ja myöskin sitten luottamuksesta tavalliseen ihmiseen, niin kyllä minä ajattelen niin, että sääntelyn purku ei ole sitä, että heikennetään suojelua, olkoon se sitten ihmisen suojelua tai luonnon suojelua, vaan kysymys on sääntelystä, ei suojelun purkamisesta, vaan sääntelyn purkamisesta, turhan sääntelyn purkamisesta ja päällekkäisen sääntelyn purkamisesta. Ei välttämättä tarvitse sitä suojelun tasoa millään tavalla laskea.

Koska tämä sääntelyn purkuhan on tietysti tämän hallituksen yksi tärkeimmistä hankkeista, (Puhemies koputtaa) toivon vahvasti sitä, ettei tässä käy niin, että kun poliitikot lähtevät purkamaan sääntelyä, niin lopputuloksena (Puhemies: Aika!) saadaan lisää sääntelyä. Tämän takia on tarpeellista saada (Puhemies: Aika on täynnä!) myöskin nämä numeraaliset tavoitteet. (Ben Zyskowitz: Aika on säännelty! — Naurua)

15.57 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy sanoa, että täällä käyty keskustelu, erityisesti sosialidemokraattien suhtautuminen tähän tärkeään teemaan, on ollut positiivinen yllätys ja ilahduttava asia, josta on syytä hallituspuolueen edustajanakin kiittää ja toivoa, että tämä sävy jatkuu niin tämän kuin muidenkin kysymysten tiimoilta, kun vaikeita aikoja elämme.

Tässä keskustelussa pääministerin ilmoitukseen liittyen kaksi asiaa on jäänyt vielä ehkä liian pienelle huomiolle. Me olemme keskittyneet syystäkin puhumaan normeista ja sääöksistä, mutta merkittävä linjaus hallitukselta on myös se, että hallitus tulee perustamaan

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

lainsäädännön arviointielimen, joka varmistaa sen, että eduskunta saa käsiteltäväkseen lakeja, jotka on valmisteltu huolella ja joiden vaikutukset myös tunnistetaan. Kun täällä on esitetty kysymys lapsi- ja sukupuolivaikutusten arvioinnista ja tasa-arvovaikutuksista, niin itse näen, että tämän vaikutusarvioelimen tehtävä nimenomaan on muun muassa näiden asioiden esille nostaminen.

Toinen huomio liittyy kokeilulainsäädäntöön. Minusta on innostava ajatus, että on myös mahdollisuus epäonnistua, pilotoida, ja toivonkin, että hallitus valottaa hieman tarkemmin, mitä se käytännössä voisi olla.

15.59 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime vaalikaudella eduskunta pyrki edistämään tuulivoimaa ja tuulivoiman käyttöä. Tähän asiaan liittyy myös hyvin vahva normi- ja säännösperusta. Tällä hetkellä valtioneuvoston päätös ja ympäristöministeriön ohje ohjaavat yrityksiä, kun ne pyrkivät rakentamaan tuulivoimaloita. Nämä kaksi ohjetta ovat keskenään hieman ristiriitaiset, ja kunnat tulkitsevat niitä omista lähtökohdistaan ja monesti hieman varovaisuusperiaatetta jopa yliarvioiden. Tästä johtuen monia investointeja on jäänyt tekemättä. Osaako ministeri Tiilikainen tai mahdollisesti ministeri Vehviläinen antaa tähän lisää valaistusta: onko asetus tulossa, niin kuin viime vaalikaudella piti olla tulossa asetus, joka olisi selkeyttänyt tilannetta?

16.00 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun korviini tuo lainsäädännön vaikutusarviointielin kuulostaa hieman byrokraattiselta. Eikö kaiken lainsäädännön laatimisen yhteydessä pidä tehdä aina vaikutusarvioinnit siitä, miten tämä lainsäädäntö vaikuttaa? Mutta jos tällä haetaan tällaista poikkitieteellistä asiaa eli katsotaan, miten lainsäädäntö eri kanteilta vaikuttaa yhteiskuntaan, niin silloin esimerkiksi tämä Aran vuokrasäätely tai määräaikaiset vuokrasopimukset olisi erittäin hyvä tutkia tätä taustaa vasten, koska siinä on kysymys esimerkiksi vuokratilustuksen noususta: 1,5 prosenttia vuokrat nousevat. Sitten se aiheuttaa jäykkyyttä työmarkkinoilla, se aiheuttaa segregaatiota asuinalueilla, kouluissa, päiväkodeissa — eli tällä tavalla kokonaisvaltaisesti yhteiskunnan eri sektoreita ajatellen on varmasti järkevää tarkastella, (Puhemies: Aika!) mutta muutoin vaikutusarvioinnin pitää tapahtua aina, kun lainsäädäntöä tehdään.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Vehviläinen, 1 minuutti.

16.01 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä lakien vaikutusarvioinneista: se on ollut ongelma, edustaja Myller, että ne eivät ole olleet riittävän hyviä, ja sen takia oikeusministeriö keväällä esitti, että pitää olla ministeriöitten tueksi tällainen erillinen lakien vaikutusarviointielin, ja me yritämme kiirehtiä sillä tavalla, että se olisi jo tänä syksynä, koska syksyllä tänne on tulossa paljon lainsäädäntöä. Täältä myös oppositio on vähän arvioinut, että kaikki eivät olisi ehkä ihan hyviä vaikutuksiltaan, niin että me yritämme tässä kiirehtiä.

Mutta sitten totean vielä näistä kokeiluista, jotka edustaja Haatainen ja edustaja Saarikko ottivat esille: totta kai kokeilujen järjestämiseksi tehtävien lainsäädäntömuutoksien tai uusien lakien pitää olla aina perustuslain kanssa yhteisymmärryksessä, se on aivan selvä asia, mutta olen saanut tässä viimeisen parin viikon aikana myös rohkaisevaa tietoa oikeusoppineilta siitä, että me pystymme helpottamaan tätä meidän lainsäädäntöämme ilman, että se olisi perustuslain kanssa ristiriidassa. Te tunnette hyvin tämän kuntalain: yksi vaihtoehto-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

to on, että me kuntalakiin myös laittaisimme säädöksen, pykälämuutoksen siitä, mikä helpottaisi näitten kuntakokeilujen järjestämistä.

16.02 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutamia kysymyksiä:

Edustaja Lindtman ja jotkut muutkin ovat kysyneet tästä kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen asumisoikeudesta, tarkastetaanko tuloarvoja. Kohtuuhintaiset vuokra-asunnot on tietenkin tarkoitettu ihmisille, joilla on pienet tulot, ja sitä kautta mahdollistetaan se kohtuuhintainen asuminen. Silloin kun asuntoon muuttaa tai asuntoa vaihtaa, on varmasti paikallaan tuo tulotaso arvioida.

No, nyt olette aivan oikein ottaneet esille, että jos tässä tehdään semmoisia määräaikaistarkastuksia, niin se voi johtaa turhaan byrokratiaan. Silloin jos hallitusohjelmassa on asioita, jotka ovat ikään kuin toisiaan vasten toimivia, niin järkevä hallitus tietenkin käyttää järkeä ja pohtii sen asian sitten aikanaan. Ei hallitusohjelmiin olisi aikaisemminkaan kannattanut hirttäytyä, jos terve järki muuta kertoo. Mutta tämä siis arvioidaan, kun se tulee ajankohtaiseksi.

16.03 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä kiinnittää huomiota pääministerin ilmoituksessakin esille nostettuun lupa- ja valitusprosessien nopeuttamiseen.

Normienpurkutalkoissa on väläytelty joissain yhteyksissä jopa muutoksenhakuoikeuden rajoittamista. Kysynkin, onko riittävästi ymmärretty, että osallistuminen ja muutoksenhaku takaa muun muassa kaavoituksen laillisuuden ja laadun valvonnan. Kun maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa luovuttiin kuntakaavojen vahvistamisesta, valitusoikeudesta tehtiin kaavoituksen laadun varmistaja. Tätä tasapainoa ei mielestäni ole syytä horjuttaa jatkossakaan. Todellisuudessa vain joka kymmenennestä asemakaavasta kunnissa valitetaan. Se ei todellakaan ole kaavoituksen pääongelma.

Sitä vastoin muutoksenhakuoikeus on yksi perustuslain suomista kansalaisten ympäristöoikeuksista. Muutoksenhakuoikeus tukee myös osallistumisoikeutta. (Puhemies koputtaa) Jos päätöksentekijä tietää, että lausuja ei voi valittaa tehokkaasti päätöksestä, lausunnon painoarvo vähenee. Tämän asian merkitys tulee mielestäni huomioida.

16.04 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lain soveltamisessa ja monesti soveltamisohjeissa unohtuu se, mitä lainsäätäjä lakia säätäessään on tarkoittanut, ja joku pykälä tai pykälän osa alkaa elää omaa elämäänsä. Normien purussa on myös tästä kysymys. Tässä nyt mahdollistetaan järjen käyttö. On erittäin hyvä muistaa ikivanha Olaus Petrin tuomarinohje, että se, mikä ei ole oikeus ja kohtuus, ei saata olla lakikaan. On erittäin hyvä asia, että tähän normien purkamiseen ollaan lähdössä nyt yhteisesti. Ei tehdä nyt tästä turhia vastakkainasetteluja mutta haetaan yhdessä ne asiat, millä pystytään menetelemään joustavasti.

Sitten on aivan selvä, että meidän täytyy tukeutua perustuslakiin. Siinä todetaan, että julkisen vallan käytön tulee aina perustua lakiin ja kaikessa julkisen vallan käytössä on noudatettava (Puhemies koputtaa) tarkoin lakia. Tämä suo turvan, mutta näissä puitteissa me pystymme hyvin tuloksekkaasti purkamaan normeja vaikuttavasti.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

16.06 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Töllin puheenvuoro oli erittäin rakentava ja hyvä puheenvuoro. Minä toivon tässä nyt, että pääministeri vastaisi siihen SDP:n tarjoukseen, voidaanko tätä parlamentaarisesti lähteä viemään eteenpäin niin, että päästäisiin kaikki mukaan vaikuttamaan.

16.06 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että oli erittäin suuri ilo kuunnella ministeri Tiilikaisen puheenvuoroa, jossa hän luotti lähidemokratiaan ja paikalliseen päätöksentekoon. Täällä nimittäin on käytetty monia poikkeaviakin puheenvuoroja, joissa on suorastaan pelätty, mitä kaikkea kauheata tapahtuukaan, jos kunnille annetaan vapautta toimia. Itse kyllä luottaisin siihen, että kyllä siellä kunnissa ja ihmisillä lähellä tiedetään ne paikalliset olosuhteet ja osataan tehdä päätöksiä.

Jos me ajattelemme vaikka tätä kaavojen vahvistamista, niin kyllähän ne ovat ihan samat normit ja lait, jotka ohjaavat sitä maakuntakaavan laatimista jatkossakin, vaikka se vahvistaminen ympäristöministeriöltä poistettaisiinkin. Meidän kaavoitusprosessimme kaiken kaikkiaanhan on erittäin osallistava, ja meillä on siitä — todella, kuten täällä on käytetty puheenvuoroja — valitusmahdollisuuksiakin, jotka ovat mielestäni jo osittain menneet liian pitkälle. Tältäkin osin on syytä kyllä tarkistaa, toteutuuko oikeusturva meillä riittävästi, vaikka hieman kavennettaisiinkin valitusoikeuksia.

16.07 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvostettu puhemies! Rakentaminen on kallista, ja asuminen on tämän myötä myös Suomessa kallista. Hallitusohjelmaan on kirjattu useita eri toimenpiteitä rakentamisen helpottamiseksi: korjausrakentaminen ei enää synnytä jatkossa uudisrakentamisvelvoitteita, jokaisen pienen, esimerkiksi opiskelija-asunnon ei jatkossa tarvitse olla esteetön, pienen lisätalon voi rakentaa omakotitalon yhteyteen Ruotsin malliin pelkällä ilmoitusmenettelyllä, kaavoitusta sujuvoitetaan, valitukset rajataan vain asianosaisiin, valitusmaksut, oikeudenkäyntimaksut korotetaan.

Kysyisin vastaavalta ministeriltä, ministeri Tiilikaiselta: minkälaisella aikataululla näitä toimenpiteitä, joita on itse asiassa hallitusohjelmassa vielä lisää, saadaan eduskunnan käsittelyyn ja arkeen niin, että rakentamiseen saadaan yksi hyvä lisäaskel?

16.08 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että katsotaan, mitä ne lait, mitä me säädämme, pitävät sisällään. Annan tästä yhden esimerkin, tämä laki säädettiin viime kaudella. Eli me säädimme lain, jossa työttömyyden hoitoon tarkoitettuja varoja korvamerkittiin niille, jotka olivat olleet vähintään 300 päivää työmarkkinatuella. Kuulostaa hienolta ja hyvältä, mutta on erittäin epätasa-arvoinen laki. Nimittäin jos otetaan kaksi ihmistä, jotka olivat samassa työpaikassa, toinen ei kuulunut ammattiliittoon, hän joutui työmarkkinatuella, ja 300 päivän päästä hänelle saatettiin kohdentaa näitä rahoja, mutta henkilö, joka kuului ammattiliittoon ja nautti ansiosidonnaista työttömyysturvaa, joutui olemaan ensin 500 tai 400 päivää ansiosidonnaisella päivärahalta ja sen päälle 300 päivää työmarkkinatuella, ennen kuin hänelle pystyttiin kohdentamaan näitä korvamerkittyjä rahoja.

Tämän takia on äärimmäisen tärkeää, että katsotaan, mitkä ovat lakien vaikuttavuudet. Tässäkään lainsäätäjällä ei varmasti tarkoittanut sitä, (Puhemies koputtaa) että liittoon kuuluvia lyödään korvalle.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustaja Andersson ja sitten pääministeri.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

16.09 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Tiilikaisen puheenvuoro siitä, että hallitus on valmis tarkistamaan linjaansa, mitä tulee tulotarkistuksiin Ara-rahoitteisissa asunnoissa, on erittäin ilahduttava. Minusta näiden normitaloiden yksi ongelma on ollut se, että ne tosiasiallisesti eivät ole koskeneet kaikkia suomalaisia vaan hallitus hallitusohjelmalla tosiasiallisesti olisi lisäämässä sosiaaliturvan varassa eläviin kohdistuvaa kontrollia ja byrokratiaa. Näiden tulotarkistusten lisäksi voisi nostaa esille esitykset työttömyysturvan vastikkeellistamisesta entuudestaan sekä myöskin päivähoidon oikeuden rajaamisesta.

Tässä on myöskin mainittu tämä työttömyysturvan suojaosa hyvänä esimerkkinä nimenomaan byrokratian purkamisesta. Minusta se on ennen kaikkea hyvä esimerkki sosiaaliturvan joustavoittamisesta mutta ei byrokratian purkamisesta, koska tämän suojaosan hyödyntämiseksi työttömyysturvan varassa elävät joutuvat kyllä käymään läpi aikamoisen paperisodan tälläkin hetkellä. Minun mielestäni se lähinnä tuo esille sen, että nimenomaan (Puhemies koputtaa) sosiaaliturvan puolella olisi erittäin paljon tarvetta purkaa byrokratiaa.

Puhemies Maria Lohela: Sitten pääministeri Sipilä, 3 minuuttia.

16.11 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Yritän nopeasti käydä läpi, tässä on useita kysymyksiä.

Ensinnäkin edustaja Turunen kysyi tästä ministerityöryhmästä ja sen aikataulusta, suunnitelmista. Tämän ministerityöryhmän työn sisältöön kuuluvat digitalisointikokeilut, normien purkaminen ja parempi johtaminen, ja tämä on ehkä kaikkein poikkihallinnollisin näistä meidän kärkihankkeistamme ja tavoitteistamme. Tämä on oikeastaan tämmöinen koko hallitustyötä leimaava piirre, että nyt yritetään katsoa enemmän poikkihallinnollisesti myöskin tämän kollegiaalisen työtavan myötä.

Täällä kysyttiin aukioloajoista. Ne ovat listoilla olemassa. En osaa aikataulua vielä sanoa.

Edustaja Lindtman ja edustaja Rinne, kysyitte, miten oppositio tulee mukaan ja tuleeko parlamentaarinen valmistelu. Viime kaudellahan ministeri Grahn-Laasonen veti parlamentaarista ryhmää, jonka tulokset meillä on nyt täällä pohjana. Nyt tämä keskustelu on ajateltu tähän tämmöiseksi tavoite- ja lähetekeskusteluksi, ja tämän perusteella nyt sitten lähdemme perkaamaan säädöksiä ja miettimään sitä tapaa, millä tämä sitten viedään läpi ja millä tavalla tehdään yhteistyötä opposition kanssa. Erittäin avoin haluan olla kaikille yhteistyön muodoille opposition kanssa. Tämä on ehdottomasti meidän yhteinen asiamme. Mutta tässä varmasti tulee olemaan monen tason toimintoja. On myöskin alemman tason säätelyä, jota päästään purkamaan jo nopeastikin ja helpottamaan sitä. Mutta tämä viime kauden parlamentaarinen työ on tässä pohjana.

Sitten, edustaja Henriksson, kysyit tästä EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevien tarveharkinnan poistamisesta. Me olemme tässä asiassa päässeet vähän eteenpäin. Asiantuntijoiden osalta nyt otetaan tämmöisiä yrityskohtaisia käytäntöjä, puretaan siellä byrokratiaa ja normeja sen osalta.

Edustaja Lapintie kyseli harmaan talouden sääntelyn perään. Ilman muuta tämä on yhteinen ongelma, ja se tarvitsee edelleenkin sääntelyä.

Edustaja Wallin, teitte poikkihallinnollisia esimerkkejä. Tämä on ilman muuta myöskin se tarkastelunäkökulma koko ajan.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Edustaja Tuppurainen, edustaja Kääriäinen: hallinnon hajauttaminen lähemmäksi ihmisiä on mielestäni tärkeä osa myöskin byrokratian purkamista. Meidän pitää luottaa siihen, että päätöksiä pystytään tekemään lähellä ihmisiä.

Edustaja Gustafsson, edustaja Rinne ja edustaja Pekonen kyselivät kuntien tehtävien karsinnan perään. Jos oikein muistan, niin edellisellä kaudella oli myöskin tavoitteena kuntien tehtävien karsinta noin miljardilla. Tässä ei onnistuttu. Meidän on erotettava nyt tässä tämä tehtävien karsinta ja sitten normien purkaminen ja ketteryuden hakeminen sitä kautta. Osahan näistä on selkeästi, kun puhutaan karsimisesta, säästöasioita. Mutta kirjastonhoitajan poikana kirjastoasia on kyllä tärkeässä roolissa. (Puhemies koputtaa)

Sitten ihan vielä viimeisenä asiana, esimerkkinä: tänä päivänä jo yksityishenkilö voi perustaa yrityksen ja saa samoin tein Y-tunnuksen, mikä on esimerkki siitä, miten digitalisoinnilla me pystymme purkamaan säädöksiä.

Edustaja Räsäselle vielä: tämä ilmoitusmenettely rahankeräysluvilla on myöskin siellä listalla.

16.15 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä kuulla, että pääministeri on avoin yhteistyölle opposition kanssa tässä kokonaisuudessa, jossa on kysymys normienpurkutalkoista ja sääntelyn purkamisesta.

Haluaisin kyllä kuitenkin mielelläni muistuttaa siitä, että viime vaalikaudella oltiin erittäin oppositio—hallitus-yhteistyömyönteisiä parlamentaarisen valmistelun osalta monessa asiassa, ja toivoisin myöskin, että tätä voitaisiin noudattaa täällä nyt alkaneella vaalikaudella tavalla, joka johtaa siihen, että yli vaalikauden ulottuvia asioita kyetään yhteisesti valmistelemaan.

16.15 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on todella oikealla tiellä tässä oikeanlaisen sääntelyn hakemisessa, turhan byrokratian purkamisessa. Se, mikä on myös äärettömän tärkeää, on se, että hallitus on todella heti liikkeellä tässä, koska normeja on äärettömän helppo säätää, niitä on äärettömän helppo lisätä, mutta tavattoman vaikea sitten purkaa.

Maatalous on näistä eri toimialoista varmasti niitä ensimmäisiä, joiden osalta tässä normien purussa on todella päästävä nopeasti liikkeelle.

Mutta täällä nousi sitten esille myös tämä aluehallinto, ja on erittäin hyvä kuulla, että pääministeri suhtautui tähän aluehallinnon kehittämiseen erittäin myönteisesti. Sehän todella pitää paikkansa, että normien purulla on merkitystä myös aluehallinnon näkökulmasta, eli mitä enemmän päätösvaltaa siirretään sinne lähelle alueita ja kansalaisia, sitä vähemmän tarvitaan sitten ylhäältä tapahtuvaa ohjaamista ja hallinnointia ja kaiken kaikkiaan päästään lähemmäs ihmistä. Toivon, että tässä hallitus todella (Puhemies koputtaa) on hyvin päättäväinen ja vie tätä aluehallinnon uudistusta hallitusohjelman mukaan eteenpäin.

16.17 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on kuultu määritelmä siitä, mitä nämä normit ovat, ja nehan ovat joitain lakeja, joita on säädetty jonkin asian tai jonkun suojelemiseksi. Kuitenkin ajan saatossa normi on voinut vanhentua, ja sen jälkeen sitä on korjattu toisella lailla ja sen jälkeen ajan myötä jälleen kolmannella, ja loppujen lopuksi neljännessä laissa viitataan siihen ensimmäiseen lakiin. Joten normien purku on hieman hankalaa. Tästä syystä virkamiesten tulee olla erittäin aktiivisesti tässä mu-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

kana, koska he valmistelevat nämä. Kysyn pääministeriltä: ovatko teidän tuntemuksenne mukaan virkamiehet ymmärtäneet nyt tämän poliittisen tahdon normien purusta?

Ja toinen asia: Kilpailutuslainsäädäntö on niin normitettu, että pienet tai uudet toimijat eivät käytännössä voi niissä pärjätä. Onko kilpailutuslainsäädäntö teidän mielestänne tarkasteltavissa?

16.18 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yritysten hallinnollinen taakka esimerkiksi rakennusallalla, kuljetusallalla, kaupan aloilla, ravintola-, pienpanimo- ja matkailualoilla ja vaikkapa parturi- ja kampaamoaloilla on saavuttanut laikipisteen, joka jopa estää suomalaisen työn kasvua. Tämä koskee kaikkia työelämän aloja ja erityisesti pienissä, 20—50 hengen yrityksissä synnyttää kasvuhaluttomuutta. Pitkät lupakäytänteet, viranomaisten keskinäiset valittamiset toistensa päätöksistä hidastavat ja jopa estävät investointeja ja tulevaa talouskasvua. Lupahakemusten byrokraattisuus, hitaus ja kertaluonteisuus nostavat suomalaisen työn kustannuksia ja aiheuttavat kilpailukyvyttömyyttä lähes kaikilla teollisuudenaloilla mutta erityisesti kotimaisessa energiateollisuudessa. Kiitänkin hallitusta asiaan tarttumisesta.

Arvoisa puhemies! Kysynkin herra pääministeriltä: Onko arvioitu, (Puhemies koputtaa) milloin lainsäädännölliset esteet liiallisten normien purkamisen ja sääntelyn keventämisen (Puhemies koputtaa) aloittamiseksi on purettu? Milloin tie sujuvampaan Suomeen on avoin?

16.19 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huonoa sääntelyä löytyy joka sektorilta eikä vähiten kaavoituksesta ja rakentamisesta, kuten täälläkin on jo tullut esille.

Tiukoista keskikokovaatimuksista pitäisi siirtyä kysyntäpohjaiseen kaavoitukseen. Miksi? Kaavoituksella säädellään rakennettavien asuntojen keskikokoa, mutta niillä pahimmillaan luodaan epätasapainoa kysynnän ja tarjonnan välille. Esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla on kysyntää tietenkin pienistä asunnoista, mutta niitä ei juuri saa rakentaa asuntojen keskikokovaatimuksen vuoksi. Se on esimerkiksi Helsingissä 75 neliötä.

Toinen esimerkki: Valtakunnallisiin alueiden käytön tavoitteisiin pitäisi ehdottomasti saada selkeä kirjaus siitä, että ekologinen maaseuturakentaminen — sitä nimittäin harjoitetaan siellä — on yhteiskunnan edun mukaista esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Nykyisissä tavoitteissa yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ohittaa kaikki nämä muut hyvät tavoitteet. Tästäkin pitäisi nyt päästä kyllä vihdoin eroon. Maaseudullakin pitää saada asua ja rakentaa.

16.20 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Karimäki nosti esille täällä aiemmin esteettömyysnormien purkamisen. Olen itsekkin hiukan huolissani siitä hallitusohjelman kirjauksesta, että asuntotuotannossa esteettömiksi asunnoiksi edellytetään rakentamaan vain tietty osuus uudiskohteen asunnoista. Tämän ajatuksen taustalla kenties on virheellinen käsitys siitä, että esteettömien asuntojen rakentaminen olisi kalliimpaa kuin muiden asuntojen rakentaminen. Tämä ei pidä paikkaansa, sillä jos esteettömyys huomioidaan rakentamisen suunnitteluvaiheessa, niin esteettömyys ei tuo mitään lisäkustannuksia rakentamiseen. Esteettömyydessä on kysymys yhdenvertaisuudesta. Tämä hallituksen esitys tarkoittaisi, että vammaiset henkilöt eivät voisi yhdenvertaisesti muiden kanssa valita asuntoa itselleen. Lisäksi on huomioitava, mitä yhteiskun-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

nalle maksavat asunnon muutostyöt, jos henkilö esimerkiksi vammautuu tai ikääntymisen myötä toimintakyky heikkenee. Esteettömän rakentamisen laiminlyönti voi aiheuttaa lisäkustannuksia myöhemmin, (Puhemies koputtaa) ja toivonkin edustaja Karimäen tavoin, että hallitus selkeyttäisi, mitä tällä norminpurkamisella tarkoitetaan.

16.21 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liiallisen ja turhan sääntelyn purkaminen on hyvä asia. Normeja ja turhaa byrokratiaa luvataan purkaa, mutta toisella kädellä sitten kuitenkin lisää. Hallitusohjelman linjaus Ara-tuettujen kohteiden määräaikaisista vuokrasopimuksista ja tulokontrolleista sekä linjaukset asumistuesta luovat valtavan uuden asumiseen liittyvän byrokratiakoneiston ja lisäävät ihmisten kontrollointia. Samalla luodaan köyhien asuinalueita ja taloja ja siten eriytetään asumista ja asuinalueita. Lisäksi luodaan kannustinloukkua työllistymiselle, kun työtä ei välttämättä asunnon menettämisen pelossa uskalla ottaa vastaan, aivan kuten edustaja Lindtman toi aiemmin esille. Tulee sellainen olo, että nyt ammutaan singolla melko olematonta ongelmaa, sillä Ara-asunnot kohdentuvat jo nyt tilastojen mukaan pääosin pieni- ja keskituloisille. Esimerkiksi Oulun Sivakan keskimääräinen bruttotulotaso on 1 176 euroa kuukaudessa, mitä voi pitää sangen pienenä. Kysyisinkin, onko se sen arvoista (Puhemies koputtaa) ja onko se normienpurkukuhengen mukaista edetä näillä hallitusohjelman linjauksilla.

16.23 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Kiitän pääministeriä siitä, että sain vastauksen tähän työvoiman tarveharkinta-asiaan. Se on hyvä askel, että asiantuntijoista nyt aloitetaan, mutta olisi hyvä käydä nyt koko se tie loppuun asti, muuten se voi johtaa siihen, että meillä on kohta kasvihuoneissa valtavasti asiantuntijoita.

Mutta, arvoisa puhemies, täällä on puhuttu paljon myös siitä, että pitää antaa alueille ja kunnille enemmän päätäntävaltaa. Se on hyvä periaate, mutta pitää myös muistaa, että maailma ei ole niin mustavalkoinen. Meillä on esimerkkejä tänä päivänä jo sellaisesta lainsäädännöstä, joka on johtanut siihen, että kansalaiset ovat eriarvoisessa asemassa eri puolilla Suomea. Silloin ajattelen esimerkiksi omaishoidon tukea, joka nyt maksetaan kunnissa ja jossa kriteerit ovat erilaiset eri kunnissa, joten tässä juuri kansalaisen näkökulmasta olisi hyvä, jos olisi yhtenäiset käytännöt. Tiedän, että muun muassa keskusta on aikaisemmin ollut sitä mieltä, että omaishoidon tuki pitäisi siirtää Kelalle. Se on ollut myös ruotsalaisen kansanpuolueen (Puhemies koputtaa) tahto, ja haluaisin kysyä tässä vaiheessa: onko tältä osin nyt hallituksella ajatuksia, miten tässä asiassa kansalaisten yhdenvertaisuutta voitaisiin parantaa?

16.24 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Hyvän sääntelyn tunnusmerkistöhän on sen ennustettavuus ja toisaalta suhteellisuus. Voisi sanoa, että hyvä huono esimerkki tästä on haja-asutusalueitten jätevesilainsäädäntö, jota tässä salissa on veivattu varmaan kymmenkunta vuotta. Järjestelmää koskevat velvoitteet ja kustannukset ovat todellakin suhteettomia, ja nämä käänteet tässä lainsäädännössä ovat olleet hyvin epäennustettavia. Siirtymäaikaa on tosin jatkettu kahteenkin otteeseen ja ikään ja elämäntilanteeseen liittyviä poikkeussäännöksiä on matkan varrella lisätty, kuivan maan kiinteistöjä on osin vapautettu, mutta siitä huolimatta neuvonnan sekavuus ja markkinoille kiireellä tuodut laitteet, jotka eivät ole toimineet odotetulla tavalla, ja sääntelyn vaihtelu ovat nostaneet esille myöskin kuluttajansuoja- ja oikeusturvanäkökohdat. Käsittääkseni ministeri-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

össä istuu tälläkin hetkellä työryhmä, joka pohtii tätä jätevesilainsäädännön muutosta. Mitä nyt on tulossa — olisin kysynyt tätä ympäristöministeri Tiilikaiselta — ja miten nämä kuluttajansuoja- ja myöskin oikeusturvanäkökohdat (Puhemies koputtaa) tulevat sitten esille?

16.26 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä normien purkamisessa on hyvää asiaa. Yksi on tämä sääntely, mitä me olemme itse täällä eduskunnassa tehneet. Täällä on otettu myös esille, että jos päätöksentekoa siirretään sinne maakunnille ja kuntapäättäjäille, niin eivät tule huomioituksi kaikki asiat. Täällä salissa on merkittävä osa päättäjistä myös kuntapäättäjiä, ja ihmettelen, mihin se viisaus tällä matkalla nyt sitten kuntapäättäjillä häviää, jos me täällä pystymme normit tekemään ja sitten, kun mennään kuntapäättäjiksi, me emme pysty sitä valvomaan. Itse kyllä luotan kollegoihin ihan, että kyllä se päätöksenteko siellä kunnassakin onnistuu ja edut tulee hoidettua.

Minulla on käsissäni Kouvolan seudulta semmoinen, että jos pidetään tilaisuuksia, niin tapahtuman järjestäjälle lupahakemusta varten on sellainen noin kolmisenkymmentä pykälää, mihin pitää eri vapaaehtoisjärjestöjen hakea vastausta, kun lupaa myönnetään. Tässä olisi hyvä esimerkki, kuinka normeja voitaisiin purkaa ja selkeyttää.

16.27 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän on tarkoitus purkaa normeja, jotka ovat järkeä vastaan. On laadittu lakeja periaatteella, että varmuuden vuoksi hevosenselän polttokin kiellettiin, vaikka EU:ssa ei sitä meiltä vaadittu. Talojen energiatodistuskin on täysin turha, me selviämme vallan hyvin ilman sitä, ja kysynkin, kuinka pian siitä pääsisimme eroon.

Edustaja Henriksson oli huolissaan, koska pidimme kiinni työvoiman tarveharkinnasta EU:n ja Eta-maiden ulkopuolella olevien kohdalla. Se oli erittäin järkevää pitää, koska meillä on lähes 400 000 työtöntä täällä Suomessa.

Edustaja Lindtman haluaa tehdä yhteistyötä. Niin mekin haluamme tehdä yhteistyötä ja otamme ne ehdotukset vastaan, jotka ovat järkeviä ja fiksuja.

16.28 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lupaprosessien sujuvoittaminen ja vähentäminen ovat konkreettisia tapoja ja tehokkaita keinoja edistää investointeja ja uusien työpaikkojen syntymistä. Tässä on jo aikaisemmin tullutkin esiin, miten ympäristöhallinnon puolella tällä saralla on saatu paljon aikaiseksi.

Lupaprosesseista pääministeri nosti puheessaan esiin tämän palvelulupauksen koskien lupaprosesseja. Olisin tästä kysynyt konkreettisesti, onko tässä kyse nyt aikarajan asettamisesta käsittelylle, ja jos on, niin millä tavalla sitten varmistetaan, että näissä aikarajoissa pysytään, ja onko siinä jonkunlaista sanktiota mietitty.

16.29 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec vähän synkensi tätä liikuttavaa yhteishenkeä omimalla järkevän sääntelyn kokoomuksen omaisuudeksi. Myös ministeri Grahn-Laasonen muistutti listasta, jonka hän ja silloinen edustaja Männistö laativat toissa vuonna otsikolla K18-tähtisadetikku ja 45 turhaa sääntöä, ohjetta ja kieltoa. Heidän mielestään kaikista naurettavista normeista kaikkein naurettavin oli siis tämä tähtisadetikku, jota alaikäinen ei saa käyttää, ja voihan se tietysti sitä ol-lakin.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Kyllähän tähtisadetikku kuuluu talvisiin juhliin ja erityisesti lapsille on siitä paljon iloa, joten tämä normi voidaan mainiosti purkaa, sillä se on porvarihallituksen tekemä. Lapset saivat täysin vapaasti polttaa tähtisadetikkua Vanhasen toiseen hallitukseen saakka, joka ajoi läpi kemikaaliturvallisuuslain muutokset juuri parahultaisesti joulun alla 2009. Tässä salissa ei yksikään kokoomuslainen tai keskustalainen sitä vastustanut, saattikka pitänyt naurettavana normina. Jokainen puolue siis saa tässä katsoa peiliin, ja jokaisella puolueella on myös hyviä saavutuksia. (Puhemies koputtaa) Olemme mielellämme yhteistyössä mukana, jos pääministeri haluaa jatkaa parlamentaarista yhteistyötä.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikainen, 2 minuuttia.

16.30 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joitain vastauksia joihinkin kysymyksiin.

Edustaja Heinonen kysyi tästä aikataulusta. Hallitusohjelmassa on todella paljon asuntorakentamista edistäviä kirjauksia, ylipäänsä rakentamista edistäviä kirjauksia ja kaavoitusvaltaa paikallisille tasoille siirtäviä kirjauksia. Osa näistä tuodaan hallituksen esityksinä eduskuntaan jo tulevana syksynä. Jotkut vaativat pitempää valmistelua, ja koska hyvään säätelyyn kuuluu myös huolellinen valmistelu, niin ne ehtivät sitten vasta vähän myöhemmin eduskuntaan. Mutta pää tulee auki tänä syksynä.

Edustaja Essayah kysyi tästä haja-asutusalueitten jätevesikysymyksestä. Todellakin, sitä on joitakin kertoja lykätty eteenpäin, ja nyt hallitus ratkaisee tämän ongelman hallitusohjelmaan kirjatulla tavalla, ja olen sillä tavoin evästänyt tuon asiaa valmistelevalle työryhmälle.

Edustaja Aalto kysyi aiemmin, kuka vastaa esimerkiksi ympäristönsuojelun toteutumisesta, jos ympäristöministeri ei enää vahvista maakuntakaavoja. Valta ja vastuu kulkevat käsi kädessä. Sen jälkeen maakuntavaltuustot vastaavat, että kaavat ovat lain mukaan laadittuja ja eri toiminnot sijoitetaan järkevällä tavalla, toistensa kanssa sopusoinnussa.

Edelleen täällä kysyttiin tuulivoiman rakentamiseen liittyvästä asetuksesta. Siihen en ole ehtinyt riittävällä tarkkuudella vielä perehtyä, mutta ilman muuta tuo asetus annetaan.

Ja lopuksi, sokerina pohjalla: nämä ovat monta kertaa pieniä päätöksiä, ja tänään olen allekirjoittanut päätöksen, että isot ja pienet lehmät saavat olla samankokoisissa parsissa jatkossa. Ei erikokoisia parsia erikokoisille lehmille.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi pääministeri Sipilä, 2 minuuttia.

16.32 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia rakentavasta lähetekeskustelusta tähän normien purkamiseen liittyen. Ihan muutaman kysymyksen vielä poimin tuolta, joihin vastaukset.

Edustaja Jalonen kyseli virkamiesten tahtotilaa tähän poliittisen tahtotilan muutokseen. Meillä on montakin asiaa, jotka vaativat uudelleen asennoitumista niin meiltä poliitikoilta kuin virkamiehiltäkin, ja tämä poikkihallinnollinen ajattelutapa ja tarkastelu on yksi sellainen, ja sitten tämä, että ruvetaan purkamaan myöskin aktiivisesti normeja, on toinen sellainen. Mutta kyllä suomalainen hyvä virkamieskunta lähtee tähän mukaan, siitä olen täysin vakuuttunut.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Edustaja Suutari kyseli aikataulua tähän normien purkuun. Nyt me lähdemme valmistelemaan tältä pohjalta asioita sillä tavalla, että syksyn aikana tuomme sitten kaikki muutkin kärkihankkeet tavalla tai toisella eduskunnan käsittelyyn.

Omaishoidon tuesta, edustaja Henriksson: Tämä on yksi niitä harvoja asioita, joihin hallitusneuvotteluissa osoitettiin lisää rahaa. Se 75 miljoonaa ei riitä siihen Kela-siirtoon, joka olisi tietyllä tavalla myöskin normien purkua, se tehostaisi toimintaa, mutta aivan siihen tuo 75 miljoonaa ei riitä, ja sitä käytetään sitten omaishoidon kehittämiseen muilla tavoin.

Edustaja Essayah otti esille tämän ennustettavuusasian, joka on erinomaisen tärkeää. Erityisesti yritystoiminnassa tämä lainsäädännön ennustettavuus on äärimmäisen tärkeä asia.

Edustaja Mäkelä, nostitte esille tämän palvelulupauksen. Se sisältö on juuri sitä, mitä kerroitte. Aikataulu ja tarkempi sisältö tulevat nyt sitten syksyn myötä.

Kiitoksia keskustelusta, arvoisa puhemies!

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

3. Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2014

Kertomus K 5/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu

16.35 **Valtioneuvoston oikeuskansleri Jaakko Jonkka** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Kiitän tilaisuudesta saada esitellä oikeuskanslerin toimintakertomusta vuodelta 2014.

Kuten kertomuksesta havaitaan, oikeuskanslerin tehtäväkenttä (Hälinää — Puhemies koputtaa) ja toimivalta on laaja.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pieni hetki. — Siirryttekö ulkopuolelle neuvotteluihin ja välttää liikumista, keskitytään upeaan esittelyyn ja sitten reipas keskustelu. Kiitos. — Olkaa hyvä.

Oikeuskanslerilla on kolme oikeusvaltiollisesti ja ihmisten oikeuksien toteutumisen kannalta keskeistä tehtävää. Näistä kaikista on toimintakertomuksessa omat jaksonsa.

Ensinnäkin oikeuskansleri valvoo sekä ennakollisesti että jälkikäteen tasavallan presidentin ja valtioneuvoston virkatoimien lainmukaisuutta. Perustuslain mukaan oikeuskansleri myös antaa pyynnöstä oikeudellisia tietoja ja lausuntoja tasavallan presidentille, valtioneuvostolle ja ministeriöille.

Toiseksi oikeuskanslerille kuuluu kaiken viranomaistoiminnan ja julkisten tehtävien hoidon lainmukaisuuden valvonta lukuun ottamatta kansanedustajien toimintaa.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Kolmanneksi oikeuskanslerin tehtäviin kuuluu valvoa, että asianajajat, julkiset oikeusavustajat ja niin sanotut lupalakimiehet noudattavat tehtävissään hyvää asianajotapaa.

Nämä oikeuskanslerin eri tehtävät tukevat toisiaan. Näin Oikeuskanslerinvirastoon kertyy informaatiota oikeustilasta yhteiskunnan eri tasoilta. Juuri tämä tehtävien monipuolisuus on 200-vuotiaan oikeuskansleri-instituution erityinen vahvuus. Se antaa valvontaan sellaista synergiaetua, mikä tekee oikeuskanslerin laillisuusvalvonnasta ainutlaatuisen.

Viranomaisvalvonta ja asianajotoiminnan valvonta tuovat mukanaan konkreettista tietoa siitä, miten virkakoneisto käytännössä toimii ja minkälaisia oikeudellisia ongelmia ihmiset viranomaisissa asioidessaan kohtaavat. Näin saadaan tietoa myös mahdollisista oikeuksiin pääsemistä rajoittavista rakenteellisista esteistä. Tällä tavalla kertynyt ruohonjuuritason tuntuma ja asiantuntemus ovat tärkeitä valtioneuvoston valvonnassa sekä perustuslain tarkoittamia oikeudellisia lausuntoja annettaessa.

Valtioneuvoston valvontaan liittyvät tehtävät puolestaan tuovat tehokkuutta viranomaisvalvontaan, sillä ne antavat laajempaa järjestelmätason näkökulmaa ja syventävät ammatillista osaamista sekä auttavat kohdistamaan ja mitoittamaan laillisuusvalvonnalliset toimenpiteet vaikuttavasti. Molempien ylimpien laillisuusvalvojien eli oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin keskeisissä viroissa saamani kokemuksen perusteella voinkin todeta, että oikeuskanslerin tehtäväkenttä on nykyisellään valvonnallisesti onnistunut ja voimavarojen käytön kannalta optimaalinen.

Oikeuskanslerinvirastossa on 37 vakinaista virkamiestä, joista runsaat parikymmentä on juristeja. Tällä kokoonpanolla ratkaisimme viime vuonna 2 500 kantelua sekä tarkastimme lähes saman verran valtioneuvoston yleisistuntoon ja tasavallan presidentin esittelyyn meneviä esittelyasioita. Lisäksi tarkastettavanamme oli yli 3 000 käräjäoikeuksien rangaistustuomiota ja noin 700 asianajotoimintaan liittyvää asiaa.

Arvoisat kansanedustajat, en käy tässä läpi kertomukseen sisältyviä eri asiaryhmiä. Otan esille kertomusvuodelta vain yhden muiden muassa meitäkin työllistäneen asian. Näin vallottuu myös se, miten Oikeuskanslerinviraston ja ministeriön välinen yhteistyö toimii vaativissa lainvalmisteluhankkeissa.

Tarkoitin sote-uudistusta. Kävimme sosiaali- ja terveysministeriön virkamiesten kanssa useita kertoja perusteellisia keskusteluja siihen liittyvistä oikeudellisista ja erityisesti perustuslaillisista kysymyksistä, jotta valtioneuvoston yleisistuntoon olisi ollut vietävissä oikeudellisesti moitteeton esitys. Noissa keskusteluissa tuli selväksi, että poliittisella taholla eteenpäin vietäväksi valittuun malliin liittyi ratkaisemattomia perustuslaillisia ongelmia. Koska osoittautui, ettei mallia ollut mahdollista vaihtaa sellaiseksi, jossa ei tällaisia ongelmia olisi ollut, painotimme virkamiehille, että päätöksenteon avoimuuden vuoksi on esityksen perusteluissa tärkeää ainakin tuoda perustuslakidubiot selkeästi esiin.

Oikeuskanslerin roolista tässä, kuten hallituksen lakiesitysten kohdalla yleensäkin, on syytä korostaa, että oikeuskanslerin tehtävänä ei ole osallistua varsinaiseen lainvalmisteluun, vaan arvioida oikeudellisilla perusteilla, voidaanko esitys ottaa valtioneuvoston yleisistunnossa päätettäväksi. Oikeuskansleri voi esittää perustellun näkemyksensä esityksen perustuslainmukaisuudesta, mutta hänellä ei ole lain mukaan mahdollisuutta pysäyttää valmistelua eikä vaatia esitystä poistettavaksi.

Sote-uudistuksen yhteydessä tuli esiin aikaisemminkin havaitsemani seikka, että poliittisen ohjauksen ja virkamiesvalmistelun yhteensovittaminen kaipaisi tarkastelua. Lainvalmistelun laatua julkisuudessa arvosteltaessa keskitytään monesti yksipuolisesti arvioimaan vain valmistelijoiden osaamista, kun todellisia syitä pitäisi kartoittaa myös muualta

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

ja laajemmin. Olen kertomuksen puheenvuorossani kosketellut tätä problematiikkaa muun muassa kansliapäälliköille tekemäni kyselyn valossa. Sen tulokset antavat ajattelemisen aihetta. Suorittamani kysely antaa viitteitä siitä, että aina lainvalmistelulle ei anneta sen vaatimaa aikaa. Seuraava, erään kansliapäällikön toteamus kuvastaa sitä, millainen tilanne pahimmillaan on voinut olla: "On ollut lukuisia esimerkkejä hankkeista, joissa hyvän lainvalmistelun periaatteet on sivuutettu poliittisen ohjauksen saneleman aikataulun tai muutoin poliittisten intressien vuoksi."

Lainvalmistelun puutteet aiheuttavat luonnollisesti eduskunnan valiokunnille lisätyötä, mutta mikä pahinta, ne heijastuvat lain soveltamistilanteisiin käytännössä. Olen kertomuspuheenvuoroni lopussa pohtinut keinoja poliittisen ohjauksen ja virkamiesvalmistelun yhteensovittamisen parantamiseksi. Konkreettisten korjaustarpeiden arviointi ja johtopäätösten tekeminen on sitten ministeriöiden käsissä. Joka tapauksessa kysymys on demokraattisen oikeusvaltion kannalta tärkeästä asiasta.

16.42 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos informatiivisesta kertomuksesta oikeuskansleri Jaakko Jonkalle ja kansliapäällikkö Kimmo Hakoselle. Kertomuksesta voisi nostaa esille useitakin näkökohtia, mutta tuon tässä esille vain neljä — kenties irrallistakin — asiaa, jotka liittyvät oleellisesti kansalaisten perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamiseen.

Ensinnäkin oikeuskansleri nosti jälleen kerran esille kansalaisten perusoikeusongelmana vireillä olevien asioiden kohtuuttoman pitkät käsittelyajat. Tästä on puhuttu vuosia, mutta ongelmat eivät näytä vähentyneen. Huolestuttavaa on myös se, että viranomaistoiminnan uudelleenorganisointi näyttää kanteluiden mukaan tarkoittavan usein sitä, että viranomaisen käsittelyajat pitenevät. Viranomaiset jopa käyttävät perusteluina pitkiin käsittelyaikoihin sitä, että organisaatiossa on ollut tämänkaltaisia muutoksia. Oikeuskanslerin mukaan nämä eivät ole päteviä perusteluja.

Erityisen hankalaksi asia tulee, jos ihminen joutuu odottamaan kohtuuttoman kauan päätöksiä omaan perustoimeentuloonsa liittyvissä asioissa. Oikeuskanslerin kertomuksessa mainitaan muun muassa henkilö, jonka työkyvyttömyyttä koskevan valitusasian käsittelyaika oli yli 2 vuotta 8 kuukautta. Tämä ei enää millään mittapuulla ole päätöstä odottavan henkilön näkökulmasta kohtuullista.

Toinen huolestuttava asia on lasten oikeuksien toteutumattomuus. Erityisen huolestuttavaa on, jos ja kun lapset joutuvat odottamaan jopa psykiatriseen hoitoon pääsemistä. Tällaisissa tilanteissa lapsilla ei ole aikaa odottaa vaan hoito on järjestettävä nopeasti. Erityisen huolestuttava on tieto siitä, että eräässä sairaanhoitopiirissä 36 prosenttia hoitoa odottavista lapsista odotti sitä yli laissa säädetyn enimmäisajan.

Kolmantena huomionarvoisena asiana haluan nostaa esille apulaisoikeuskansleri Risto Hiekkataipaleen puheenvuorossaan esittämän huolen sähköisen asioinnin vaikutuksista palveluihin. Sähköisen asioinnin lisääminen ei saa tarkoittaa sitä, että terveydenhuollon, sosiaalihuollon, työvoimahallinnon, lastensuojelun ja niin edelleen peruspalveluja hakevat ihmiset eivät halutessaan tai tarvitessaan pääse kasvokkain asiaa hoitavan virkailijan kanssa. Risto Hiekkataipale kuvaa asiaa erittäin hyvin. Suora lainaus häneltä: "Toimeentulominimin alapuolella elävän perheellisen yksinhuoltajan huoli ja tuska ei nettikameran kautta virkailijalle välity." Samoin voidaan kysyä, kuka auttaa vanhusta, joka ei ole oppinut käyttämään sähköisiä palveluita, jos palvelut siirtyvät kokonaan verkkoon. Palvelutoi-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

minnan tehostaminen ei saa tarkoittaa sitä, että asiakkaan oikeutta tulla kohdatuksi ja autetuksi kasvokkain estetään tai sitä kohtuuttomasti vaikeutetaan.

Arvoisa puhemies! Neljäntenä ja viimeisenä asiana oikeuskanslerin kertomuksesta nostan esille hänen havaintonsa siitä, että perus- ja ihmisoikeuskoulutukselle on edelleen tarvetta. Monella perus- ja ihmisoikeuksia käytännössä virkatoimiensa kautta toteuttavalla viranhaltijalla ei ole oikeudellista koulutusta, ja tämän johdosta voi syntyä epäselvyyksiä ja puutteellista toimintaa. Koulutusta lisäämällä sekä perus- että täydennyskoulutuksena voitaisiin paremmin varmentaa asioiden oikealla tavalla hoitaminen.

16.46 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Otan tässä tuon saman asian esille. Täällä on paljon hyviä asioita, mutta nuo käsittelyajat herättivät minussa ajatuksia. On tosiaan meidän perusoikeutemme saada asiat käsiteltyä viivytyksettä. Mutta meidän pitäisi myös miettiä, mistä se johtuu, eikä vain ajatella sitä, että tämä on huono asia — niin kuin se onkin.

Täällä puhutaan siitä, että organisaatiomuutokset ja tämäntyyppiset asiat eivät saa vaikuttaa käsittelyyn. Mutta itse olen ollut maistraatissa ja tuomioistuimessa lakimiehenä, ja mitäpä teet, kun ei ole enempää henkilökuntaa ja kaikki, jopa laatikoiden siirtäminen, jätetään virkamiesten tehtäväksi? Se on tosiasia. Elikkä silloin esimiesten, virastojen ja jopa eduskunnan täytyy varmistaa se, että nämä asiat tehdään hallitusti.

On erittäin tärkeää tosiaan, että asiat käsitellään viivytyksettä, mutta tulee aina myös muistaa ne inhimilliset asiat siellä taustalla. Ymmärrän, että oikeuskanslerin pohdintoihin ei ehkä liity sitten ratkaisujen etsiminen, se on enemmän meidän ja kunnan viranomaisten tehtävä, meidän täytyy antaa ne työkalut. Olen ehkä hieman väsynyt siihen jatkuvaan viranomaisten haukkumiseen, kun me olemme jättäneet heidät sinne yksin.

Siksi on erittäin tärkeää, että meillä on tämä normipurku, koska silloin viranomaiset myös pääsevät keskittymään niihin oleellisiin asioihin. Ja ainakin minulla itselläni on ministereille paljon ideoita, mistä me saamme aivan turhaa työtä vähennettyä. Keskitytään oleelliseen, jätetään ne lillukanvarret vähemmälle — siellä on hyvinkin paljon sellaista. Ja jospa sitten oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehenkin käsittelyajat lyhenisivät, kun ei tulisi sitten näistä käsittelyajoista ainakaan kanteluita.

16.48 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Oikeuskanslerin mukaan poliisin tekemäksi epäillyn rikoksen siirtämisen syyttäjätutkinnanjohtajan harkittavaksi tulee tapahtua jo alemmilla kriteereillä kuin mitä esitutkinnan aloittaminen edellyttää. Tämän olen myös edellisessä työssäni hyvin huomannut. Poliisiylijohtaja Paateron aikakaudella on poliisirikostutkinnan esitutkintakynnys viety niin alas, että Valtakunnansyyttäjänvirasto tukehtuu muun muassa poliisirikosasioihin ja pahimmillaan syyteharkinta kestää yli vuoden. Tällöin poliisimiehet perheineen roikkuvat löysässä hirressä tarpeettoman pitkiä aikoja. Poliisimiesten oikeusturva on tippunut todella alhaiselle tasolle johtuen juuri alemmasta esitutkintakynnyksestä ja valtakunnansyyttäjän puutteellisista resursseista.

Nykyinen laillisuusvalvonta vähentää poliisityön luonteeseen ja työhön oleellisesti kuuluvaa tervettä uteliaisuutta, tiedon aktiivista etsintää ja tilannekuvan ylläpitämistä. Yksittäiselle poliisille jää helposti se kuva, että miksi minä olisin aktiivinen ja etsisin oma-aloitteisesti tietoa, kun organisaatio ja yhteiskunta eivät sitä halua ja mahdollisesti jopa rankaisevat siitä. En tarkoita tässä Mika Myllylän tai Matti Nykäsen tapauksia, vaan poliisityötä

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

yleisesti. Valitettavasti liian tiukka laillisuusvalvonta kääntyy helposti valvojaansa vastaan, ja tämä ei liene valvonnan tarkoitus.

Oikeuskanslerin mielestä poliisin sisäisen turvallisuusvalvonnan on perusteltua siirtää asia syyttäjätutkinnanjohtajan harkittavaksi aina, kun epäillyn menettely on siten yksilöitävissä, että se saattaa täyttää rikoksen tunnusmerkistön. Tässä kohtaa on varmaan hyvä kysyä, kuuluvatko tähän myös poliisin liikenne rikkomukset tai liikenneturvallisuuden vaarantamiset. Tiedän poliisilaitoksia, joissa poliisimiehet saavat esimiehiltään automaattisesti rangaistusvaatimuksen ajettuaan esimerkiksi poliisiauton jäisellä tiellä lumipenikkaan — teko on mahdollisesti liikenneturvallisuuden vaarantamista. Tavallinen tienkäyttäjä voi olosuhteiden niin salliessa saada teostaan poliisilta suullisen tai kirjallisen huomautuksen, mutta poliisille kirjoitetaan ikään kuin varmuuden vuoksi sakko periaatteella "jos vaikka joku tekee asiasta kyselyn tai jopa kantelun". Tällainen toiminta uhkaa mielestäni tasapuolisuutta ja yhdenvertaisuutta lain edessä, tai ainakin sen tunnetta, ja on omiaan heikentämään oikeuslaitoksen uskottavuutta. Kyse on myös poliisimiehen oikeusturvasta.

Kertomuksen mukaan valtaosa poliisiin kohdistuneista kanteluista koskee esitutkintaa ja erilaisten pakkokeinojen käyttöä. Yleensä kantelija pitää esitutkintaa puutteellisenä tai päätöstä olla toimittamatta esitutkintaa virheellisenä. Usein arvostellaan myös tutkinnan liian pitkää kesto. Oikeuskanslerin mielestä kanteluiden kohteena olevan poliisimiehen itseksiminointisuoja toteutumisen kannalta parasta ja ongelmattominta olisi, mikäli vastaus asian mahdollisesta rikosoikeudellisesta luonteesta saataisiin jo mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tästä asiasta olen oikeuskanslerin kanssa täysin samaa mieltä.

Arvoisa puhemies! Poliisin oikeusyksiköiden resurssitilanne on osassa poliisilaitoksia huonolla mallilla, sillä useissa laitoksissa oikeusyksikön perustehtävä eli käytännön laillisuusvalvonta on puutteellinen, koska yksikön vähäiset resurssit kuluvat kanteluiden käsittelyyn ja itse organisaatioon kohdistuvaa laillisuusvalvontaa ei ole aikaa tehdä lainkaan. Itä-Suomen poliisilaitoksen oikeusyksikkö on esimerkki hyvästä resursoinnista, koska yksikössä on kolme henkilöä, joten siellä pystytään tekemään kanteluiden ohella myös kattavaa laillisuusvalvontaa. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen oikeusyksikössä työskentelee tällä hetkellä vain yksi rikosylitarkastaja, joten siellä virkamiehen työpanos ei riitä edes kanteluiden käsittelyyn hyvän hallinnon mukaisessa aikataulussa. Tähän toivoisin pikaisesti muutosta.

16.53 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston oikeuskanslerilla on suomalaisessa yhteiskunnassa hyvin monia erilaisia tehtäviä. Toisaalta hän toimii ylimpänä laillisuusvalvojana, ottaa vastaan kansalaisten kanteluita, kun he ovat kokeneet, että viranomaiset ovat toimineet, virkamiehet ovat toimineet heitä kohtaan väärin. Toisaalta kuitenkin vähintään yhtä tärkeä tehtävä valtioneuvoston oikeuskanslerilla on siinä, että hän toimii myös valtioneuvoston, maan hallituksen, ikään kuin oikeudellisena, juridisena, neuvonantajana ja pyrkii jo etukäteen pitämään huolen siitä, aivan niin kuin meidän perustuslakimme edellyttää, että kaikessa hallituksen päätöksenteossa, kaikessa lainvalmistelussa noudatetaan tarkoin lakia.

Odotan erittäin suurella mielenkiinnolla valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomuksen käsittelyä meidän perustuslakivaliokunnassamme ja ajattelin tässä muutaman lastun ja ajatuksen heittää eduskunnalle ja myös meidän valiokunnallemme tästä kertomuksesta — muutamia näkökulmia lähetekeskusteluun.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Ensimmäisenä pidin erittäin vakavana huolena tuossa kertomuksessa, sen johdannossa, ilmenevää huolta siitä, näin kun tiukkoja talousaikoja eletään ja joudutaan tekemään säästöjä ja sopeutuksia kaikilla valtionhallinnon aloilla, että oikeushallinnossa niin pienten rikos- ja riita-asioitten käsittelyssä kuin sitten hallintomenettelyssä ja hallinto-oikeuksissa juttujen käsittelyajat pitenevät ja uhkakuvana on jopa se — ja itse asiassa uhkakuva on jo kyllä toteutunutkin, kun tuolla arkikentällä katsellaan ja eletään — että pieniä rikoksia, jopa pieniä väkivaltarikoksia ei enää tutkita samalla tavalla. Omaisuusrikokset ovat pitkään jo olleet sellaisia, että polkupyörävarkauksiin ei ole poliisin energiaa käytetty. Pidän, aivan niin kuin valtioneuvoston oikeuskanslerikin, samalla tavalla erittäin negatiivisena kehityksenä suomalaiselle yhteiskunnalle, jos syntyy tilanne, että pienempiä asioita ei virallisessa menettelyssä saada hoidettua, pienempiä rikoksia ei selvitetä virallisessa menettelyssä. Se rapauttaa pikkuhiljaa uskoa siihen, onko Suomi oikeusvaltio. Se rapauttaa uskoa poliisiin, se rapauttaa uskoa tuomioistuimiin, syyttäjiin.

Myös erittäin tärkeää on se, että erilaiset oikeudelliset kysymykset saadaan käsiteltyä kohtuullisessa ajassa ihan juttutyypistä riippumatta. Brittiläisessä ja jenkkiläisessä maailmassa on olemassa sellainen englanninkielinen sanonta kuin "Justice delayed is justice denied". Eli liian pitkälle mennyt asioitten käsittely tarkoittaa samaa kuin asiaa ei olisi käsitelty. Kansalaisille on yllättävän tärkeää se, että heidän pienikin juttunsa, jopa pieni riita, pyykinpesukoneen ostonriita, saadaan käsiteltyä vaikkapa kuluttajariitalautakunnassa ja ihminen saa ratkaisun omaan asiaansa. Ja vaikka se olisi kielteinenkin se ratkaisu, niin ihminen kokee, että häntä on kuultu ja hänen asiansa on otettu vakavasti. Pelkään pahoin, että mikäli me emme saa poliisin resursseja pidettyä hyvinä koko Suomessa kaikissa juttutyypeissä, me ajaudumme pikkuhiljaa oman käden oikeuteen, me ajaudumme pikkuhiljaa laittomuuden tilaan.

Arvoisa puhemies! Suomessa eletään uudistusten ja reformien aikaa. Siitä olemme kuulleet tänäänkin pari tuntia, kun käytiin tätä byrokratian purkamiskeskustelua, ja hallitusohjelmassa on paljon isoja kärkihankkeita, joita halutaan viedä eteenpäin. Myös viime vaalikaudella oli liikkeellä erilaisia kehittämishankkeita julkisessa hallinnossa, ja tietysti niihin hankkeisiin me kaikki kansanedustajat suhtaudumme vähän eri tavalla riippuen siitä, mistä puoluekannasta ja mistä päin salia olemme ja olemmeko oppositiossa vai hallituksessa. Mutta sellainen havainto, minkä tuolta voi tehdä, on se, että kyllä kun näitä isoja uudistuksia viedään eteenpäin, niin kuin vietiin kuntauudistusta viime vaalikaudella, kun vietiin sote-uudistusta, kun tullaan toteuttamaan nyt sote-uudistus tällä vaalikaudella, niin on äärettömän tärkeää, että jo siinä lainvalmistelun alkuvaiheessa otetaan vakavasti ne perustuslailliset kysymykset. Ja toivonkin sitä ihan meidän uuden hallituksen, Juha Sipilän ministereitten puolesta, että myös oikeuskansleri terästää sitä omaa tekemistään siinä valtioneuvoston oikeudellisena neuvonantajana, ettei ajauduta siihen tilanteeseen, että aivan kalkkiviivoilla perustuslakivaliokunta joutuu toteamaan, että tämä uudistus, tämä reformi, ei olekaan toteutettavissa nykyisen perustuslain voimassa ollessa. — Toki kyllä kun lukee tuota kertomusta, niin huomaa senkin, että pakko meidän on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteuttaminen. Siellä tulee niin monessa kohtaa esille se, että ihmiset eivät saa perustoi-meentuloaan, ihmiset eivät saa hoitoa joka puolella Suomessa tasa-arvoisesti sen takia, että kunnilta alkavat rahat loppua. Ja tässä on meillä poliitikoilla tekemistä, se ei ole oikeuskanslerin tekemistä.

Arvoisa puhemies! Haluan ottaa kantaa myös oikeudenkäyntiavustajien ja asianajajien valvontaan. Sinne on nyt tullut pitkään litaniaan asianajajien, julkisten oikeudenkäynti-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

avustajien lisäksi myös tällainen uusi henkilöryhmä nimeltä luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat, lupalakimiehiksin heitä kutsutaan.

Arvoisa puhemies! Allekirjoittanut on itse asiassa tällä hetkelläkin vielä siellä lupalaki-miesten luettelossa, ja olen sitä työtä tehnyt tällaisena uudenaikaisena henkilönä, joka on yleisen valvonnan piirissä, niin Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan valvonnan piirissä kuin oikeuskanslerin valvonnan piirissä. Pidän hyvänä ja on tärkeää, että kaikki ihmiset, jotka hoitavat tavallisten kansalaisten oikeusasioita, ovat ne rikosasioita, perhe-, perintöasioita, ovat valvonnan piirissä. Minusta se on oikeusturvakysymys ja oikeusvaltiokysymys.

Kuitenkin tällä hetkellä tässä lupalakimiesjärjestelmässä, mikä meillä on Suomessa luotu, on menty ojasta allikkoon. Tässä on yksi byrokratian purkamismahdollisuus. Tilanne on tällä hetkellä se, että kun on rajattu mahdollisuuksia niistä henkilöistä, jotka saavat esiintyä oikeudessa ja jotka saavat avustaa ihmisiä heidän oikeudellisissa ongelmissaan, niin tämä on pahentanut sitä pulaa, sitä ammattitaitoisten oikeusavustajien pulaa, mistä Asianajajaliittokin on huomauttanut, että meillä on paikka paikoin maassa sellaisia alueita, missä kansalaiset eivät enää tahdo saada juristia itselleen, jos he tarvitsevat apua, kun heidän asiansa on oikeudessa. Itse pidän, arvoisa puhemies, tärkeänä sitä, että sen lisäksi, että meillä on poliisipalvelut koko maassa, kyllä meillä pitää olla asiantuntevien oikeudellisten avustajienkin verkosto koko maassa. Kukaan ei Suomessa saa olla tuomittu ennen kuin sitten on lainvoimainen tuomio tullut. Kyllä pitää olla mahdollisuus oikeusapuun myös tasa-arvoisesti.

Sellainen asia, mitä on sivuttu jonkin verran tuolla oikeuskanslerin kertomuksessa, on tämä niin sanottu suvivirsitapaus. Asiahan on hyvin ongelmallinen, ja me kaikki tunnustamme ja myönnämme sen, että Suomessa on uskonnonvapaus ja laaja uskonnonvapaus pitää tietysti olla, mutta kyllä jaan sen huolen, jonka vaikka edustaja Ben Zyskowitz on monta kertaa tässä salissa tuonut esille. Vaikka perus- ja ihmisoikeudet ovat äärettömän tärkeitä ja niistä ei saa tinkiä, niin ei perus- ja ihmisoikeuksista saa tehdä niin teoreettisia ja käytännön elämälle ja suomalaiselle kulttuurille vieraita, ettei meidän hyviä, kauniita, hienoja tapojamme voisi toteuttaa meidän kouluissamme tai muissa julkisissa yksiköissä. Minä rohkaisenkin niin ylimpiä laillisuusvalvoja kuin sitten meitä lainsäätäjiä ja virkamiehiäkin miettimään, miten me voimme turvata vaikka kauniin suomalaisen perinteen laulaa suvivirsi kaikissa kouluissa sillä tavalla, ettei kenenkään, ei luterilaisen tai uskonnottoman, oikeuksia loukata. Olen aivan varma, että siihen on olemassa käytännönläheisiä tapoja, ja me emme turhaan vedä lokaan meidän perusoikeusjärjestelmäämme sen takia, että perustuslailla annetaan käytännön elämälle vieraita tulkintoja.

Toinen kerta, kun tällaisia käytännön elämälle vieraita tulkintoja on esitetty, on tapahtunut tänä keväänä, kun apulaisoikeusasiamies, toinen iso laillisuusvalvoja, mikä meillä Suomessa on, antoi ratkaisun, että huippu-urheilijoille, jotka edustavat meitä kansainvälisesti, ei enää voisi varusmiespalveluksessa räätälöidä omia ratkaisuja. Minä ymmärrän ne yhdenvertaisuusongelmat, mitä siinä asiassa on, mutta jälleen kerran kannustan julkista valtaa siihen, että tähänkin löydetään järkevä ratkaisu, löydetään ratkaisu, jolla huippu-urheilijat voivat käydä armeijan, NHL-pelaajat voivat mennä inttiin ja näyttää, että he arvostavat Suomea ja isänmaan puolustamista, mutta se tehdään sillä tavalla, että perustuslain 6 §:ssä turvattu yhdenvertaisuus ei liikaa vaarannu.

Rouva puhemies! Professori Kaarlo Tuori, jota käyttää perustuslakivaliokuntakin aika paljon asiantuntijana, on puhunut oikeuden ratiosta ja voluntaksesta. Nämä hienot latina-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

laiset sanat tarkoittavat sitä, että kun me säädämme lakeja, säädämme vaikka kunnille kokeilulain niin, että voidaan uusia toimintatapoja lanseerata, niin se on sitä oikeuden voluntasta. Mutta oikeuden ratiota on se, että rajoitetaan myös sitä meidän vallankäyttöämme, että eduskunta ja kuntienkaan päättäjät eivät voi tehdä ihan, mitä haluavat. Ja minun mielestäni on edelleenkin tärkeää, että me pidämme meidän järjestelmässämme nämä molemmat puolet esillä. On tosi arvokasta, että meillä on oikeuskansleri ja oikeusasiamies, joille voi kannella, ja pidän tärkeänä sitä, että nämä laajat oikeusturvamahdollisuudet ylläpidetään myös vaikeina taloudellisina aikoina. Vaikka keskustelua käydään, niin kyllä länsimaisen oikeusvaltion ja pohjoismaisen oikeusvaltion perinteet ja periaatteet pitää pitää voimissaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vastauspuheenvuoro.

17.04 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin edustaja Kurvisen puheenvuoron johdosta vain todennut, että nämä länsimaiset ja pohjoismaiset oikeusperiaatteet eivät ole Suomessa vaarassa.

Mutta toisaalta on sanottava, että kylläpä oli virkistävää kuulla edustaja Kurvisen puheenvuoro. Olen kokenut olleeni täällä eduskunnassa huutavan ääni korvessa, kun olen pyrkinyt sanomaan, että eduskunnan pitää pitää kiinni omasta lainsäädäntövallastaan eivätkä kaikki asiat Suomessa voi olla perusoikeus- ja ihmisoikeuskysymyksiä, joista käytännössä sitten päättää kaksi kolme oikeustieteen professoria. Esimerkiksi ihan viime päivinä me olemme voineet lukea, että hallitusohjelma on lähes joka kohdassa perustuslain vastainen: ei saa kokeilla perustuloa, ei saa kokeilla mitään muutakaan, ei saa rajoittaa valitusoikeutta, puhumattakaan, että saisi tehdä perusteltuja ja välttämättömiä säästöjä meidän sosiaaliturvajärjestelmässämme. Kylläpä on hienoa, että edustaja Kurvinen kiinnitti ihan oikein huomiota näihin asioihin ja terveen järjen käytön välttämättömyyteen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten puhujalistaan.

17.05 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua viime vuoden valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomuksesta, ja itse muutaman asian kirjasin ylös.

Pidin myönteisenä sitä, että viime vuosina on löytynyt järkevä ratkaisu suomalaisen perinteen kunnioittamiseen. Itse lasken suvivirren ja joulukuvaelman peruskoulussa tällaiseen suomalaiseen perinteeseen, mitä pitää voida jatkaa. Vaikka Suomi kansainvälistyy ja tulee erilaisia uskontoja, myös uskonottomia kouluihin, niin suomalaiseen perinteeseen suvivirsi kuuluu, kuten myös joulu-evankeliumi ja niin poispäin. Joskus itse pohdin, että minä en esimerkiksi usko Thor-jumalaan, mutta en ole kuitenkaan oikeuskanslerille kannellut siitä, että torstaisin joudun tulemaan töihin ja käyttämään tuota torstai-nimeä Thor-jumalan mukaisesti. Se on vanha perinne, joka kertoo siitä ajasta, kun Suomessa tällaiseenkin jumalaan uskottiin, ja sitäkin perinnettä minun mielestäni voidaan ihan hyvin vaalia tuon torstai-nimen kautta. Tai en ole kuullut, että yksikään uskonnoton taikka ateisti olisi kannellut siitä, että hän ei saa mennä töihin kirkollisina juhlapyhinä vaan joutuu viettämään niitä vapaapäivinä, kun me vietämme niitä, esimerkiksi juhannuksena, pääsiäisenä ja jouluna. Kyllä nuo vapaapäivät näyttävät kelpaavan kuitenkin, ja nekin ovat minun mieles-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

täni tärkeä osa suomalaista perinnettä, ja toivon, että nekin säilyvät, vaikka erilaisia uskontoja ja uskonnottomuuttakin suomalaiseen yhteiskuntaan lisää tulee.

Oikeuskanslerille on kanneltu matkapuhelimien käytön rajoittamisesta koulupäivän aikana. Itse aikanaan opettajana sain toimia, ja silloin itse asiassa nämä kännykät tulivat arkeen myös lasten osalta, aivan pienimmätkin lapset saivat puhelimia käyttöönsä. Minun mielestäni on ollut aivan perusteltua se, että nämä puhelimet pidetään pois käytöstä koulupäivän aikana. Vanhemmilla on ollut yhteydenpitomahdollisuus lapsiinsa erilaisissa tilanteissa myös opettajan ja koulun kautta. Pidän myönteisenä sitä, että myös tässä oikeuskanslerin päätöksessä on todettu, että tuo säteilyriski ei ole riittävä syy puhelimien sulkemisen pyytämiseksi, mutta se on, että jokaisella koululaisella pitää olla oikeus rauhalliseen oppimisympäristöön, jotta oikeus opetukseen toteutuisi asianmukaisesti. Opetukseen osallistuvilla tulee olla työrauha, todetaan, ja tämä on perusteltua, ja silloin matkapuhelimet on syytä pitää vähintäänkin äänettömällä ja varmasti pienempien lapsien kohdalla vaikkapa suljettuinakin.

Sitten toinen, isompi asia, jota itse olen pohtinut, on näiden laitteiden käyttö myös opetuksessa. Oikeus maksuttomaan ja yhdenvertaiseen perusopetukseen nousee esille myös tässä kertomuksessa, ja tämä on ihan aiheellinen, perusteltu lähestymiskulma: kaikilla ei ole tällä hetkellä matkapuhelinta, älypuhelinta, puhumattakaan kannettavista tietokoneista tai tableteista, ja tässä oikeuskansleri on todennut, että vastaavasti oppilaat vakiintuneen käytännön mukaisesti käyttävät omia varusteitaan liikuntatunneilla, mutta on antanut ohjeistuksen eteenpäin opetus- ja kulttuuriministeriölle pohtia ja selvittää, millä tavalla oikeus maksuttomaan perusopetukseen täyttyy. Tämä on sellainen asia, joka pitää minun mielestäni selvittää sillä tavalla, että voimme hyödyntää niitä laitteita, joita lapsilla ja perheillä on, mutta niin, että ne eivät aiheuta kiusaamistilanteita tai toisaalta eivät aiheuta sitä, että kaikilla ei olisi mahdollisuutta samanlaisia laitteita hyödyntää — niitä tarvitsee olla koulun tarjottavana. Tulemme tähän kysymykseen varmasti vielä useamman kerran törmäämään esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten kohdalla, joissa nyt ratkaisu näyttää siltä, että käytetään omia kannettavia tietokoneita, jotka mahdollisesti myös luotettavuudeltaan eivät pysty takaamaan sitä tietoturvasoaa, jota ylioppilaskirjoituksilta vaaditaan. Varmasti tähän asiaan joudutaan palaamaan jo tällä hallituskaudella.

Arvoisa puhemies! Täällä keskustelussa ovat esille nousseet käsittelyajat erilaisissa asioissa, ja pidän myönteisenä sitä, että hallitusohjelmaan on kirjattu useisiin kohtiin erilaisia käsittelytakuuajkoja, ja tämäntyypisiä tarvitaan. Täällä edustaja Meri nosti esille sen, että usein resurssit eivät riitä siihen, mutta kun etenemme näinpäin, että asetamme erilaisille viranomaispäätöksille käsittelyajkoja ja käsittelytakuita, niin silloin resurssit seuraavat niitä.

Sähköiset palvelut ovat myös herättäneet keskustelua tänään, ja itse olen jättänyt maamme hallitukselle kirjallisen kysymyksen ja esityksen verkkoesteettömyydestä, mikä on tärkeä osa tässä, kun kasvavassa määrin, haluamme tai emme, palvelut siirtyvät sähköisiksi ja siirtyvät verkkoon. Silloin on tärkeää taata se, että ne ovat saavutettavissa myös esimerkiksi näkövammaisten kohdalla, mutta verkkoesteettömyyslainsäädäntö takaisi myös sen, että ne henkilöt, joilla ei ole aivan niin hyviä taitoja tietotekniikkalaitteiden käytössä, pystyisivät näitä palveluja hyödyntämään. Meillä on hyviä esimerkkejä, mutta myös paljon sellaisia, jopa julkisia palveluita, jotka eivät täytä näitä esteettömyysvaatimuksia, ja toivon, että näissä edetään määrätietoisesti.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

17.11 **Pirkko Mattila ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia oikeuskanslerille ja Oikeuskanslerinvirastolle vuosikertomuksesta ja sen esittelystä. Tietysti vaatii oman panoksensa tähän perehtyä.

Nyt yleisellä tasolla todettakoon aluksi, että vuosien kuluessa kantelujen määrä on kasvanut vuosittain. Samoin voitaneen todeta se, että myös "ei aiheuta toimenpiteitä" -ratkaisujen määrä on samassa suhteessa lisääntynyt. Tämä on se kestoaihe, mitä tuolla kentällä kuulee, kun kiertää ja myöskin vaalien alla kansalaisten kanssa käy keskusteluja.

No, kantelujen määrän lisääntymisen syyt olisi mielestäni selvitettävä seikkaperäisemmin, koska kaikkiin valituksiin, oikeudenkäynteihin ja kanteluihin johtavien asioiden käsittelyt lisäävät kaikkien osapuolten kustannuksia ja vievät runsaasti aikaa laillisuusvalvojien lisäksi taloudelliselta toimeliaisuudelta. Vaikka juttujen käsittelyajat tuomioistuimissa ovat lyhentyneet, silti kustannusnousua tapahtuu, ja käräjäoikeuksien määrän tuntuva vähentäminen on uhka oikeusvarmuuden toteutumiselle. Jos valitukset johtavat muutoksiin ja kantelut rankaisutoimiin, ne taas vievät osaltaan hallinnon luotettavuutta ja aiheuttavat epävarmuutta ja varovaisuutta myös talouselämään.

Voitaneen kysyä, johtuuko kanteluiden määrän kasvu siitä, että yhteiskunnan toimintaa säädellään entistä enemmän, vai olisiko kenties kansan oikeustaju kehittynyt. Tietenkin voidaan kysyä, onko mahdollista, että muun muassa edustaja Meren esille nostama työpainne oikeusasteissa aiheuttaa myöskin sitten viranomaistoimintaan tiettyä välinpitämättömyyttä. Tämän vain siis esitän kysymyksenä, en tarkoita tahallista välinpitämättömyyttä, mutta paineen alla työskentelyä.

Edelliseen viitaten kuitenkin vaikutukset eivät saa näkyä kanteluiden ratkaisujen laadussa ja huomautusten määrässä, sillä kansan ja asianajajien suussa liikkuu kantelujen tuloksista se yleinen sanonta "ei anna aiheutta". Sen vuoksi otan tässä suoran lainauksen kertomuksen otsikolla Kipeitä kertomuksia ja laillisuusvalvonnallista jälkikäräjäointiä. Tässä suoraan kertomuksesta: "Oman ryhmänsä niistä varsinkin nyt muodostavat kantelut, joiden taustalla on irtisanottujen työntekijöiden, rehellisissä liiketoimissaan vaikeuksiin ajautuneiden pienyrittäjien tai alakynteen joutuneiden ihmisten henkisesti ja taloudellisesti rasakat oikeudenkäynnit, joissa he kokevat jääneensä vaille oikeutta tai tullee vääriin kohdelluiksi. Sellaisiin kanteluihin vastaukseksi ei saa kelvata monipuolisenkaan asiankäsittelyjärjestelmän makrot tai höysteeksi lisätyt vakiofraasit, vaan toimenpiteettömäänkin vastaukseen olen koettanut saada, vaikka itse kirjoittaen, jotain käsityön leimaa, jonka perusteella kantelija tukalassa tilassaan voisi kokea tulleeensa ihmisenä kuulluksi."

Tämä on hyvin kirjoitettu, mutta ajatus "voisi kokea tulleeensa kuulluksi" kuitenkin voi sisältää sen olennaisen, miksi kansa ei aina luota laillisuusvalvontaan, ja toisaalta sen, että moitittavaan tekoon syyllistynyt viranhaltija voi jatkaa valitsemallaan tiellä, kunhan kantelijalle tulee vain tunne kuulluksi tulemisesta. Eikö meidän suomalaisten, jotka fraseeraamme asuamme oikeus- ja hyvinvointivaltiossa, pitäisi olla varmoja, että oikeuksiamme ei loukata, ja toisaalta, jos loukataan, että laillisuusvalvonta toimii niin, että voimme olla varmoja oikeusturvamme toteutumisesta?

Poliisin toiminnasta on tehty edelleenkin eniten kanteluita, ja toisena tulee tuomioistuimien. Tuomioistuimesta palautan mieliin viime vuonna Yle 2:een asianajajille ja tuomioistuimille osoitettuun kyselyyn tulleet vastaukset. Niistä voidaan vetää jopa suora johtopäätös, etteivät edes oikeuden puheenjohtajat kiistä niin sanottuja huonoja päätöksiä, mutta syyttävät niistä asianajajien ja syyttäjien heikkoa ammattitaitoa.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Sitten itse kertomuksesta. Me kansanedustajat emme käytännössä voi tutustua kantelujen asiakirjoihin, vaan saamme valmiin toimintakertomuksen, joten niiltä osin tilannetta voidaan verrata siihen, että tilintarkastajat antavat vastuuvapautta puoltavan tarkastuskertomuksen näkemättä tositteita tai muuta toiminnan asiakirjaa. Emme myöskään näe tuomioistuinten päätöksiin liittyviä asiakirjoja emmekä sitä todistusmateriaalia, jota oikeuden puheenjohtaja ei ole ottanut asiakirjavihkoon.

No, kuten sanoin, tämä on myös kentällä vaalikeskusteluissa kuultua tai tuolla turuilla ja toreilla kansalaisten kanssa käytyjen keskustelujen perusteella puhuttua. Ihmiset kävivät tervehtimässä ja puhumassa epäkohdista ja toiveistaan. Hämmästyttävän moni edelleen kokee joutuneensa oikeudettomaan tilaan, ja he esittivät avunpyyntöjään. Johtuen niistä ja vuosikertomuksen tapauksista, jotka eivät ole aiheuttaneet toimenpiteitä, otan tässä yhteydessä esille Vaasan ex- hovioikeuden presidentti Erkki Rintalan Helsingin Sanomissa julkaistun kirjoituksen tuomareiden puutteellisesta ammattitaidosta ja juristikoulutuksen laadusta sekä riippumattoman oikeushallinnon puutteesta. Kansanedustaja, ex-oikeusasiamies Jacob Söderman jätti kirjoituksen perusteella aiheesta kirjallisen kysymyksen vuonna 2010.

Vaikka nyt nämä esittämäni ajatukset eivät suoranaisesti kuulu toimintakertomukseen, koen kuitenkin kansanedustajana velvollisuudekseni ottaa esille näitä kansan parista tulleet seikkoja paitsi oikeusturvan vuoksi myös siksi, että jokainen viranomaispäätös, johon on haettu muutosta ja saatu, osoittaa sen, että meillä valitetaan ja kannellaan paljon. Nämä edellä mainitut henkilöt ovat ottaneet kantaa myös siksi, että korkeimman oikeuden jäsenen mukaan tuomioiden pysyvyys on oikeushallinnon ja tuomioistuinten luotettavuuden mitta. Toisin sanoen, kun alemman oikeusasteen tai viranomaisen päätöksiä ei muuteta, ratkaisijan arvovalta ja luotettavuus näyttäisivät säilyvän.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies, vaikka käsittelemme oikeuskanslerin toimintaa, en voi olla mainitsematta, että viime vuonna saavutettiin uusi suomenennätys eduskunnan oikeusasiamiehelle osoitetuissa kanteluissa. Luku hämmästytti — tämä 5 500, joka jätettiin — niin, että tämä jäi mieleeni. Kentältä tuleva palaute kertoo edelleenkin, miksi laillisuusvalvojan päätöksissä on niin vähän toimenpiteitä aiheuttaneita kanteluita.

17.19 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä oikeuskanslerin kertomusta viime vuodelta lukee, kuuntelee näitä puheenvuoroja ja peilaa näitä myös siihen käytyyn keskusteluun, mikä normien purusta käytiin tässä aiemmin päivällä, niin näitä yhtymäkohtia kyllä löytyy mielestäni erittäin paljon. Niin normien purussa kuin näissä monissa keisseissä, mitä täällä sisällä on viime vuoden aikanakin tapahtunut, on hyvin pitkälti kyse myös mielestäni maalaisjärjen käytöstä ja tietysti siitä, kuinka me meidän lakiamme haluamme tulkita ja mitä se meille jokaiselle ihmiselle vaikuttaa.

Täälläkin on kuultu puheenvuoroja siitä, miten opettajat ovat esimerkiksi helisemässä tiettyjen asioiden suhteen: saako suvivirttä laulaa vai ei. Tämä aiheuttaa kiusallisia tilanteita siellä kouluissa opettajille itselleen mutta ennen kaikkea mielestäni moraalinen rapautuminen tässä yhteiskunnassa. Meillä on tiettyjä asioita, jotka kuuluvat suomalaisiin perinteisiin, suomalaiseen kulttuuriin, ja niistä pitää pystyä pitämään kiinni siitäkin huolimatta, että joku näistä saattaisi mielensä pahoittaa. Ainahan voi jättäytyä omasta tahdostaan ulkopuolelle, jos ei kerran esimerkiksi suvivirttä pysty millään kuuntelemaan.

Tässä vuosikertomuksessa käsitellään kahta asiaa muun muassa eli käsittelyaikoja ja valitusajkoja. Nämä kyllä aiheuttavat hyvin paljon ongelmallisia tilanteita, mistä aivan käy-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

tännön esimerkkejä muun muassa löytyy. Mielestäni ihmisten oikeus valittaa on sinänsä hyvä asia, mutta meillä on pesiytynyt tähän yhteiskuntaan hyvin paljon niin sanottuja ammattimielensäpahoittajia tai ammattivalittajia tai niitä, jotka haluavat oikeastaan vain tehdä kiusaa joko kunnalliseen päätöksentekoon tai naapureille tai vastaaville. Olisikin hyvin mielenkiintoista tietää, kuinka paljon oikeuskanslerillekin tulee näitä valituksia samoilta tahoilta kerta toisensa jälkeen uudelleen ja uudelleen.

Itse olisin kyllä valmis — kun näitä kokeilujakin nostetaan esiin ja tätä byrokratian purkua — muun muassa näihin valitusprosesseihin puuttumaan sillä tavalla, että jonkinlainen kynnysraha meillä pitäisi tulla valittajalle siitä, millä perusteella sen valituksen voi tehdä. Jos on havaittavissa tällaisia valittajia, joittenka nämä prosessit eivät tavallaan mihinkään johda, niin kyllä näihin pitää pystyä puuttumaan. Ne ainoastaan hidastavat päätöksiä ja hidastavat elinkeinotoiminnan kehittymistä ja tekevät toisin sanoen kiusaa, niin kuin tuossa jo aiemmin totesin.

On hyvin paljon esimerkkejä näistä käsittelyajoista, ja meidän pitää saada tähän yhteiskuntaan se käsittelyaikatakuu, mistä ollaan puhuttu — tänään viimeksi tässä salissa — se, että kun rakennuslupaa, ympäristölupaa ynnä muuta haetaan, niin se myös tietyssä määräajassa pystytään käsittelemään.

Täällä on puhuttu paljon ihmisoikeuskysymyksistä, henkilökohtaisista kysymyksistä, kun on ollut lupakysymyksiä, mutta myös elinkeinotoimintaa nämä koskevat mitä kovimmalla tavalla. Se, kuinka siellä paikallistasolla, ely-keskuksissa, aveissa tulkitaan esimerkiksi ympäristösäädöksiä, on aivan avainkysymyksiä myös siinä, kuinka meillä pystytään esimerkiksi maaseudulla elinkeinotoimintaa kehittämään.

Meillä on monia epäkohtia. Yksi on esimerkiksi se, että kun rakennuslupaa, ympäristölupaa esimerkiksi maatalouden tuotantorakennuksiin haetaan, niitten käsittelyajat saattavat venyä niin pitkiksi, että sitten kun investointitukihakemuksia laitetaan vireille, niin niitä ei päästä ajallaan, sen hakuajan raameissa, käsittelemään ja sitten nämä investoinnit siirtyvätkin seuraavalle vuodelle tai niin, että meillä tulee päätöksiä talvea vasten. Tämä on toki meidän EU-byrokratiasta johtuvaa lainsäädäntöämme myöskin, mutta näitä päätöksiä tulee vasta talvea vasten, mitkä ovat huonoja aikoja ylipäätään rakentaa. Mutta joka tapauksessa summa summarum: mielestäni näihin valitusaikoihin, käsittelyaikoihin meidän on saatava tällä vaalikaudella muutoksia.

Toiseen asiaan, tähän yleiseen lakien tulkintaan, siihen meidän omaan kulttuuriimme, meidän täytyy saada myöskin väljyyttä ja tulkintaa sen suhteen, että meidän yhteiskunnassamme ei tule hajutonta ja mautonta ja kulttuuritonta. Uskon, että me tähän pystymme, jos me siihen haluamme, mutta se vaatii kyllä varmasti meillä tekemistä aina oikeuskanslerin tulkinnoista meidän omaan lainsäädäntöömme.

17.24 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lapsen etu, lapsen oikeudet ovat suomalaisessa lainsäädännössä valitettavan usein vielä veteen piirretty viiva, eivätkä perusoikeudet palveluissa esimerkiksi toteudu. Täällä mainittiin jo pitkät odotusajat esimerkiksi psykiatriseen hoitoon.

Traagista palvelujen heikko saatavuus on mielestäni erityisesti kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten elämässä ja heidän kohdallaan. Tästä on huomautettu jo vuosia sitten aiemmissa kertomuksissa. Lasten ja nuorten pääsy palveluihin on usein kiinni siitä, missä kunnassa he asuvat, ja tämä sama siis pätee myös näihin sijoitettuihin lapsiin, joiden sijaisvanhemmillä on kohtuuton tehtävä taistella lasten tarvitsemista palveluista, kuten te-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

rapiasta ja muusta tuesta. Sijaisvanhemmilla ei ole edes juridista asemaa lasten elämässä, mutta silti heille tässä yhteiskunnassa on jotenkin vain säilytetty velvollisuus saada järjestettyä näille lapsille palveluita, erittäin tarpeellisia palveluita. Tiedämme kaikki, että huostaan otetuilla lapsilla on monenlaisia ongelmia ja traumoja. He tarvitsevat kipeästi näitä palveluita.

Erittäin epätasa-arvoisesti tässä yhteiskunnassa toteutuvat myös huoltajuusriitojen sovittelut, ja kysymys on hyvin erilainen maan eri osissa. Ne kuormittavat oikeuslaitosta kohtuuttomasti. Nyt tähän sovittelupalveluasiaan on hallitusohjelmassa luvattu parannusta, ja pidän sitä kyllä äärettömän tärkeänä asiana paitsi näitten aikuisten kannalta, niin erityisen tärkeänä tietenkin lasten hyvinvoinnin kannalta. Monet lapset joutuvat, jos vain pääsevät, vuosien terapiaan, kun joutuvat vuosikausia olemaan kiistakapulana näissä huoltajuusriidoissa.

17.26 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kurvinen ja muutama muukin edustaja tähän oikeuskanslerin kertomukseen perustuen sivusivat tätä erästä ratkaisua koskien uskonnon harjoittamista tai sen ilmenemistä meillä oppilaitoksissa. Nyt on tärkeää muistaa se, että vaikka apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalainen antoi sentyyppisen ratkaisun tällaiseen kanteluun, että siinä ikään kuin suositeltiin kouluille tai lähinnä Opetushallitukselle uusien ohjeiden antamista tästä asiasta siten, että tämäntyyppiset uskonnon harjoittamiseen rinnastettavat tilaisuudet poistettaisiin kouluista, niin vuoden 2013 oikeuskanslerin kertomusta käsiteltäessä perustuslakivaliokunta otti tähän toisentyypisen ja nimenomaan myönteisen kannan, että kuitenkin ottaen huomion tämän maan pitkät kulttuurihistorialliset perinteet, jotka paljolti perustuvat esimerkiksi kristinuskoon, ei yksittäisen virren laulaminen, veisaaminen, kyllä ole uskonnon harjoittamista eikä siinä ole muutenkaan mitään ongelmaa tämäntyyppisiä, esimerkiksi seimikuvaelmia, järjestää kouluissa ja oppilaitoksissa, kunhan niistä tiedotetaan huoltajille etukäteen, jolloin ka sitten on mahdollisuus huoltajien ja lasten, jotka eivät halua näihin jostakin uskonnollisesta syystä osallistua, olla pois niistä ja heille järjestetään sitten jotakin muuta toimintaa siksi ajaksi. Tämä on tärkeä alleviivata todella, että perustuslakivaliokunta linjasi tämän asian toisin, ja se on ikään kuin linjannut sen myös niin, että on jopa suositeltavaa, että näitä jatkossakin järjestetään, näitä meidän kulttuurihistoriallisia perinteitämme pidetään yllä, ja se on mielestäni kyllä myös vähemmistöjen etu, että he pääsevät tutustumaan siihen, minkälainen suomalainen yhteiskunta pohjimmiltaan on.

17.29 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää erityisesti edustaja Zyskowiecziä rohkaisevista sanoista uudelle kansanedustajalle. Myös edustaja Pirkko Mattila käytti erinomaisen pitkän puheenvuoron. Kannan saman huolen kuin edustaja Mattilakin, että oikeasti nämä ratkaisut, joita oikeuskansleri antaa ja eduskunnan oikeusasiamies antaa, koettaisiin myös niin — jos siellä on tullut sitten vaikka huomautus tai on käsketty kiinnittää huomiota johonkin lain säännökseen — että aidosti se kantelija kokisi, että on saanut oikeutta, ja varmasti tässä on tehostamista. Olen samaa mieltä edustaja Mattilan kanssa siitäkin, että kyllä meidän pitäisi perustaa tällainen riippumaton tuomioistuinvirasto, mitä muun muassa Lakimiesliitto on pitänyt esillä. Juuri tämän huolen käsittääkseni myös tämä entinen hovioikeuden presidentti on tuonut esille.

Minusta on erittäin tärkeää, että me käymme myös täällä eduskunnassa ja kävisimme myös netissä ja lehdistössä laajemmin sitä keskustelua, mikä on poliitikkojen, lainsäätä-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

jien rooli ja mikä on tuomioistuinten, perustuslakiasiantuntijoiden rooli, koska jos me sotemme nämä kaksi asiaa keskenään, me menetämme paljon. Me menetämme sillä aidosti uskottavan perustuslainmukaisuuden seurantarjestelmän, mikä on meillä hyvä, perinteinen, perustuslakivaliokunnan tekemä. Perustuslakivaliokunta oli tosi selkärankainen viime vaalikaudella, arvostan sitä. Mutta minusta siinä myös menee politiikan uskottavuus, jos tietyt oikeusoppineet voivat sanoa, että hallitusohjelmassa ei saa tehdä tällaisia ja tällaisia säästöjä, ja ikään kuin oikeudellistetaan poliittisia kysymyksiä. Katsotaan poliittiset kysymykset vaaleissa ja sitten juridiset kysymykset riippumattomissa tuomioistuimissa, ja perustuslakivaliokunta yrittää tälläkin vaalikaudella pitää selkärangan tiukkana.

Myös haluaisin nostaa esille, että sellainen yksittäinen tärkeä lainsäädäntöhanke tällä vaalikaudella on lapsen huolto- ja tapaamisoikeutta koskevan lainsäädännön uudistaminen, koska erityisesti näistä keisista oli kanneltu oikeuskanslerille. Ne ovat vaikeita juttuja, ja siinä tarvitaan varmasti uusi järjestelmä.

17.31 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että tämä apulaisoikeuskanslerin taannoinen suvivirsiratkaisu on tullut vielä tässäkin yhteydessä keskusteluun. Siinä hän kävi niin, että apulaisoikeuskansleri oli suunnilleen sitä mieltä, että ei ainakaan toista säkeistöä saa laulaa, kun siinä mainitaan Jumala jo toiseen kertaan, että korkeintaan ehkä ensimmäinen säkeistö, kun siinä mainitaan Jumala vain kerran. Onneksi eduskunnan perustuslakivaliokunta, kuten täällä on todettu, lähinnä edustajien Sasi ja Outi Mäkelä ansioista otti tämän asian omalle agendalleen ja totesi hyvin selvästi, että suvivirttä voi kouluissa aivan hyvin kevätjuhlassa laulaa ja niillä, joiden uskonnollista vakaumusta se loukkaa, on tietysti, kuten tähänkin saakka, oikeus olla osallistumatta näihin tilaisuuksiin.

Tähän liittyy sellainen jälkiepisodi, että apulaisoikeuskansleri kiinnitti muistaakseni edellisessä kanslerin kertomuksessa käyttämässään johdantopuheenvuorossa huomiota siihen, että perustuslakivaliokunta meni puuttumaan hänen kantaansa, ja hän piti sitä jotenkin virheellisenä menettelynä, koska hänen mielestään jos oikeuskansleri tai apulaisoikeuskansleri syyllistyy johonkin virkavirheeseen, niin siihen on sitten säännelty oma menettelynsä valtakunnanoikeuksineen. Minun mielestäni apulaisoikeuskanslerin tulkinta oli virheellinen. Ei häntä kukaan epäillyt mistään virkavirheestä, mutta oikeudellisista tulkinnoista voidaan olla eri mieltä. Esimerkiksi se, että hovioikeus muuttaa käräjäoikeuden päätöstä, ei tarkoita, että käräjäoikeudessa on tehty jotain virkavirheitä, ja meillä ainakin vielä toistaiseksi perustuslakivaliokunta on ylin auktoriteetti perustuslain tulkinnassa.

Lopuksi totean, että kun nyt on lukenut näitä valtiosääntöoppineiden eräitä kannanottoja ja muun muassa siitä, että säästöjä ei ole pakko tehdä, koska verojakin voidaan korottaa, niin kyllä tulee mieleen kysymys siitä, että näinkö pitkälle on tultu, että tällaisetkin asiat ovat perustuslakikysymyksiä eivätkä normaalia poliittista harkintaa.

17.33 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän suvivirsitapaukseen sen verran, että tämä ehti kuitenkin aiheuttaa, tämä apulaisoikeuskanslerin ratkaisu, hämmennystä koulukentällä ja myös varhaiskasvatuksen puolella. Meillä on paljon ollut aiemmin jo oppilaitoksia täällä, ainakin Etelä-Suomessa, joissa ei varsinaisia joulujuhlia siinä merkityksessä, mitä me ainakin Pohjanmaalla niillä ymmärrämme, ole pitkään aikaan järjestetty, ja ne ovat tapauskohtaisia, vaihtelevat paikkakunnittain. Mutta myös olen kuullut, että Pohjanmaalla on nyt levinnyt tällaisia käytäntöjä, ja olenkin miettinyt, olisiko tähän nyt lainsäätäjän reagoitava jotenkin sillä lailla, että myös perusopetuslakia voidaan

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

toisaalta muuttaa ja vahvistaa siten, että siellä nimenomaan tuotaisiin esille nämä meidän kansalliset perinteet ja että enemmistöllä on oikeus nauttia niistä siitä huolimatta, että vähemmistö ei välttämättä siitä pidä. Eli tämäntyyppisiä jatkotoimenpiteitä mahdollisesti vielä tältä osin tarvitaan.

Toivottavasti jatkossa meillä ei näistä tulevista kertomuksista jouduta lukemaan sen tyyppisiä ratkaisuja, että jos tosiaan joku ulkomaalainen hakee terveydenhuoltoa, niin pitäisi esimerkiksi tarjota tällaiselle laittomasti maassa oleskelevalle henkilölle kaikki se sama terveydenhuolto kuin mitä Suomen kansalaiselle. Mielestäni jatkossakin vain nämä välttämättömät palvelut, akuutit palvelut heille, ei muuta. Mutta kun on kuunnellut meidän valtiosääntöasiantuntijoita, niin heillä on hyvin toisen tyyppinen kanta monilla tähän asiaan, ja ihan pelottaa, että mitä jatkossa tulee. Mutta koska meillä on vallan kolmijako-oppi, niin en lähde tässä ennakoimaan tämän enempää, mutta mielestäni joku järki tässä hommassa pitää olla, muuten eivät rahat riitä.

17.35 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Tähän suvivirsiasiaan haluaisin sen myöskin todeta, että oli oikein hyvä, että perustuslakivaliokunta asiaan tarttui. Tässä on puhuttu jo paljon tämän asian oikeudellisesta puolesta, eikä minulla siihen ole mitään lisättävää, mutta, sanoisinko, asian poliittinen tai yhteiskuntapoliittinen puoli on myöskin huomattava. Silloin kun tämä ratkaisu tuli, että tätä suvivirttä ei saa soittaa, niin helposti kansan keskuudessa se tulkinta oli sellainen, että olisi jotenkin maahanmuuttajista lähtöisin tämä ajatus, että tämä menee tähän, ja silloin ikään kuin luodaan täysin tarpeetonta vastakkainasettelua helposti kantaväestön ja maahanmuuttajien välille, kun ymmärtääkseni kyse ei nimenomaan siitä ollut. Tämäntyyppisten asioiden alasampuminen tässä yhteiskunnassa on kyllä kokonaisuuden kannalta järkevää.

Arvoisa puhemies! Toisena asiana tämä viimeaikainen keskustelu siitä, että yksittäiset säästöt todettaisiin perustuslain vastaisiksi: Sitä pidän kyllä todella ikävä keskusteluna ja tätä myöskin koko kansakunnan kohtalon kannalta aivan avainasiana. Minä en usko, että täältä salista löytyy yhtään ryhmää, joka ideologisilla perusteilla ajaa sellaisia säästöjä — niitä, jotka tällaisen keskustelun kohteeksi tulevat — vaan kyse on enempikin siitä, että ollaan puun ja kuoren välissä ja silloin joudutaan sellaisiakin säästöjä tekemään, mitä normaalitilanteessa kukaan ei edes ehdottaisi. Ja silloin jos niitä ruvetaan tuomitsemaan perustuslain vastaisina, niin että ne keinot eivät ole käytettävissä, niin poliittisen päätöksen tekijän toimialuetta kyllä rajataan huomattavasti, ja se saattaa pahimmillaan johtaa sitten kansakunnan kannalta todella huomattaviin ongelmiin.

17.37 Ilkka Kantola sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä on nyt rusikoitu aikamoiselakin innolla apulaisoikeuskansleri Puumalaista, niin perustuslakivaliokunnassa viime kaudella istuneena muistelen, että tämä hänen uusin ratkaisunsa, ratkaisu kanteluun, joka koski koulun järjestämiä uskonnollisia tilaisuuksia, kuten aamunavauksia ja tämäntapaisia, ei millään tavalla koskenut suvivirren laulamista koulussa. Kun Puumalainen oli valiokunnassa kuultavana ja tästä keskusteltiin, niin todettiin, että tästä ei nyt tämän ratkaisun yhteydessä ollut kysymys, tästä suvivirren laulamisen mahdollisuudesta koulussa, vaan näiden tilaisuuksien, kuten aamunavausten, järjestämisestä siten, että ne olisivat selkeän uskonnollisia.

Ja mitä tulee suvivirren ensimmäiseen säkeistöön, niin ei siinä kyllä mainita Jumalaa, vasta toisessa säkeistössä mainitaan.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

17.38 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin puheenvuoron käyttäjiin, jotka ovat huolissaan siitä, menevätkö eräin osin nämä oikeudelliset tulkinnat överiksi, että ryhdytään tulkitsemaan hyvin rajoittavalla tavalla ja terveen talonpoikaisjärjen vastaisesti.

Tästä suvivirsikysymyksestä on tietysti moneen kertaan puhuttu, ja siinä onneksi järkevä tulkinta on voittanut, että totta ihmeessä suomalaiseen kulttuuriin kuuluu suvivirren laulaminen koulun päättäjäsissä ja, niin kuin täällä on todettu, ei sen pitäisi ketään loukata. Sitten täytyy olla niin, että tietyissä asioissa täällä asuvilla, oman kulttuurinsa kehittäneillä täytyy olla oikeus siihen omaan kulttuuriinsa ja sen harrastamiseen. Niiden, jotka tänne tulevat, täytyy ottaa se huomioon, niin kuin me sitten vastaavasti annamme mahdollisuuksia myös eri tavoin uskoville harrastaa omaa kulttuuriansa.

Mutta kun tästä puhutaan, niin palautan mieliin vain yhden esimerkin, joka tältä alueelta oli kyllä erinomaisen järjestyttävä. Se koski ei kanslerin vaan eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöstä, joka aikoinaan päätyi siihen havaintoon, että Vantaan seurakunta ei voinut jakaa jokaiseen talouteen omaa seurakunnan informaatiota sisältävää lehteä sen takia, että tämän lehden vastaanotto loukkaa mahdollisesti niiden oikeuksia, jotka eivät kuulu kirkkoon, ja tämä ehdittiin jo kertaalleen kieltää. Kun tästä on käyty moneen kertaan eduskunnassa tarpeellista keskustelua, niin toivoisin, että ylimmät lainvalvojat ottaisivat huomioon sen näkökulman, joka mielestäni eduskunnasta on tullut moneen kertaan sanottua, että tätä tolkkua saisi myös käyttää tässä harkinnassa. Eikös meillä ole se vanha tuomarin ohje kuitenkin voimassa, että mikä ei ole oikeus ja kohtuus, se ei voi olla lakikaan?

17.40 **Ben Zyskowitz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos edustaja Kantolalle sen selvittämisestä, mitä suvivirren eri säkeistöissä lausutaan. Ymmärrettävästi hän on tässä asiassa erinomaisen hyvä asiantuntija ja minä taas erinomaisen huono tietämään, mitä siellä itse asiassa lausutaan. Mutta tosiasiaksi, vaikka aika ikäväksi semmoiseksi, jää, että vakiintuneeksi on katsottu sellainen tulkinta Suomessa, että ensimmäinen säkeistö ei loukkaa uskonnonvapautta, mutta sitten kun mennään sinne toiseen säkeistöön ja kun siellä sitten ilmeisesti mainitaan Herramme jo ainakin ensimmäisen, ehkä useammankin kerran, niin sitten siitä on tullut ongelma. Ei siitä sen enempää.

Toinen asia. Olen erittäin iloinen, että korkeasti kunnioitettu entinen puhemies, edustaja Heinäluoma otti esille tämän kysymyksen politiikan ja juridiikan rajoista ja siitä, että tällä juridiikalla voidaan joutua tilanteeseen, jossa on tulkittu asiaa överiksi. Emme varmasti edustaja Heinäluoman kanssa kaikista rajankäynneistä voi olla samaa mieltä, mutta jo se on hyvä asia, että eduskunnassa laajemmin herätään miettimään sitä asiaa, kuinka laajalle näiden parin kolmen valtiosääntöoppineen valta tässä on itse asiassa asettumassa, kun on kyse siitä, mitä eduskunta saa tehdä ja mitä eduskunta — siis Suomen kansan luottamusta nauttiva ylin valtioelin — ei saa tehdä, ja on hyvä, että tätä on ruvettu pohtimaan.

Kun olen seurannut julkista keskustelua, niin huomasin, että eräs valtiosääntöoppinut — tai niitä oli itse asiassa kaksi — kirjoitti siitä, että kun sana "talous" esiintyy niin monta kertaa uudessa hallitusohjelmassa mutta sanat "ihmisoikeudet" ja "perusoikeudet" eivät esiinny, niin sekin on jo ongelma. Onkohan näille herroille tullut mieleen, että jos ei ole talouskunnossa, niin ei siellä kyllä sitten paljon oikeuksistaakaan ole kyse?

17.42 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Koululaitoksemme on syntynyt kirkon helmassa. Kansainvälisyyskasvatuksen tavoitteet eivät toteudu omasta identiteetistä luopumalla, vaan sitä arvostamalla. Kun laulamme suvivirttä ja jos siellä mainitaan sana "Ju-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

mala", niin ei kukaan siinä vastentahtoisesti pullahda uskoon. Se on meidän kulttuurimme ja meidän perinteemme.

On myös tärkeää pitää yllä omaa kulttuuria ja varmistaa, että koulussa kaikkien oppilaiden sivistystaso on riittävän hyvä. Enhän minäkään opettajana voi puhua vain pupuista, kun kysymys on pääsiäisestä. Täytyyhän meidän tietää meidän juhlapäivistämme, minkä takia me niitä vietämme, ja varmistaa, että meidän hieno kulttuurimme on kaikille tuttu.

17.43 Eero Heinäluoma sd: Keskustelu tästä aihepiiristä on tarpeellista, ja todellakin edustaja Zyskowicz on tehnyt tässä erinomaisen hyvää työtä tämän pohdinnan aikaansaamisessa. Uskoisin, että tätä asiaa veisi eteenpäin, jos edustaja Zyskowicz olisi valmis antamaan omat kykynsä käyttöön eduskunnan perustuslakivaliokunnassa. Toivoisinkin, että hän voisi tätä ajatusta miettiä, ja olen varma, että jos on niin, että kokoomuksen eduskuntaryhmän kiintiössä ei löydy tilaa, niin sos.dem. eduskuntaryhmä on valmis (Naurua) hakemaan ratkaisua, jolla edustaja Zyskowiczin osaaminen saataisiin perustuslakivaliokunnan käyttöön.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

4. Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2014

Kertomus K 14/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan. Meille asian esittelee edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.45 Ben Zyskowicz kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Käsittelyssä on nyt Pankkivaltuuston kertomus vuodelta 2014. Kuten viime vuonnakin, Suomen Pankin riskejä käsitellään kootusti omassa erillisessä alaluvussa. Samoin Pankkivaltuuston käsittelemät asiat ja sen arviot Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan toimista löytyvät omista alaluvuista.

Kertomus keskittyy normaaliin tapaan kertomusvuoden tapahtumiin, ja sen tiedot perustuvat laadintavaiheessa keväällä 2015 käytettävissä olleisiin tietoihin. Tämänvuotisessa kertomuksessa otetaan huomioon eduskunnan talousvaliokunnan mietinnössä tehty ehdotus, jonka mukaan Euroopan keskuspankin roolit yhtäältä rahapolitiikan toimijana ja toisaalta rahoitussektorin valvojana olisi hyvä erottaa toisistaan. Tämä on johtanut muutokseen kertomuksen alaluvuissa 2.2 ja 7.3.

Aiempien vuosien kehitykseen verrattuna euroalueen talousnäkymät vaikuttivat kertomusvuoden 2014 alkupuolella melko suotuisilta. Tuolloin arvioitiin, että euroalueen talous elpyy, vaikka kasvu olikin yhä hidasta ja epävarmaa. Syksyä kohden näkymät kuitenkin

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

kin heikkenivät jälleen. Venäjän aiheuttama ja yhä jatkuva Ukrainan kriisi oli yksi epävarmuuden lähteistä.

Vuonna 2013 aloittamansa ennakoivan viestinnän mukaisesti EKP:n neuvosto harjoitti kertomusvuoden 2014 kuluessa kevyttä rahapolitiikkaa. EKP:n neuvosto päätti kertomusvuoden kesä- ja syyskuun aikana rahapolitiikan keventämisestä, likviditeettiä lisäävistä toimista sekä toimista, joilla tehostettiin rahapolitiikan välittymistä reaalityouteen. Näiden toimien taustalla olivat euroalueen heikko talouskehitys ja inflaation hidastuminen. Toimilla kevennettiin rahapolitiikkaa edelleen ja tuettiin ennakoivaa viestintää. Niiden avulla haluttiin varmistaa, että rahoitusolojen keentyminen välittyy reaalityouteen. Euroalueella rahoituksesta merkittävä osa kulkee pankkien kautta, joten on tärkeää, että rahapolitiikan kevennys heijastuu lopulta myös pankkien antolainauskorkoihin. Kertomusvuoden joulukuussa EKP:n neuvosto päätti, että mahdollisten lisätoimien tarvetta arvioidaan vuoden 2015 alkupuolella. Sitten kertomusvuoden jo päättyttyä EKP ilmoittikin, että se laajentaa omaisuuserien ostoja.

Rouva puhemies! Pankkiunionin muotoutuminen jatkui kertomusvuonna. Osana sitä EKP toteutti kertomusvuonna yhteistyössä kansallisten viranomaisten kanssa pankkien niin sanotun kattavan arvioinnin. Kattava arviointi koostui pankkien saamisen laadun yhdenmukaisesti toteutetusta arvioinnista sekä stressitestistä, jolla arvioitiin pankkien vakavaraisuuden kehitystä epäsuotuisan talouskehityksen oloissa. Stressitestin avulla voidaan arvioida pankkien kykyä selviytyä poikkeuksellisista tilanteista.

Kattava arviointi kohdistui euroalueen 130 suurimpaan pankkiin. Sen tavoitteena oli saada yhteismitallinen kuva euroalueen pankkien tilanteesta, taseiden laadusta ja tappionsietokyvystä ennen valvontavastuun siirtymistä EKP:lle. Kattavan arvioinnin tulokset valmistuivat lokakuun 2014 lopulla. Tuloksien mukaan suuri osa pankeista selvitti kattavan arvioinnin hyvin. Kattavassa arvioinnissa mukana olleiden suomalaispankkien — Nordea Pankki Suomi -konsernin, OP-Pohjola-ryhmän ja Danske Bank -konsernin — vakavaraisuus ylitti edellytetyt vähimmäistasot selvästi.

Pankkien kattavan arvioinnin ja stressitestien jälkeen arvioitavina olleiden pankkien valvonta siirtyi marraskuussa 2014 yhteiselle valvontamekanismille. Pankkiunioniin kuuluvien vähemmän merkittävien pankkien suorasta valvonnasta vastaavat edelleen kansalliset valvojat. EKP kuitenkin huolehtii siitä, että valvonta perustuu koko pankkiunionissa yhtenäisiin käytäntöihin.

Yhteistä pankkien kriisiratkaisumekanismeja koskeva Euroopan parlamentin ja EU-neuvoston asetus tuli voimaan elokuussa 14. Yhteinen kriisiratkaisumekanismi aloittaa toimintansa täydessä laajuudessaan ensi vuoden alussa. Yhteinen kriisiratkaisumekanismi vastaa tulevaisuudessa pankkiunioniin kuuluvien maiden kaikkien pankkien kriisiratkaisusta.

Kriisiratkaisumekanismien ensisijaisena tavoitteena on tehdä mahdolliseksi se, että vakaviin ongelmiin ajautuvien pankkien toiminta voidaan uudelleenjärjestellä hallitusti ja nopeasti. Tavoite on, että veronmaksajille koituvat kustannukset ja reaalityoudelle aiheutuvat haitat jäisivät mahdollisimman pieniksi. Pankkien ongelmista vastaisivat ensisijaisesti niiden omistajat, velkojat ja suurrahoittajat, kuten oikein on. Pyrkimyksenä on lopettaa se sietämätön tilanne, että pankkien voitot ovat yksityisiä mutta tappiot yhteisiä.

Arvoisa rouva puhemies! Luulenpa, että tätä esittelypuheenvuoroa ei voi tänään käyttää mainitsematta Kreikkaa. Mitään kattavaa yhteenvetoa tässä ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista tehdä. Totean vain, että Kreikan osalta tilanne on äärimmäisen akuutti eli

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

juuri tälläkin hetkellä, ilmeisesti ihan sananmukaisesti, euromaiden valtiovarainministerit ovat asian tiimoilta koolla. Ylivelkaantunutta Kreikkaa on tuettu, lainoitettu ja rahoitettu useaa kautta. Kriisin ratkaisun avaimet ovat viime kädessä kreikkalaisilla itsellään. Kuten olen useasti todennut, lähtökohta ei voi olla se, että jokin maa voisi jatkuvasti vyöryttää vastuuta omista veloistaan muille. Sanon suoraan, että henkilökohtaisesti minun on vaikeata ymmärtää kreikkalaisten ajattelua tässä asiassa.

Katsoin parisen päivää sitten joltakin englantilaiselta televisiokanavalta keskustelua, jossa kreikkalainen osanottaja sanoi, että hänen eläkkeellä oleva ja koko ikänsä ahkerasti työtä tehnyt ja veroja maksanut opettajaäitinsä on syytön Kreikan nykyisiin talousongelmiin. Näin asia varmasti onkin. Mutta toisaalta: eikö suomalainen tai saksalainen tai hollantilainen eläkeläinen tai yleensäkin veronmaksaja ole vielä vähemmän syyllinen Kreikan nykyongelmiin? Millä ihmeen logiikalla Kreikan velkojen maksaminen kuuluisi heille? Ei minun mielestäni millään.

Kreikka on nyt konkreettinen esimerkki siitä, miksi Suomen Pankin vakavaraisuudesta ja riskipuskureista on tärkeää pitää huolta. Euroopan keskuspankkijärjestelmän osana Suomen Pankilla on laskennallisia taloudellisia osuuksia Kreikan veloissa. Pankin saataville on vakuudet, ja turvana ovat myös Kreikan keskuspankin ja Euroopan keskuspankin omat puskurit. Jos kuitenkin pahin mahdollinen vaihtoehto, se ääri vaihtoehto, halutaan yksinkertaistetusti esittää, voidaan sanoa, että Suomen Pankin eurojärjestelmän pääoma-avaimen mukainen laskennallinen osuus Kreikassa on tällä hetkellä runsaat 2 miljardia euroa. Toisaalta on heti perään todettava, että mikäli tällainen teoreettinen tulema olisi toteutuakseen Euroopassa, olisi silloin paljon suurempiakin murheita käsillä kuin Kreikan maksukyvyttömyys.

Pankkivaltuusto on seurannut säännöllisesti Suomen Pankin riskiprofiilin ja taseen kehitystä. Pankkivaltuuston näkemys on, että Suomen Pankin vakavaraisuus oli kertomusvuoden lopulla riittävä kattamaan pankin tehtävien hoitamisesta johtuvat riskit ja se on sitä edelleen.

Arvoisa rouva puhemies! Aivan lopuksi totean, että Suomen Pankin voitto kertomusvuodelta 2014 oli hieman yli 150 miljoonaa euroa. Pankkivaltuusto päätti keväällä, että voitosta 12,6 miljoonaa euroa käytetään Suomen Pankin vararahaston kartuttamiseen. Loppuosa eli noin 137,5 miljoonaa euroa siirrettiin valtion loputtomiin tarpeisiin.

17.54 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä entinen Pankkivaltuuston puheenjohtaja, nykyinen jäsen, edustaja Zyskowicz käytti hyvän puheenvuoron. Itsekin olin Pankkivaltuuston puheenjohtajana 2000-luvun alkupuolella, jolloin edustaja Heinäluoma oli varapuheenjohtajana. Muistan, kun silloin valtiovarainministeri ja ministeri Wideroos (Eero Heinäluoma: Toinen valtiovarainministeri!) — toinen valtiovarainministeri Wideroos — ja hallituskin ajoivat sitä, että Suomen Pankin pääomia pitää leikata siihen valtion pohjattomaan kassaan, koska ei ole näköpiirissä enää, että tulee suuria tarpeita finanssikriisin johdosta. Silloin se onnistuttiin torjumaan, ja se oli sinällään jo merkillinen yritys, ja tänään nähdään, että Suomen Pankki tarvitsee todella ne pääomansa, mitkä sillä on.

Ihan lyhyesti muutama kommentti. Viime viikolla Euroopan tuomioistuimien antoi päätöksensä koskien Euroopan keskuspankin roolia, sitä, onko se ylittänyt toimivaltansa keskuspankkirahoituksessa. Tämä asia oli tullut sinne Saksan perustuslakituomioistuimen toimesta lausuntopyyntönä, kun oli tehty monia kanteluita Saksassa asian johdosta. Euroo-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

pan tuomioistuinin totesi, että valtion velkakirjan osto jälkimarkkinoilla OMT-ohjelman mukaisin ehdoin ei ole kiellettyä julkisen sektorin keskuspankkirahoitusta ja että sillä ei myöskään kierretä keskuspankkirahoituksen kieltä, koska ohjelma on niin tiukan ehdollinen ja siinä on vähimmäisrajat liikkeellelaskun ja ostojen välillä ja niin edelleen. Tämä päätös on tärkeä päätös, ja minusta etukäteen ajatellen ei ollut täysin selvää, että tämä tulkinta on näin selkeä.

Arvoisa puhemies! Euroopan keskuspankin roolista vähän laajemmin: Edustaja Zyskowicz sanoi, että rahapolitiikka on ollut kevyttä. Se on todella ollut kevyttä. Tällä kevyellä rahapolitiikalla EKP antaa jäsenmaille lisää aikaa laittaa taloutensa kuntoon, tehdä rakenteellisia uudistuksia. Sehän ei ratkaise Euroopan kilpailukykyyn ja talouden rakenteiden ongelmia mitenkään. Valitettavan huonosti jäsenmaat ovat tätä lisää aikaa käyttäneet hyväkseen. Tosin näemme, että tiettyä edistymistä on tapahtunut Irlannissa, Espanjassa, Portugalissa, mutta suurelleen jäsenmaat mielestäni eivät ole tehneet tarpeeksi. Aikaa myöten näin kevyellä rahapolitiikalla on totta kai myöskin riskinsä, ja sitä kannattaa miettiä myöskin Suomen Pankissa, joka kuuluu Euroopan keskuspankkijärjestelmään.

Euroopan keskuspankin rooli on muuttunut siitä, mitä se oli perussopimuksessa. Kuitenkin mielestäni kiistatta Euroopan keskuspankilla on nyt iso rahamarkkinoiden vakautta turvaava rooli. Myöskin pankkivalvonta on siirtymässä, siirtynyt Euroopan keskuspankin yhteyteen hyvin merkittävällä tavalla. On muitakin ominaispiirteitä, jotka kertovat siitä, että Euroopan keskuspankki on ottanut selkeästi isomman roolin kuin sillä alun perin oli perussopimuksessa. Tässä tullaan siihen ongelmaan, pitäisikö myöskin Euroopan keskuspankin valvontaa muuttaa jotenkin.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimessa ollessani näistä asioista myös keskusteltiin ja todettiin, että yleinen periaatehan on se, että kun julkisia varoja käytetään, aina pitää olla kolme asiaa: accountability, transparency, public audit eli tilivastuu, läpinäkyvyys ja julkinen valvonta. Nyt Suomenkin osalta tämä vielä muuttuu, kun pankkiunionia rakennetaan. Euroopan keskuspankissahan ei käytännössä ole julkista valvontaa. Se on yksityisen tilintarkastusyhtiön tarkastettavana. Ainoastaan pieni siivu hallinnon osalta on Euroopan tilintarkastustuomioistuimen valvonnassa.

Suomen valtion tilinpäätöksessä on nyt vastuita liittyen finanssimarkkinoiden tilanteeseen, liittyen siihen, että olemme osa euroaluetta, olemme Euroopan vakausmekanismeissa mukana, me olemme kohta Euroopan pankkiunionissa mukana. Nämä vastuut ovat tietenkin julkisen valvonnan, eduskunnan budjettivallan näkökulmasta myöskin asioita, joita kannattaa miettiä, ja ymmärtääkseni tarkastusvaliokunnassa on ajatuksia, että niitä pitää tarkemmin miettiäkin. Eli yhteenvetona voisi todeta, että Euroopan keskuspankin rooli on muuttunut, ja tässä mielessä sen asemaa pitää myöskin tarkastella julkisen valvonnan näkökulmasta.

Puhemies! Aivan lyhyesti Kreikasta. Kreikan perusongelma on se, että Kreikassa ei ole toimivaa julkista hallintoa, riittävän hyvää julkista hallintoa. On välttämätöntä näissä nykyisissä oloissa, globaalissa rakennemuutoksen maailmassa, yhteisvaluutan oloissa, että valtio pystyy budjetoimaan menonsa, pystyy vastuullistuttamaan menonsa, pystyy valvomaan menonsa. Siis budjetointijärjestelmän täytyy toimia. Toisaalta valtion täytyy pystyä keräämään veroja kattavasti, tehokkaasti. Tätä Kreikalla valitettavasti ei tänäkään päivänä vielä ole. Kreikkahan oli hyvällä alulla uudistusten tiellä, mutta valitettavasti se pysähtyi. OECD:n tutkimukset kertovat juuri näistä ongelmista. Myöskin valvonta Kreikassa on puutteellista.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Niin kauan kuin ei ole riittävän hyvää julkista hallintoa Kreikassa, nämä rahat, joilla joudutaan tukemaan valtiota, keskuspankkijärjestelmää, menevät valitettavasti mustaan aukkoon. Tämä on tietysti ongelma Suomelle ja euroalueella laajemminkin. Mielestäni tämä asia pitäisi nostaa myöskin Suomen hallituksen keskusteluissa esille paremmin, että Kreikan on kerta kaikkiaan saatava hallintonsa paremmin toimimaan.

Valtiohan voi maksaa velkansa kolmella tavalla. Se talouskasvun kautta voi tasapainottaa talouttaan, jos talouskasvu on voimakas. Se voi tehdä säästöjä, leikkauksia, niin kuin me teemme. Sitten on kolmas tapa: kaverit maksavat. On selvää, että poliittisesti tämä kaverit maksaa -linja ei voi jatkua ja Kreikan on omankin taloutensa kannalta välttämättä saatava julkinen hallintonsa paremmin toimimaan. (Eduskunnasta: Hyvä puheenvuoro!)

18.02 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa taustalta huudettiin, hyvä puheenvuoro. Minusta on tärkeää, että kaiken kaikkiaan eduskunnalla on aina tämä mahdollisuus tarkastella myös Suomen Pankin toimintaa. Tänä päivänä varmasti se akuutein asia on, kuten edellisestkin puhujat ovat maininneet, tämä Kreikan tilanne. Ja tietenkin eduskunnan kannalta ja eduskunnan budjettivallan kannalta on äärimmäisen tärkeää, että pystymme hahmottamaan kokonaisriskin, tuli se sitten omien lainajärjestelyjen kautta, tuli se sitten EKP:n kautta, IMF:n kautta ja niin pois päin. Siksi tämä on erittäin tärkeää keskustelua, mitä tänä päivänä ja näinäkin tunteina kaiken kaikkiaan täällä käydään. Mielestäni myös tämä EKP:n rooli — paitsi että hintavakaus siellä kärjessä aina tulee — myös mahdollisuutena tukea yleistä talouspolitiikkaa ja työllisyysnäkökulmia on hyvin tärkeä tänä päivänä.

Puhemies! Tästä Kreikasta vielä sen verran, että on hyvin tärkeätä tänään myös nähdä se ikään kuin jatkumo, mitä tässä vuosien varrella on tapahtunut. Silloin kun tämä kaikki alkoi ja vuonna 2010 keskustelimme täälläkin ensimmäistä kertaa näistä mahdollisista tukijärjestelyistä, niin me sosialidemokraatit näimme hyvin vahvasti, että valitettavasti voi olla niin, että joskus tulevaisuudessa tästä tilanteesta Kreikka ei tule selviämään. Siksi halusimme turvata veronmaksajien riskejä ja rajata vastuuta ja olimme sitä meiltä, että voi olla, että vakuuksille tulevaisuudessa on tarvetta. Näin ollen edellytimme, että ennen lainanantoa Suomen tulisi vaatia saatavilleen vakuudet sekä myös sijoittajien tulisi ottaa osaa tähän järjestelyyn. No, näin ei käynyt. Myönnettiin kahdenvälinen laina, josta Suomella on todellakin sitten vastuut olemassa ilman vakuuksia. Mutta SDP:n politiikka pysyy hyvin johdonmukaisena: kun sitten seuraava hallitus tuli ja jälleen kerran näitä asioita käsitelimme, niin silloin oli hyvä, että Suomen linja yhtenäisesti muuttui ja näille seuraaville ERVV:n kautta tulleille lainoille me saimme valtiovarainministeri Jutta Urpilaisen taistelemana vakuudet ja tuolloin myös toteutettiin sijoittajan vastuuta. Ja tämä oli — tänä päivänä, jos koskaan, sen näemme — enemmän kuin tarpeen. Nyt meillä tämän ansiosta on tilillä noin miljardi euroa turvaamassa suomalaisten veronmaksajien saatavia siinä tilanteessa, että kaikki ei hyvin menisi. Toki jokainen meistä toivoo, (Puhemies koputtaa) että kaikki Kreikassa hyvin menisi. — Puhemies! Siirrynkö hetkeksi tuonne puhujakorokkeelle?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Puhukaa siitä loppuun.

Kiitos, arvoisa puhemies, joustavuudesta. — Me pidämme hyvin tärkeänä nyt, kun tulevia ratkaisuja tehdään, että me huolehdimme siitä, että tämä miljardin säästöpossu, joka meillä on olemassa, ei tule rikotuksi. Eli me emme missään nimessä voi täällä Suomessa

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

hyväksyä missään vaiheessa velkojen leikkauksia, mitä silloin tällöin on väläytelty tässä akuutissakin keskustelussa. On hyvin tärkeää, että nykyhallitus pysyy tässä tiukkana ja toteuttaa edellisen hallituksen aloittamaa johdonmukaista linjaa sen suhteen, että todellakaan piikki ei saa olla auki ja yhteinen: eri maiden velkojen pitää pysyä yksittäisinä velkoina, ja ne eivät voi olla yhteisvastuullisia. Siksi nämä linjanvedot, mistä tänäänkin täällä puhumme, ovat äärimmäisen tärkeitä, puhemies.

18.06 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että kerran vuodessa eduskunnassa keskustellaan Suomen Pankista ja täällä voi käyttää puheenvuoroja. Itse haluaisin vähän maallikkonäkökulmasta tuoda esille sen, että oman käsitykseni mukaan kansainväliset rahoitusmarkkinat ovat aina kriisissä, ne ovat aina kuilun partaalla. Sellaista ikään kuin selvää ajanjaksoa, jolloin kaikki olisi ikään kuin helposti suunniteltavissa ja sen perusteelta tehtävissä päätöksiä, ei käsitykseni mukaan ole.

Ihan mielenkiintoisia kuvioita tässä hyvin tehdyssä kertomuksessa on esimerkiksi sivulla 12 kuvio 13, jossa on Suomen vaihtotaseen ylijäämä, joka kylläkin on viimeisenä neljänä vuotena ollut alijäämä. Minun mielestäni tästä kuviosta kannattaa muutama sana käyttää sen takia, että kun meillä tämä euroalue ei ole liittovaltio, silloin se tarkoittaa sitä, että jos joku maa tekee alijäämää, niin jonkun täytyy tehdä käsittääkseni ylijäämää, ja jos en aivan väärin muista, niin kumulatiivinen ylijäämä Saksalla on yli 1 000 miljardia. Ja kun Saksa on maailman suurin pääoman viejä, se rahoittaa omaa vientiteollisuuttaan, niin näkemykseni mukaan euro on ollut Saksalle erityisen hyvä — saattaa olla, että se ei sitä olisi, jos Saksalla olisi oma markka — ja koska me emme ole liittovaltio, niin se tarkoittaa sitä, että olemme pysyvästi sillä tiellä, että jossakin on aina alijäämää.

Jos itse arvioisin tätä koko eurojärjestelmää ja sen tulevaisuutta, niin varsinkin kun nyt Euroopan keskuspankki on sitten eri mekanismein ja eri papereihin käärittynä lähtenyt panemaan yli 1 000 miljardia jälleen rahaa markkinoille ja kun on epävarmaa, että nämä valtiot pystyvät korjaamaan kilpailukykyään nimenomaan Saksaan nähden, niin meillä jatkuvat nämä alijäämät ja velkakriisit. Ja sen vuoksi itse en välttämättä usko pankkiunioniin. Vaikka siellä on erittäin hyviä mekanismeja nyt ja täällä sivulla 38 on sitten yleinen valvontamekanismikin monessa eri laatikossa ja se antaa sen kuvan, että me saisimme ikään kuin Euroopan keskuspankin kautta, koska valvonta on sinne keskitetty ja menty ikään kuin pieni askel liittovaltion suuntaan, niin itse en valitettavasti usko, että se antaisi meille varmuuden siitä, että rahamarkkinat ovat hyvässä kontrollissa.

Sen takia meidän täytyy kerran vuodessa täällä arvioida Suomen Pankin ja Suomen näkökulmasta, mikä on euron tulevaisuus ja mikä on sitten Suomen mahdollinen reagointi tähän eurojärjestelmässä, koska me emme pysty enää devalvoimaan, ja sen takia meillä tulee olemaan vaikeuksia, koska meillä ei ole historiallisista syistä johtuen kovin suuria hinta- ja palkkajoustoja. Ja jos tämä yhteiskuntasopimus nyt vie asioita siihen suuntaan polkematta kenenkään oikeuksia, niin se on ehkä ainut tie, millä Suomi voi sitten omaa kilpailukykyään parantaa. Sen takia koen, että nykyhallituksen suunnitelmat lähteä yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa neuvottelemaan yhteiskuntasopimuksesta on kuitenkin linjana oikea.

Jos me ajattelempa tätä tilannetta tällä hetkellä, en ole asiantuntija Kreikan suhteen, mutta voi olla näin, kuten täällä edustaja Ala-Nissilä puhui, että Kreikassa hallinnossa on ongelmia, mutta kyllä siellä saattaa olla ongelmia myös tämän euron ja valuutan kanssa. Kreikka toimii ympäristössä, jossa on aivan eri palkka- ja hintarakenne sen naapurustossa.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Turkki vie siltä turistit. Turkin liira muistini mukaan on 7—8 vuodessa devalvoitunut aika paljon: aikanaan eurolla sai 1,5 liiraa, nyt saa 3. Kreikan on erittäin vaikea toimia tässä toimintaympäristössä. Ja sen takia saattaa olla, että Kreikka on pysyvästi tuomittu alijäämiin ja ongelmiin, ja jos Kreikalla olisi oma raha, oma valuutta, niin sen devalvoitumisaste olisi 50—70 prosenttia.

Tämä on nyt se Suomen tie, ja meidän täytyy vain tässäkin salissa joskus keskustella, olemmeko siinä välitilassa: kun me emme ole oikein itsenäinen valtio mutta kun emme ole liittovaltio, olemme välitilassa, joka saattaa olla se kaikkein hankalin. Historia on osoittanut, että jos meillä on valuuttaunioni, sen käytännössä pitäisi todennäköisesti olla enemmänkin liittovaltio, että se toimisi, koska silloin siellä nämä ylijäämät lähdetäisiin ikään kuin jakamaan niille maille, jotka niitä tarvitsevat, ja todennäköisesti se kohde, mihin ne ylijäämät pitäisi pistää, olisi sosiaalipuoli ja työttömyyskorvaukset.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä hieman omia näkemyksiäni.

18.11 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Tämä Kreikan tilanne on tietysti juuri akuutisti jälleen kerran päällä. Kyllä on ihan välttämätöntä, niin kuin tähän asti on toimittukin, että lainanantajat ovat pitäneet varsin tiukkaa linjaa sen suhteen, että Kreikan pitää omaa talouttaan uudistaa. Tietysti tuntuu jossain määrin ei ehkä erikoiselta eikä yllättävältä, mutta tietysti tilanne on sillä tavalla mielenkiintoinen, että nyt sitten aivan tässä kalkkiviivoilla on niin käymässä, että Kreikan hallitus on myöntymässä niihin asioihin, joista on jo pitkään puhuttu. Aika näyttää, syntyykö siinä ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Olen kuitenkin paljon enemmän huolissani vielä Suomen taloudesta kuin Kreikan taloudesta, ja siihen ehkä tässä salissa voidaan enemmän vaikuttaa. Kyllähän tässä Pankkivaltuuston kertomukseen viitaten huomioitava asia on se, että tämän kevyen rahapolitiikan aikanaan Suomi ei ole päässyt mukaan siihen kasvuun, mitä lähes kaikkialla muualla euroalueella on tapahtunut. Kyllä sille yksiselitteinen syy on se, että meidän kilpailukyky ja suomalaisen työn kilpailukyky on yksinkertaisesti liian heikko. Kyllä se väistämättä johtaa siihen, että yhteiskuntasopimus on tähän maahan aikaansaattava sillä tavalla, että sillä voidaan kilpailukykyä parantaa, suomalaista työllisyyttä parantaa, vientiä edistää. Toivon kyllä, että kaikki mahdolliset voimat ovat sitä ratkaisua tukemassa, siitäkin asiasta tänään jälleen keskustellaan.

18.13 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tänään erinomaisen hyvää ja tarpeellista keskustelua erityisesti Euroopan keskuspankin muuttuneesta ja muutoksessa olevasta roolista ja sitten toisaalta sen vaikutuksista meidän suomalaisten kannalta. Pankkivaltuutettu, edustaja Ala-Nissilä oikeastaan kiteytti tämän ison muutoksen, joka EKP:n roolissa on kaksivaiheisesti tapahtunut viime vuosien aikana. Mielenkiintoista on, että EKP:n tehtäväksiäntä tänä aikana on kuitenkin pysynyt ennallaan. Ainut, mikä on muuttunut, on pääjohtajan nimi. Sen jälkeen, kun pääjohtajaksi tuli italialainen Draghi, käytännössä EKP:n politiikka on muuttunut huomattavasti dynaamisemmaksi ja voimakkaammaksi ja politiikkaan on tullut paitsi tämä hintavakaustekijä myös sitten näkökohdat kasvun ja sitä kautta työllisyyden tukemisesta. Muutos on tapahtunut kahdessa vaiheessa. Ensin pelkästään pääjohtajan julkinen kannanotto riitti pysäyttämään rahoitusmarkkinoiden epävakauden ja tuomaan eteläisen Euroopan valtioiden joukkovelkakirjalainojen korot alas. Siis yhtään rahaa ei tarvinnut käyttää, riitti yksi puhe ja siinäkin oikeastaan yksi virke. Se on osoitus siitä, mikä valtaisa voima keskuspankillä on silloin, kun se käyttää sitä

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

ajatellulla ja koordinoitulla tavalla. Tiedämme kuitenkin, että tämäkään päätös ei ollut helppo, ja sitä on osassa Saksan päätöksentekijöitä voimakkaasti protestoitu. Ja nyt tämä toinen vaihe, osto-ohjelma, on siis tietenkin keventänyt rahoitusmarkkinoita ja tuonut lisää rahaa. Sen taustallahan oli tämä deflaatoriski, joka oli hiipimässä myös euroalueelle ja joka uhkasi tuoda uusia vakavia ongelmia koko euroalueen kasvun kannalta. Tämä osto-ohjelma näyttää toimineen, nyt inflaatio on asettumassa lähemmäksi tätä EKP:n asettamaa tavoitetta, lähelle 2:ta prosenttia mutta kuitenkin alle.

Suomen kannalta asiaa katsoen joutuu toteamaan, että jossain määrin on hämmentävää, — kun me olemme tämmöinen legalistinen yhteiskunta, jossa ajatellaan niin, että annetaan tehtäviä eri viranomaisille ja ne toimivat näiden tehtävien mukaan — että jos halutaan muuttaa jonkun instituution roolia, niin muutetaan tehtäviä eikä muuteta käytäntöjä. Tämä on ollut hämmentävää. Tästä jää jäljelle se kysymys, että olisi perusteltua pohtia myös EKP:n tehtävien virallistakin uudelleenahmottamista eli ottaa tämä kasvu ja työllisyyden tukeminen virallisiinkin tehtäviin hintavakauden vaatimisen ohella, niin kuin monissa muissa maailman keskuspankeissa on, muun muassa Yhdysvaltain Fedissä. Ja kun Yhdysvaltain Fedin toiminta on selvästikin monin osin toiminut esikuvana myös sille, mitä olemme nyt EKP:n uuden pääjohtajan aikana nähneet, niin tältäkin kannalta katsoen tämä tehtäviä koskeva keskustelu olisi syytä avata uudelleen.

Iso-Britanniahan käy parhaillaan neuvotteluja, ainakin suurempien EU:n jäsenmaiden suuntaan, siitä, millä tavalla Iso-Britannia voisi itselleen palauttaa joitakin oikeuksia kansalliseen päätöksentekoon. Konservatiivinen pääministeri Cameron on sanonut, että tämän pitäisi tapahtua EU:n sopimuksia muuttamalla. Jos tähän keskusteluun lähdetään mukaan ja jos se avautuu, niin sitten pitäisi kyllä tätä EKP:n osuutta miettiä.

Täällä on tuotu esille tämän yhteisessä rahassa olemisen vaatimukset kotimaan talouspolitiikalle ja kotimaan toimijoille. Kiistatonta on, että euron arvo hinautui liian korkealle koko euroalueen keskimääräisiin tarpeisiin nähden ja sitten erityisesti Etelä-Euroopan mutta myös Suomen tarpeisiin ja kilpailukykyyn nähden. Keskuspankin muuttuneen toiminnan tuloksena euron arvo on asettunut lähemmäksi ilmeisesti todellista euroalueen kansantalouksien suorituskykyä, ja se osaltaan tietysti vaikuttaa myös Suomen kilpailukykyä vahvistavalla tavalla.

Täällä on ihan oikein tuotu esille, että meidän oma sopeutumisemme yhteisessä rahassa toimimiseen on selvästikin kesken ja tämä koskee sekä valtiollisia toimijoita että keskeisiä muita toimijoita myös työmarkkinoiden osalta.

Kun 90-luvulla yhteiseen rahaan siirtymistä valmisteltiin ja sitä pohdittiin, useissa puheenvuoroissa ja myös erilaisissa selvityksissä todettiin, että pitäisi rakentaa joustoelementtejä valmiiksi olosuhteisiin, joissa euron kurssi ei vastaa Suomen kansantalouden tarpeita. Silloin todettiin muun muassa, että työmarkkinoilla pitäisi olla aikaisempaa enemmän joustavia palkanmuodostuksen osia, pitäisi satsata voittopalkkioiden, tulospalkkioiden, erilaisten bonusten ja myös henkilöstörahastojen käyttöön. Tästä tuntui vallitsevan huomattava yksimielisyys. Kun sitten katsoo, mitä on tapahtunut, niin ei oikeastaan ole tapahtunut yhtään mitään, on pantu hyllyyn ne kaikki raportit ja suoritukset tältä osin.

Sama koskee myös henkisessä mielessä niitä puskureita, jotka silloin sovittiin rakennettavaksi juuri tämänäntyyppisiä pulmia varten, joita olemme viime vuosina nähneet. Näitähän tehtiin sekä työeläkejärjestelmään että työttömyysvakuutusjärjestelmään. Näidenkään puskureiden käytöstä ei ole saavutettu yhteisymmärrystä, joten kyllä tässä kotimaan puolella on mietittävää ja on päivän selvää, että nyt esillä oleva yhteiskuntasopimus ei tule ratkaise-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

maan näitä ongelmia eikä ole ollenkaan nykymuodossaan riittävä näihin ongelmiin vastaamisen kannalta.

Edustaja Ala-Nissilä toi esille tämän EKP:n valvontakysymyksen. Ongelma ei ole huu-tava, mutta se on selvästi kehittynyt ja vaatii kyllä pohdintaa. Kun EKP:n toiminta on sel-keästi muuttunut, kun se ottaa enemmän riskiä, samalla kyllä tukee myös paremmin euro-alueen kasvunäkymiä, niin valvonnan pitäisi kehittyä näiden muuttuvien toimintojen mu-kana. On ilmiselvää, että pankin sisäinen valvonta tässä ei ole riittävää vaan tässä tarvittai-siin vahvempia käsiä ja suurempaa läpinäkyvyyttä ainakin jäsenmaiden ja myös niiden parlamenttien suuntaan. Pidän perusteltuna, että tähän keskusteluun palataan erillisen poh-diskelun ja valmistelun pohjalta.

Lopuksi on pakko tulla tähän kysymykseen, johon Pankkivaltuuston kunnioitettu pu-heenjohtaja, edustaja Zyskowicz päätti puheenvuoronsa, eli Kreikkaan. Tämä on huoles-tuttavassa tilanteessa myös suhteessa niihin tämän viikon aikana kuultuihin puheenvuoroi-hin. Me olemme koko ajan sen ison kysymyksen kanssa tekemisissä, lähdetäänkö euroalu-etta ja sen järjestelmiä ratkaisemaan velkojen yhteisvastuun pohjalta. Tässä kysymyksessä meidän aikaisemmat kantamme ovat olleet varsin yksituumaisia, voi sanoa jopa lähes puo-luekantaan katsomatta, että euroalueen toiminnan tulee rakentua ei velkojen yhteisvastuun pohjalle vaan sille pohjalle, että kukin vastaa omista veloistaan. Vaikeuksiin joutuneita voidaan auttaa, mutta pitää olla selvää, että se laina, joka lähtee avun muodossa, tulee sit-ten aikoinaan maksettuna lainana takaisin.

Nyt kuitenkin huomio kiinnittyy siihen, että tässä kriisin nykyisessä vaiheessa nämä pu-heenvuorot ovat kummallisesti hiljentyneet myös eduskunnan osalta. En ole nähnyt myös-kään johtavien hallituspuolueiden osalta kannanottoja, joissa olisi pidetty tästä periaattees-ta kiinni, että velkojen yhteisvastuuseen ei mennä.

Toivonkin, että edustajat Zyskowicz, Ala-Nissilä ja täällä paikalla olevat perussuoma-laiset edustajat voisivat jossain määrin huojentaa pelkojani sanomalla, että edustaja Heinä-luoma voi nukkua yönsä rauhassa, että nykyinen hallitus pitää kiinni siitä lähtökohdasta, että kukin maa hoitaa itse omat velkansa ja Suomi ei hyväksy julkisten velkojen leikkauk-sia, jotka velat ovat tulleet hoitamaan tätä kriisiä, ei tienaamaan, ja että näistä sovituiista va-kuusjärjestelyistä, jotka osaltaan turvaavat meidän saataviamme, pidettäisiin myös tässä yhteydessä kiinni. Jäänkin mielenkiinnolla odottamaan tämän jälkeen tulevia kannanotto-ja.

Nyt tiedossa on, että tämän viikon lopulla, huomenna ja perjantaina, päämiehet kokoon-tuvat. Lehtitietojen mukaan siellä on esillä ajatus siitä, että velkoja leikattaisiin ja että se olisi osa tätä ratkaisua, jota myös Kreikka tietysti on johdonmukaisesti vaatinut. Tähän mennessähän on tehty yksityisen sektorin alkuperäisten luotottajien velkojen leikkaus, suurin taloushistorian leikkaus, mitä on nähty, yli 100 miljardin euron velkapääoman pois-taminen, mutta ne olivat velkojia, jotka olivat alun perin tienanneet tällä. Mielestäni julkis-ta rahaa, joka on tullut pelastamaan Kreikkaa, ei pitäisi laittaa kärsimään siitä, että on ha-luttu kreikkalaisia auttaa. Tässä pitää olla Suomella ja suomalaisilla selkeä linja, ja sitä lin-jaa täytyy eduskunnan osaltansa vartioida.

18.23 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma, nuku vain yösi rauhassa, hallitusohjelmassa suhtaudutaan kielteisesti vastuiden kasvattamiseen.

Edustaja Viitanen, meillä ei ole vakuuksia, meillä on tuottojenvaihtosopimus Suomen valtion ja neljän kreikkalaisen pankin kanssa. Kreikan velka on 170 prosenttia suhteessa

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

bruttokansantuotteeseen. Mikään maa ei ole koskaan aikaisemmin pystynyt tällaista velkaa maksamaan. Edustaja Viitanen, Kreikka on maksukyvytön.

Kiinnostaisi tietää, kuinka paljon rahaa, aikaa ja polttoainetta on mennyt Kreikan ja euron hätäkokouksiin. Miksi EU:ssa ei kyetä tekemään taloudellisesti järkevintä ratkaisua? Miksi Kreikkaa ei voida pistää pois eurosta?

Aalto-yliopiston rahoituksen professorin Vesa Puttosen mukaan parhaassa tapauksessa Suomi joutuu kärsimään vain noin 6 miljardin euron rahalliset tappiot. Rahoja ei koskaan tulla saamaan takaisin. Rahaongelmista selviää rahalla, mutta Suomella ei ole rahaa. Suomalaiset ovat kärsineet euroalueen jäsenyydestä. Suomi menetti taloudellisen itsenäisyytensä ja kyvyn vaikuttaa valuuttansa ulkoiseen arvoon itse liittyessään euroon. Euroon liittymisen jälkeen Suomen Pankista tuli EKP:n haarakonttori. Ei ihme, että mikään muu Pohjoismaa ei ole halunnut liittyä euroon. Henkilökohtaisena mielipiteenäni on se, että Suomen tulisi palata omaan valuuttaan.

Suomen Pankilla on eurojärjestelmään liittyviä vastuita, jotka ovat seurausta yhteisen rahapolitiikan toteuttamisesta. Suomen Pankilla olevat eurojärjestelmän sisäiset saamiset helmikuun lopulla 2015 olivat 18,3 miljardia euroa. Mietin, millainen riski on, että Suomen Pankin saamiset eivät kotiudu.

18.25 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Yhteisvaluutan oloissa eläminen on varsin vaativaa. Kreikan osalta on nyt tullut ongelmaksi se, että on enemmän suorastaan liturgiaa ja vähän show'takin hallinnossa, ja sillä tavalla yhteisvaluutan oloissa ei pärjää.

Keskustahan ei aikoinaan kannattanut nopeata eurojäsenyyttä. Oli vähän sama keskustelu kuin Ruotsissa käytiin, että ei oltu vielä valmiita. Tänä päivänä Ruotsi osaa elää yhteisvaluutanomaisissa oloissa paremmin kuin Suomi. Ehkä meillä voitaisiin myöskin ottaa mallia Baltian maista, joissa on tehty käytännössä sisäinen devalvaatio. Kun Suomi on heikoin maa euroalueella viennissä, Baltian maat ovat parhaita, ja siellä talous kasvaa nopeasti, kun tehtiin voimakkaat uudistukset — ei kokonaan tietenkään ilman ongelmia.

Yhteisvaluutassa voidaan pärjätä, mutta siinä pitää elää niin kuin yhteisvaluutan olot globaalissa talouden rakennemuutoksessa vaativat. Kun se on Saksan vetämä yhteisvaluuta, niin kuin todettiin, niin pitää elää niin kuin saksalaiset, jos vähän yksinkertaistaa.

Minä luulen, etteivät nämä puskurirahastot sitä yksin... Ne voivat olla tarpeen, mutta perimmiltään on kysymys siitä, että suomalaisella työllä ja tuotannolla pitää olla kilpailukykyä ja että meillä on kykyä uudistaa suomalaista taloutta, jotta se on riittävän ketterä ja kilpailukykyinen, kuten saksalaiset ovat tehneet. Tämä olisi se tie, mitä Suomessa pitäisi tehdä, kun olemme yhteisvaluutassa.

Kreikka, palaan siihen vielä: Valéry Giscard d'Estaing, Ranskan presidentti, sanoi, ettei ole euroa ilman Kreikkaa, ja Kreikka otettiin sinne. Ei olisi koskaan pitänyt ottaa — me olemme varmaan siitä yhtä mieltä tänä päivänä. Mutta Suomi on siellä, ja nyt joudutaan siten elämään näissä oloissa. Niin kuin sanoin, se on vaativaa, siinäkin voidaan pärjätä, mutta pitää tehdä paljon enemmän kuin nyt tällä hetkellä tehdään.

18.27 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! On tietenkin helppoa arvostella aikanaan tehtyjä päätöksiä. Ne on tehty siinä ajassa ja sen tietämyksen perusteella, ja niiden mukaan meidän on elettävä. Mutta se ei suinkaan estä arvioimasta hieman tätä nykytilannetta. Jos me ajattelemme pankkiunionia ja keskitettyä valvontaa, niin ei pidä luoda itselle sitä kuvaa, että olisimme turvassa, sillä on selvä vaara olemassa, että valvojat ja valvotta-

vat muodostavat ikään kuin samanlaisen kuvan. Niitä virheitä on erittäin vaikea huomata: kun loppujen lopuksi näitä organisaatioita on monta, niin siellä saattaa pitkään mennä, ennen kuin aletaan huomata, että kaikki ei ole aivan kohdallaan.

Ja kun täällä nyt positiivisessa sävyssä mainitaan, että pankkien omistajat ja sijoittajat eli velkojat joutuvat ensi sijassa vastuuseen, niin se periaate on aivan oikea. Mutta kun ottaa huomioon, että valtiot ja nämä suuret pankkijärjestelmät ja suuret pankit ovat entistä vahvemmin kietoutuneet keskenään — ja ne volyymit ovat niin suuria näissä rahamäärissä ja rahavirroissa, varsinkin kun kriisi tulee — niin tämäkään kriisinratkaisurahasto, jota aletaan ensi vuoden alusta keräämään, ja 8 vuotta kestää se kerääminen, ei tule todennäköisesti riittämään. Se tässä on se suurin ongelma, että vaikka tämä sijoittajavastuu on tässä korostuneena prioriteettina, saattaa käydä niin, että jälleen joudutaan siihen kuuluisaan yhteisvastuuseen: jos me meinaamme rahajärjestelmän pelastaa, niin silloin joudutaan taas menemään veronmaksajien kukkarolle eri maissa, ja monikansalliset pankit aiheuttavat sen, että moni maa joutuu siihen yhteisvastuuseen. Tämä minun mielestäni on tiedostettava riski. Ei niinkään, että sitä pitäisi kriittisesti arvioida, että on tehty vääriä päätöksiä, mutta tämä pitää tiedostaa.

18.29 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kun edustaja Huhtasaari sanoi, että voin nukkua yöni rauhassa, niin joudun toteamaan kyllä, että ensi yöstä tulee aika levoton, koska... — Jaha, taitaa ollakin niin, että edustaja Huhtasaari on poistunut, niin kuin myös muut perussuomalaiset. Vihdoin on tullut semmoinen Kreikka-keskustelu, jossa yksikään perussuomalainen ei halua enää olla edes mukana. Nimittäin kun edustaja Huhtasaari sanoi, että vastuut eivät kasva, niin mitäs se nyt sitten tarkoittaa? Se tarkoittanee sitä, että niitä teoreettisia maksimeja, joiden mukaan rahaa voidaan antaa Euroopan vakausvälineestä, ei kasvateta, mutta nykyistä rahaa voidaan siis antaa lisää, ja sitten sen lisäksi nämä vastuut eivät kasva. Näyttää siltä, tai ainakin tulee se pelko, että tarkoittaako se sitä, että voidaan leikata nämä meidän saatavamme niin, että sieltä eivät enää kaikki rahat tulekaan takaisin.

Kiinnitän huomiota siihen, että en myöskään kuullut suuresti arvostamaltani edustaja Ala-Nissilältä tai edustaja Zyskoviczilta vastausta tähän velkojen leikkauskysymykseen. Nyt olisi mahdollisuus kertoa eduskunnalle ja Suomen kansalle, hyväksyttekö te Kreikan velkojen leikkauksen ja sen, että Suomi menettää tässä velkajärjestelyssä rahaa. Tähän kysymykseen tarvitaan vastaus. Tästä ei selvitä sillä hallitusohjelman kirjoituksella, että vastuut eivät kasva, koska sehän ei tarkoita yhtään mitään. Jos tämä tulkinta todella olisi tämä, että te olette valmistelemassa velkaleikkauksen hyväksymistä, niin sittenhän me joudumme kaikissa meidän velkasaatavissamme toteamaan, että tämä on aika huono hallitus mitään Suomen saatavia huolehtimaan. Suomen valtiollahan on huomattavia velkoja sekä suhteessa yrityksiin, annettuja lainoja, että suhteessa kotitalouksiin. Aiotteko te olla kaikkien osalta yhtä höveleitä, että voidaan hyväksyä näitä velkojen leikkauksia sanomalla, että vastuut eivät kasva? (Olavi Ala-Nissilän välihuuto) — Niin, kysymys kuuluu: oletteko te hyväksymässä velkojen leikkausta perjantaina tai torstaina?

18.31 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minä olen tästä tilanteesta aivan yhtä hämilläni kuin edellinen puhuja. Nimittäin todellakaan täällä ei ole yhtäkään perussuomalaista, ja muutamat paikalla olijat kävelivät pois salista nyt, kun olisi mahdollisuus tästä keskustella, enkä näe myöskään ulkoministeri Timo Soinia täällä nyt kertomassa perussuomalaisten linjaa tähän tämän hetken Kreikan tilanteeseen. Mutta tilanne on vakava,

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

ja siksi nämä kysymykset, mitä me olemme nyt esittäneet, ovat hyvin tärkeitä, ja me kyllä edellytämme, että me saisimme hallituspuolueilta myös vastauksen näihin edustaja Heinäluoman edellä esittämiin erittäin olennaisiin kysymyksiin: oletteko te hallituksessa muodossa tai toisessa hyväksymässä lähipäivinä mahdollisuuden velkojen leikkaamiseen? Tämä on tärkeä kysymys, ja siihen täytyy kerta kaikkiaan saada vastaus.

Vielä sanoisin edustaja Huhtasaarelle, joka enää täällä salissa ei ole, kuitenkin sellaisen asian, että nyt viimeistään voisivat nämä sanaleikit loppua, kun tilanne on näin vakava. Suomella on, kiitos valtiovarainministeri Jutta Urpilaisen, miljardi euroa pankkitilillä turvaamassa suomalaisten veronmaksajien saatavia. Onneksi on. En minä ymmärrä, meinaavatko perussuomalaiset näillä sanaleikeillään taikoa näkymättömäksi sen miljardin, jonka sosialidemokraatit suomalaisen veronmaksajan hyväksi taistelivat. Minusta on uskomatonta, että edelleen tätä samaa levyä pyöritetään, että Suomella muka ei olisi vakuuksia. Suomella on vakuudet, ja nyt on erittäin tärkeää, että perussuomalaiset sitten eivät tarvele tätä tilannetta ja toimi niin, että jatkossa näillä vakuuksilla ei olisi enää merkitystä.

18.33 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Huhtasaarelle haluan ensin huomauttaa, että Kreikan ajautuminen euron ulkopuolelle tai lähteminen tai lähdettäminen eurosta ei ole mikään patenttiratkaisu, toisin kuin hänen puheenvuorostaan saattoi päätellä. Luuleeko edustaja Huhtasaari tai muut perussuomalaiset, että meidän miljardisaatavamme olisivat silloin paremmassa turvassa, jos Kreikka jäisi euron ulkopuolelle? Voidaan kai olla aika varmoja siitä, että siinä tapauksessa meidän saataviemme saaminen takaisin olisi huomattavasti epävarmempaa ja kestäisi, jos mahdollista, vielä pitempään.

Mitä sitten tulee edustaja Heinäluoman puheenvuoroon, niin lähtökohta on mielestäni aivan selvä. Kreikka, kuten muutkin maat, vastaa omista veloistaan. Ja syy siihen, miksi Suomi esimerkiksi on ollut lainoittamassa Kreikkaa, on ollut se, että olemme nähneet, että jos näin ei olisi tehty ennen kaikkea silloin vuonna 2010 ensimmäisen Kreikka-paketin kohdalla, niin Kreikan ongelma olisi levinnyt erittäin rajusti yli koko euroalueen ja vahingoittanut sitä kautta koko euroalueen taloutta ja hyvin tuntuvasti myös Suomen taloutta. Eli, edustaja Heinäluoma, lähtökohta on aivan selvä: Kreikan on maksettava omat velkansa, ja Kreikan on myös tehtävä niitä uudistuksia, joihin se on sitoutunut.

Neuvottelutilanne on tietysti se, että Kreikka näissä neuvotteluissa, yhtenä osana neuvotteluja, on tuonut pöytään omien velkojensa leikkaamisen tai edes lupauksen siitä, ja tätä kautta tämä on varmasti, ymmärtääkseni, siellä neuvottelupöydässä, mutta Suomen lähtökohta on aivan selvä: jokainen maa vastatkoon itse omista veloistaan.

18.35 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Ei tässä ole tilanne kovin paljon siitä muuttunut, kun elimme sosialidemokraattisen valtiovarainministerin aikaa: mikä näitten Kreikka-saatavien arvo oli silloin, ja mitä se on tänä päivänä. Jos ajatellaan, että meillä olisi yrityksen kirjanpidosta kysymys — siellähän sanotaan, että saatavat merkitään enintään todennäköiseen arvoon — niin mihin nämä Kreikan saatavat olisi pari kuukautta sitten pitänyt merkitä ja mihin ne olisi tänä päivänä pitänyt merkitä? Tässä on aika paljon huonot housuissa olleet jo pitempään, eli ei ole, niin kuin edustaja Zyskowicz sanoi, enää hokkuspokkustempua olemassa kaikkien Kreikka-saatavien osalta, jos asiaa realistisesti katsotaan. Olisi aivan välttämätöntä, että Kreikka palaisi näiden uudistusten tielle, saisi hallintonsa kuntoon, mutta siltikin me olemme ongelmassa.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

18.36 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Tämä Kreikka-keskustelu on tietysti olennaista keskustelua myös EKP-järjestelmän tulevan toiminnan kannalta ja myös niiden riskien kannalta, joita EKP-järjestelmällä on suhteessa Kreikkaan ja itse asiassa myös suhteessa eräisiin muihinkin euroalueen maihin.

Nyt huomio kiinnittyy siihen, että perussuomalaiset siis eivät vastaa tähän kysymykseen ja poistuvat paikalta lisäksi vielä, niin että ei tarvitse asiasta keskustella. Tämä on historiallinen tilaisuus, että nyt ei Kreikka-keskustelu maistu, vaikka se on tuotu joka ikiseen keskusteluun tätä ennen vuodesta 2010 lähtien, kuului se siihen tai ei. Se herättää aidosti huolen, että miksi ei haluta keskustella, ja tulee se käsitys, ettei haluta keskustella, koska linjaa ollaan muuttamassa. Piikkiä ei olla laittamassa kiinni, eikä se ole kiinni, vaan sitä ollaan avaamassa apposen selälleen. Siis ei näytä kovin hyvältä.

Kiitän edustaja Zyskowieziä selkeästä, tai sanoisinko kohtuullisen selkeästä, vastauksesta, kun hän sanoi, että kreikkalaisten pitää itse vastata veloistaan. Tämä on erittäin tärkeä periaate sekä tämän kriisin hoitamisen yhteydessä että myös jatkoperiaatteena. Täytyy nimittäin nähdä, että jos nyt hyväksytään se, että Euroopan unionin saatavilla, olivat ne sitten missä muodossa tahansa, tai jäsenmaiden saatavilla voidaan hoitaa Kreikan velkoja, niin kyllähän sitten siinä ovella tulee muitakin asiakkaita, koska eihän Kreikka ole ainut maa, jota on tässä kriisissä autettu, vaan siellä on muitakin maita: Portugali, Irlanti esimerkiksi, Espanjakin rajatummassa muodossa.

Ja sitten lisäksi tulee tämä vanha kysymys, josta olemme finanssikriisin, 2008 finanssikriisin, jälkeen moneen kertaan puhuneet, tämä moral hazard -ongelma, moraalikadon ongelma, että jos niitä, jotka ovat hoitaneet asiansa huonosti, palkitaan veronmaksajien rahalla, niin tulee tietenkin suuri riski, että kannattaakin hoitaa huonosti, koska joku muu tulee ja maksaa. Ja sen takia se, mitä nyt Kreikassa päätetään, ei koske vain Kreikkaa nyt, vaan kaikkia velallisia maita ja koko tämän euroalueen tulevaa kehitystä. Jos parlamentit eivät tässä pidä linjaansa ja edusta terveen talouden linjaa, niin jään kysymään, kuka sitä sitten sen jälkeen edustaa. Hallituksilla on nimittäin taipumus hoidella asioita, varsinkin jos sen voi tehdä noin puolihuolimattomasti, sillä tavalla, että kaikilla on hyvä olla, ja sitten ollaan höveleitä tämän lompakon avaamisen osalta.

Nimittäin EKP-järjestelmän kautta tuleva vastuu, johon edustaja Zyskowiez viittasi, on arvioidusti runsaan 2 miljardin euron luokkaa Kreikan osalta. Varmaan muitakin numeroita voi esittää. Se on siis yksi osa näitä Suomen kokonaisvastuita Kreikasta. Sitten meillä on tämä kahdenkeskinen laina, joka annettiin 2010 keväällä, ja tämän lisäksi meillä on sitten tämä ERVV:stä lähtenyt laina. Ja näistä me olemme tilanteessa, että on perinteisesti ajateltu niin, että keskuspankkirahoituksen täytyisi olla sellaista, että se kaikissa oloissa maksetaan takaisin, ja uskon, että EKP kyllä haluaa pitää siitä kiinni, että EKP:n antamaa luototusta ei anneta anteeksi. Jos nimittäin se annettaisiin anteeksi, niin voi sitten kysyä, miten EKP voi jatkossa tällaisissa kriiseissä toimia ja huolehtia maksuvalmiusluototuksesta vaikeuksissa olevien maiden vaikeuksissa oleville pankeille. Eli uskon ja toivon, että EKP on tässä asiassa mahdollisimman tiukkana, ja rohkenen toivoa, että Suomen Pankin pankkivaltuuston jäsenet osaltansa edustaisivat tätä tiukkaa linjaa, että täytyy olla varmuus siitä, että EKP:n luototus asianmukaisesti maksetaan takaisin.

Ja sitten tähän kahdenkeskiseen lainaan: sillehän ei ole mitään suojausta olemassa, se on riskirahoitusta, jos tämä siirretään tähän velkojen yhteisvastuuseen ja velkojen anteeksiantoa tehdään. Mutta sitten meillä on tämä ERVV:stä annettu luotto, jota Suomi on taannut ja johon olemme sijoittaneet pääomaa, jolla sitä lainaa on sitten markkinoilta haettu. Siinä-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

hän meillä on vakuusjärjestely — tuotto- ja vaihtosopimuksen muodossa, mutta vakuusjärjestely — noin miljardin euron suuruinen summa, joka turvaa meidän saataviamme. Tästä tähän nykyinen pääministeri oppositiossa ollessaan minusta hyvin arvostettavalla, miehekkäällä tavalla sanoi, että kyllähän ne ovat vakuuksia ja ne turvaavat Suomen saatavia, jos Kreikka on maksukyvytön. Mutta tämänkin osalta on se tilanne, että jos Suomen hallitus hyväksyy velkajärjestelyn ja hyväksyy, että lainoja leikataan, niin sittenhän niistä vakuuksista ei tietenkään ole mitään hyötyä. Jos me hyväksymme sen, että Kreikalle annetaan näitä lainoja anteeksi, niin emme me sitten enää voi sanoa, että hetkinen, meillä oli vakuuksia, koska nehan ovat voimassa vain niissä olosuhteissa, että meidän kantaamme ei kysytä tähän maksukyvyttömyyteen. Joten aika suurista asioista puhutaan, jos puhutaan — niin kuin nyt näyttää — miljardiluokan lisämenoista, kun meillä on tehty vakuusjärjestely nähdessä ne riskit, että tämä Kreikan asia voi päättyä onnettomalla tavalla. Jos hallitus näissä oloissa kääntää Suomen monen vuoden linjan uusiksi ja ryhtyy hyväksymään yhteisvastuuta ja velkajärjestelyä, me olemme aika isojen kysymysten äärellä, ja tämän seuraukset tulevat sitten kyllä pitkän aikaa veronmaksajien maksettavaksi ja parhaassa tapauksessa johtavat holtittomaan taloudenpitoon euroalueella myös tulevaisuudessa. Joten tästä asiasta on tarve saada selko.

Olen iloinen siitä vastauksesta, jonka edustaja Zyskowicz antoi, ja rohkenen vielä toivoa, että edustaja Ala-Nissilä rohkaisisi itsensä ilmoittamaan, että myös hän on sillä kannalla, että Kreikan tulee huolehtia itse omat velkansa ja me emme hyväksy mitään velkojen anteeksiantoa.

18.44 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Toivon, että aika moni muukin on sillä kannalla, että lähtökohtaisesti kaikki pyrkivät hoitamaan omat asiansa, mutta kun tämä Kreikka-keskustelu on tässä jo vuosia vellonut ja sillä on ollut erilaisia vaiheita, niin on ehkä hyvä kuitenkin mainita, että on toisenlaisiakin näkemyksiä esitetty myöskin sosialidemokraattien joukosta. Linaan täältä: "On järkevää hakea oikea taso, millä kreikkalaiset selviävät lainojen anteeksiannon kautta, ja hakea siihen liittyvä ohjelma, jolla kreikkalainen yhteiskunta omaa talouskasvuaan ja työllisyyttään voi lähteä parantamaan. Sillä ehkä saadaan paras tulos aikaiseksi." Tämä on Ylen haastattelu 27.2.2014, ja tämän haastattelun on antanut Antti Rinne, joka oli siis tätä mieltä ennen tuloaan valtiovarainministeriksi. Ehkä tämä kuvaa vain asian vaikeutta.

18.45 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Rohkenen toivoa, että edustaja Satonen ei voi olla samaa mieltä tuon siteerauksen kanssa. (Arto Satonen: Sitä en väittänytkään!) Toivon, että voisitte julkisesti ilmoittaa, että te ette ole tätä mieltä. Siis nimittäin jos te tuon allekirjoitatte, niin sitten kyllä uskoni hallitukseen olennaisesti heikkenee, dramaattisesti heikkenee.

Ja mitä tulee puheenjohtaja Rinteeseen, niin on syytä todeta, että hänhän on antanut tuolle lausunnolle heti sen jälkeen selityksen, jossa hän on todennut, että se, mihin hän on valmis, on, että voidaan velkojen maksuaikaa pidentää ja korkoakin voidaan katsoa, mutta korossakin on sitten lattia olemassa. Sellaistahan ei voida hyväksyä, että Suomi maksaisi itse omasta varainhankinnastaan korkeampaa korkoa kuin mitä Kreikka maksaa näistä luottojärjestelyistään.

Meillä oli aikaisemmin se tilanne, että jonkun aikaa nämä Kreikan maksamat korot olivat selvästi korkeampia kuin mitä esimerkiksi Suomen omasta varainhankinnastaan mak-

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

sama korko oli. Hyväksyn kyllä sen periaatteen, että ei Suomen tarvitse tienata näillä järjestelyillä, mutta se ajatus, että korkojen kautta tultaisiin tilanteeseen, jossa maksaisimme itse korkeampaa korkoa kuin mitä Kreikka maksaa, on kyllä mahdoton hyväksyä sekín. Mutta kannattaa tutustua Rinteen lausuntoon, myös Yleisradiolle annettuna, tuon siteerauspäivän jälkeen.

18.47 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Todettakoon nyt tähän ihan reilusti ja rehdisti myös eduskunnan täysistunnon pöytäkirjaan, että on niin, että sosialidemokraatit ovat itse asiassa ainoa puolue, jonka linja on pysynyt koko ajan samana. Silloin 2010 me vastustimme näitä järjestelyjä, koska Suomi ei saanut vakuuksia eikä sijoittajavastuu toteutunut. Sen jälkeen tulimme hallitusvastuuseen ja hoidimme niin, että saimme vakuudet ja sijoittajavastuu toteutui, jolloin koko Suomen linja yhtenäisesti muuttui. Ja nyt sitten taas seuraavalla hallituskaudella, tällä kertaa oppositiosta, me olemme edelleen täsmälleen samaa mieltä.

Nyt me kannamme huolta, kuten tässä ollaan kuultu edellä, siitä, ovatko hallituspuolueet enää tällä tiukalla linjalla vai onko tässä nyt tapahtumassa todella iso harppaus Suomen linjan muuttamiseen, joka on todella vakava asia ja suomalaisen veronmaksajan kannalta todella, todella äärimmäisen onneton tilanne. On hyvä, että Ben Zyskowiec on täällä sanonut kantansa. Toivottavasti myös Arto Satonen kokoomuksesta pyydetysti vahvistaa olevansa samaa mieltä ja edustaja Ala-Nissilä keskustan kannan. Voisitte itse asiassa vaikka pistää tekstiviestiä tai jotakin sähköpostia nyt sinne perussuomalaisille, teidän hallituskumppaneillenne, jotta he voisivat myös tulla tänne kertomaan oman kantansa tähän asiaan, koska minä olen samalla lailla vähän epäilevä: jos täällä Kreikasta puhutaan ja perussuomalaiset eivät ole paikalla vaan itse asiassa poistuivat juuri sillä hetkellä salista, niin se on kyllä jo niin historiallista, että toivottavasti tässä nyt ei ole merkkejä ilmassa.

18.48 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kyllähän tästä vakuusjärjestelystä on kuitenkin syytä todeta, että sehän oli koko hallituksen, edellisen vaalikauden hallituksen, yhteinen linjaus, että vakuuksia haettiin. Ja ymmärsin kyllä niin, että silloin kun niitä haettiin, niin sille oli tukea eduskunnasta laveammaltikin. Ja sitähan aikaisemmassa yhteydessä moneen eri kertaan vaadittiin, muun muassa silloin 2010 toukokuussa, kun tätä Kreikan kahdenkeskistä lainaa, sitä ensimmäistä tukipakettia, käsiteltiin.

Mutta tämä pelkistyy nyt siihen kysymykseen, muutetaanko Suomen linja todella talouspolitiikan megaluokan isossa asiassa niin, että Suomi lähtisi kulkemaan velkojen yhteisvastuun suuntaan — asia, jota lähes kaikki puheenvuoron käyttäjät tähän saakka ovat julkisessa keskustelussa eri tavoin vastustaneet ja nähneet sen todella turmiollisen vaikutuksen euroalueen tulevan taloudenpidon kannalta — ja toteutetaanko tämä julkisen velan leikkauksena. On syytä muutoin sanoa, että tälläähän ei ole mitään akuuttia vaikutusta Kreikan taloustilanteeseen, koska suhteessa sekä kahdenkeskisiin että vakausmekanismista annettuihin luottoihin niissä ei ole sellaisia maksuaikatauluja päällä, että olisi joku akuutti kriisi, vaan tätä maksuaikaahan on pidennetty, joten kysymys on isosta periaateasiasta, ei sellaisesta asiasta, jolla olisi joku välitön vaikutus Kreikan taloustilanteeseen. Ja yhdyn siihen näkemykseen, että kreikkalaisten täytyy tehdä kovasti töitä, jotta he saavat oman taloudenpitonsa terveille pohjalle.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

18.50 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa puhemies! Emme kannata yhteisvastuuta, en kannata yhteisvastuuta, mutta sanon vielä sen, että oleellista on se, että pitää osata elää yhteisvaluutan oloissa. Me suomalaiset emme tällä hetkellä osaa. Me olemme päästäneet kustannukset karkaamaan, menettäneet kilpailukykyämme, teollinen pohja on rapautunut. Me olemme näivettyneitä, ja näin Suomessa ei voida jatkaa. Todella tämä hallitusohjelma tulee ihan viimeisessä vaiheessa ja tarvitaan se yhteiskuntasopimus, jotta Suomi pystyy elämään yhteisvaluutan vaativissa oloissa. Kreikkalaiset eivät osaa lainkaan tällä hetkellä, tämä nykyhallitus, elää, ja se on iso ongelma. Katsoin aivan viimeisiä uutisia, niin venytetään ja vanutetaan eikä synny ratkaisuja. Meillä on euroalueella siinä iso ongelma käsillä, ja siinä nyt pitäisi kyllä todella tiukasti toimia, että seuraukset eivät enää siitä kasva. Mutta se, että Kreikka on otettu euroon, me olemme eurossa, jo tekee tämän tilanteen vaikeaksi.

18.51 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Ala-Nissilän käsitykseen, että kyllä meilläkin on tässä aika paljon oppimista ja on paljon itsekin tehtävä, jotta pärjäämme, ja myös omasta kilpailukykyvyydestä huolehtimisessa. Sitten on kuitenkin syytä sanoa se, että meillä on kaksi teollista muutosta yhtä aikaa käsillä, jotka muutokset ovat se suurin selittävä tekijä meidän vaikeuksillemme. Toinen on tämä Nokia-sektorin muutos ja se, että Nokia ei satsannut ajoissa älypuhelimeen eikä nähnyt, mitä iPadin syntyminen tarkoittaa suhteessa kuluttajaan ja myös yrityselämän ajattelutavan muuttumiseen. Samasta ilmiöstä kärsii myös metsäteollisuus, joka liian pitkään rakensi tämän sanomalehtipaperin jatkuvan kasvun varaan ja sitten teki vääriä strategisia ratkaisuja ja loppuvaiheessa jopa myi sen sellutuotannon. Suljettiin muun muassa Kemijärven sellutehdas olosuhteissa, joista sitten myöhemmin on voitu todeta, että itse asiassa selluhomma oli sitä kannattavaa bisnestä ja se olisi kannattanut pitää.

Mutta sitten suhteessa tähän nykytilanteeseen pidän kuitenkin päivän selvänä, että jos Suomi hassaa miljardeja euroja tässä Kreikan velkajärjestelyssä, niin se ei, arvoisat kollegat, mitenkään edesauta meidän kotimaista pärjäämistämme, kun me tiedämme, missä tilanteessa ollaan täällä budjetin rakentamisen yhteydessä. Tällainen miljardien eurojen käyttö velkajärjestelyyn suomalaisen veronmaksajan rahaa on sitten kyllä suoraan näkyvissä siinä Suomen valtion taseessa ja meidän omissa toimintamahdollisuuksissamme, jotka meille ovat tärkeitä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

5. Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2014

Kertomus K 8/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Keskustelu

18.54 **Ilkka Kantola sd:** Arvoisa rouva puhemies! Yleisradion toimintaympäristö on nopeassa muutoksessa. Tiedon ja kaikenlaisen informaation digitalisaatio avaa koko ajan kehittyvän ic-teknologian mahdollistamia uusia välineitä informaation käsittelyyn ja jakeluun. Muutos näkyy paitsi loistavana mahdollisuutena myös erityisen suurena haasteena kaupallisen median puolella. Perinteinen printtimedia menettää asemiaan. Alan toimijat ovat kuumeisesti miettineet keinoja hankkia tilaaja- ja mainostuloja nettipohjaisista julkaisuistaan. Kun mainosmarkkinoiden tilanne talouden matalasuhdanteen johdosta on samaan aikaan alavireinen, on seuraukset nähty laajoina henkilöstövähennyksinä kaupallisissa yhtiöissä niin printti- kuin sähköiselläkin puolella. Sähköisen median selviytymistäisteluun oman kivuliaan lisänsä tuo kansainvälisten viihdejättien tulo suomalaistenkin kuluttajien ulottuville.

Suomalaisen kulttuurin ja kotimaisen journalismin kannalta kehityssuunta ei näytä valoisalta. Aika näyttää, onnistutaanko nettipohjaisiin julkaisuihin löytämään sellainen mahdollisten sisältöjen ja mainosmyynnin yhdistelmä, joka ylläpitää kotimaisen kulttuurin ja journalismin erityisasemaa ylitsevyöryvän kansainvälisen tarjonnan paineessa. Hallintoneuvoston näkemys on, että suomalaiset tarvitsevat Ylen ohella monipuolisen ja moniarvoisen kaupallisen median. Monipuolinen mediakenttä on paras tae sananvapauden laajalle toteutumiselle.

Tässä kaupallisen median vaikeassa asetelmassa Yleisradion merkitys korostuu. Vakaan rahoituksensa turvin Yle kykenee panostamaan sisältöihin ilman pohdintaa taloudellisesta kannattavuudesta. Ylellä on suomalaisessa mediakentässä erityisasema. Se ei kilpaile tilaajista, eikä se saa hakeutua etsimään tuloja mainosmarkkinoilta. Hallintoneuvoston näkemys on, että kilpailun puuttuminen ei saa merkitä sitä, että Yle ei lainkaan uudistuisi tai kehittäisi toimintojaan.

Vuosi 2014 oli Ylessä vahva kehittämisen ja toimintaa uudistavien muutosten vuosi. Yleisön median käyttötavat muuttuvat kiihtyvällä tahdilla. Yle pyrkii vastaamaan tähän vahvistamalla verkko-osaamistaan niin sisällöissä, palveluissa kuin jakeluissakin. Yle Areenan asemaa on edelleen vahvistettu sisältöjen jakelukanavana. Yleisö löytää Areenasta sisältöjä silloin, kun haluaa, ja pystyy seuraamaan niitä erilaisista päätelaitteista. Perinteiset broadcast-lähtetäminen perustuvat televisio ja radio ovat edelleen pääasiallinen Ylen sisältöjen jakelutie, mutta nopein kasvu on nettipuolella.

Strategian painottuminen verkkojakelun kehittämiseen näkyi kertomusvuonna Ylessä laajoina yt-neuvotteluina. Yt-neuvotteluissa oli lähes kolmannes henkilöstöstä, toistatuhatta henkeä. Toimintoja organisoitiin uudelleen, ja monien tehtävät muuttuivat. Lähinnä teknologiapuolella päädyttiin myös irtisanomisiin, kun toimintojen tehostaminen sitä edellytti. Irtisanomisten määrä jäi lopulta pienemmäksi kuin aluksi arvioitiin. Vakituksia työsuhteita jouduttiin lopettamaan 67 pelätyn 180:n sijasta. Tämä vastasi hallintoneuvoston toivetta siitä, että muutoksessa tulisi tarkoin tutkia mahdollisuudet henkilöstön uudelleenkouluttamiseen. Ylen lisääntynyt läsnäolo netissä toteuttaa yhtiön strategista tavoitetta palvelulla kaikkia suomalaisia. Vaikka Ylen ei taloutensa takia tarvitse etsiskellä suuria yleisöjä, edellyttää Yle-veron legitimitettä, oikeutus, että jokainen Yle-veron maksaja voi löytää jotain itselleen merkityksellistä Ylen tarjonnasta ja Ylen käyttämiltä jakelukanavilta. Ylen kehittämisessä merkitystä on yleisöpalautteella. Uusi teknologia mahdollistaa aikaisempaa helpommin yleisön osallistumisen ohjelmiin ja niiden kehittämiseen. Ylen mandaatti

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

verkossa perustuu lakiin yleisradio-osakeyhtiöstä, jossa määritellään Ylen tehtävä. Tuon lain 7 §:ssä todetaan: "Yhtiön tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkisen palvelun sisältöpalveluja voidaan tarjota yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja alueellisesti."

Arvoisa puhemies! Suomalaisten suhdetta Yleen selvittelevässä tutkimuksessa kävi ilmi, että 87 prosenttia suomalaisista luottaa Yleisradioon erittäin paljon tai melko paljon. Enemmistö on sitä mieltä, että Yle on hoitanut julkisen palvelun tehtävänsä hyvin tai erittäin hyvin. Yhä useampi kokee, että Yle on tärkeä yhteiskunnalle ja että sillä on merkitystä myös omassa median käytössä. Kertomusvuoteen sisältyi isoja urheilutapahtumia. Talviolympialaiset ja jalkapallon MM-kisat rasittivat yhtiön taloutta niin, että viime vuoden tulos on vajaat 5 miljoonaa euroa tappiollinen. Sovitun talouslinjauksen mukaisesti talous tasapainottuu jälleen vuosina, jolloin mittavia ja esitysoikeuksiltaan kalliita urheilun suurtahtumia ei ole ohjelmistossa.

Osana julkisen palvelun tehtävää ovat olleet uudet avaukset yhteiskunnallisten sisältö-hankkeiden puolella. Tällaisia ovat olleet muun muassa vanhustenhoitoon paneutunut Hoi-vakoti kuntoon -ohjelmasarja ja saariston ongelmia käsitellyt Fixa Skärgården. Ohjelmien tekotapa on mahdollistanut yleisön aikaisempaa vahvemman osallistumisen ohjelmien toteutukseen. Merkittävä satsaus yhteiskunnallisen tuotannon puolella oli keväällä 2014 toteutettu eurovaaliehdokkaiden vaaligalleria, jossa jokainen ehdokas haastateltiin nettijake-lussa katsottavaksi. Samaa konseptia sovellettiin menestyksellisesti myös kuluneen ke-vään eduskuntavaaleissa. Hanketta voi pitää demokratian ja tasa-arvon kannalta merkittä-vänä: jokainen ehdokas sai maksutta neljä minuuttia aikaa päämedian nettisivuilla.

Yleisradio on kertomusvuonna toteuttanut hallintoneuvoston vahvistamaa strategiaa. Yhtiö on lisännyt panostuksia vähemmistökielten ja erityisryhmien palveluihin. Saamen-kielistä ohjelmatarjontaa on lisätty: ohjelmia lähetetään nyt kaikilla saamen kielillä. Tele-visio-ohjelmien tekstitystä on kasvatettu ja näin vahvistettu kuurojen kieliryhmän perusoi-keuksien toteutumista. Strategiansa mukaisesti Yle on kasvattanut hankintoja kotimaisilta riippumattomilta tuotantoyhtiöiltä. Hankintojensa kautta Yle toteuttaa tehtävänsä koti-maisen kulttuurin vahvistajana. Ylellä on tärkeä rooli isona elokuvan, draaman ja kulttuu-rin alueen tuotantojen ostajana. Hallintoneuvosto on pitänyt tätä tärkeänä keinona vahvis-taa kotimaista kulttuuria, jonka on työlästä kilpailla isolla rahalla tehdyn kansainvälisen viihteen kanssa.

Arvoisa puhemies! Hallintoneuvoston tärkeimpiin vuosittaisiin päätöksiin kuuluu Yleisradion hallituksen valitseminen. Olemme pyrkineet siihen, että vuosittain hallitukses-sa vaihtuu yksi tai kaksi henkilöä. Näin turvataan sekä uusiutuminen että jatkuvuus. Ker-tomuskauden päättyessä hallituksen puheenjohtajan, vuorineuvos Kari Neilimon runsaan kuuden vuoden mittainen kausi puheenjohtajana päättyi. Hallintoneuvoston käsityksen mukaan Neilimon ansiot Ylen hallinnon, organisaation ja johtamisen kehittämisessä ovat merkittävät. Uudeksi hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Helsingin yliopiston kansleri Thomas Wilhelmsson.

Arvoisa puhemies! Hallintoneuvosto jättää kertomuksensa eduskunnan arvioitavaksi. Kertomuksen liitteenä on saamelaiskäräjien lausunto.

19.01 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia hallintoneuvoston pu-heenjohtajalle erinomaisesta esittelystä. Kyllähän Yleisradion kohdalla kaikista tärkeintä

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

on kuitenkin nämä julkisen palvelun tehtävät. Ylellä on paljon hyviä sisältöjä, on verkossa, on radiossa, on televisiossa, mutta kyllä kuitenkin alueellinen kattavuus ja erilaiset erityisryhmät, myös kieliryhmät, heidän viestinnästään ja ohjelmatarjonnastaan huolehtiminen, on minusta kaikista tärkeintä. Kyllä Ylen verkkopalveluita voi erityisesti kehua, erityisesti Yle Areenaa, niin kuin tässä tulikin jo esittelypuheenvuorossa esille.

Arvoisa puhemies! Yle-veroa sivuttiin hieman tuossa toimintakertomuksen esittelyssä, ja Yle-veron kohdalla aika paljon palautetta olen saanut siitä, että yritykset kokevat Yle-veron aika hankalana ihan jo tästä byrokratianäkökulmasta. Monet kirjanpitäjät ja monet tilintarkastajat myös kritisoivat, ja tässä on vähän epäselvyyttä siinä, kuinka se tulisi sinne kirjata. Tässä täytyy nyt miettiä, kun on käynnistetty tällainen puoluerajat ylittävä byrokratian purkaminen, että miten tämä Yle-verokin voitaisiin sitten näitten yritysten ja yhteisöjen kohdalla sovittaa.

Arvoisa puhemies! Erittäin hyvänä pidän myös sitä, että hallintoneuvostossa on otettu huomioon myös kaupallinen media. Me tarvitsemme edelleen eläviä maakuntalehtiä, eläviä paikallislehtiä, ja meidän pitää pitää myös ihan markkinatalouden ehdoilla toimiva julkinen sana elossa, ja minusta tämä on kaiken a ja o, mikä tulikin esille, suomalaisen journalismin puolustaminen. Itse toivoisin ja varmaan jokainen kansanedustaja toivoo, että entistä enemmän satsattaisiin uutisten laatuun, juttujen laatuun, eikä siihen nopeuteen, niin että välillä on jopa kirjoitusvirheitäkin siellä.

19.03 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Myös minä puoleltani yhdyn niihin kiitoksiin, joita tässä edellä esitettiin hallintoneuvoston puheenjohtaja, edustaja Kantolalle. Yleisradion rooli on äärimmäisen tärkeä meidän monipuolisessa, moniarvoisessa tiedonvälityksessämme, ja on tärkeää, että Yleisradion hallintoneuvosto suorittaa oman tehtävänsä Yleisradion toiminnan ohjaajana ja myös valvojana, ja sitä työtä hallintoneuvosto on tehnyt.

Niin kuin hallintoneuvoston puheenjohtaja, edustaja Kantolan kertomat luvut valaisivat, Yleisradio on pärjännyt tässä erittäin kovassa mediamyllerryksessä hyvin. Se on monipuolinen sisältö, se on kyennyt elämään myös tässä uudessa ajassa, se on vahvasti verkossa läsnä ja on läsnä siellä, missä ihmiset päivittäistä tietoa tarvitsevat. Ohjelmilla on vankka katsoja-, kuuntelija- ja lukijakuntansa, ja myös Yleisradion luotettavuus on säilynyt korkealla tasolla. Nämä ovat kaikki erinomaisen tärkeitä asioita.

Sitten on syytä olla jossain määrin huolissaan siitä julkisen keskustelun yhdestä piirteestä, että kun mediamyllerrys on kova ja myös nämä talouden reunaehdot ovat kaikille alan toimijoille kovat, niin on tullut useita sellaisia puheenvuoroja, joissa nähdään, että lehtien tai kaupallisen television tai radion toimintaolosuhteissa jotenkin helpottaisi se, jos Yleisradiota kurjistettaisiin mahdollisimman paljon. Pidän tätä kovin ikävänä ajattelutapana. Se, että kurjuutta levitetään joka suhteessa — ja sitä kautta, kun resursseja leikataan joka puolelta, huono journalismi yleistyy — ei voi olla moniarvoisen tiedonvälityksen eikä suomalaisen yhteiskunnan etu.

Yleisradion tehtävä julkisen palvelun laitoksena on erittäin tärkeä, ja samalla se pitää myös positiivista rimaa yllä kaikkien toimijoiden osalta. Erityinen merkitys on sillä, että Yleisradio käyttää näitä voimavarojaan kaikkien väestöryhmien palvelemiseen, mutta myös sen varmistamiseen, että ohjelmien taso on korkea ja, mitä tulee esimerkiksi uutisvälitykseen ja ajankohtaisohjelmiin, että niiden luotettavuus säilyy korkealla tasolla.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Merkitystä on myös sillä, että Yleisradion asiat hoidetaan eduskunnan toimesta — hallintoneuvoston rooli on tässä tärkeä — ja että Yleisradiosta ei missään olosuhteissa tehdä minkään hallituksen viestintäkanavaa eikä äänitorvea. Tiedämme maailmalta, että usein syntyy houkutus hallituksille siihen, että jos voitaisiin tämä kansallinen radioyhtiö jotenkin saada kepinnohkaan ja sitten sitä kautta saada kulloisenkin hallituksen viestiä perille. On ollut hyvä perinne Suomessa, että vaikka hallitukset vaihtuvat, niin Yleisradion asioiden hoito on täällä eduskunnassa. Se on hallintoneuvostolla, ja se on eduskunnalla, ja eduskuntaryhmillä on ollut tärkeä osuus silloin, kun lainsäädäntöä on muokattu. Tiedossa on, että hallitus on nyt hallitusohjelmaneuvoittelussa tehnyt päätöksen, että Yleisradion asemaa, tehtäviä ja ilmeisesti Yleisradiota koskevaa lainsäädäntöä jälleen kerran katsottaisiin.

En tiedä, mitä tarpeita tässä taustalla on, koska tämä yleisradiolaki on varsin tuore laki ja se on erittäin huolellisessa valmistelussa tehty. Sen valmisteluhan alkoi jo edellisellä, vuoden 2007 vaalikaudella, ja sitten ministeri Kiuru vei sen maaliin vuonna 2011 alkaneella hallituskaudella. Jos tarpeita on, niin ne on syytä arvioida, ja tärkeätä on, että tämä arviointi tapahtuu avoimesti ja demokraattisella tavalla ilman, että tähän sisältyy mitään erityisiä etukäteen tehtyjä ratkaisuja esimerkiksi hallituksen toimesta.

Samalla kiinnitän huomiota siihen, että on merkitys sillä, että tämä meidän valvontajärjestelmämme ja Yleisradion päätöksenteko toimivat oikein. Yleisradiossahan ongelmana ei ole valvojien määrä. Valvojia on todella paljon. Meillä on hallintoneuvosto, meillä on tietenkin hallitus Yleisradion operatiivista toimintaa johtavana elimenä. Sitten meillä on Viestintävirasto, sitten meillä on liikenne- ja viestintäministeriö, ja sitten meillä on vielä lisäksi eduskunnan liikennevaliokunta ja eduskunta. Taisi olla niin, että tähän tuli vielä jokin yksi valvoja lisää, tällainen, oliko jokin asiamiespohjainen, joka vielä tehtiin, niin että kyllä välillä käy sääliksi Ylen johtoa, kun se kiertää näissä eri elimissä kertomassa, mitä Yle on tekemässä.

En usko, että meidän moniarvoiselle tiedonvälityksellemme olisi hyväksi se, että Yleisradion siipiä leikattaisiin, että siltä kiellettäisiin toiminta jollakin alueella, koska jos näin tehdään, niin sitten aikaa myöten se tarkoittaa sitä, että yleisöt vähenevät ja sitä kautta koko yhtiön legitimiteetti heikkenee.

Mutta kun puhun tästä hyvästä hallinnosta, niin otan siihen liittyen yhden esimerkin, joka itseäni kyllä vähän kummastutti. Se oli Yleisradion alihankintana tehty ohjelmasarja tuon SuomiAreenan yhteydessä vuosi sitten kesällä. Siinä yhteydessä kävi sitten ilmi, että kun tämän ohjelmasarjan sisältöön oltiin tyytymättömiä, niin oli tullut erilaista valitusta Yleisradion johdolle asioista ja että tähän ohjelmaan ohjelman tekijöiden antaman tiedon mukaan, sen sisältöön ja ohjelman tekotapaan, oli puututtu myös Yleisradion hallituksesta käsin.

Pidän täysin sopimattomana sitä, että Yleisradion hallituksessa olevat henkilöt ryhtyisivät itse omaan työsuhteeseensa perustuvissa asioissa soittamaan Yleisradion johdolle ja esittämään vaatimuksia, millaisia ohjelmia tai millä tavalla pitää tehdä. Jos on Yleisradion hallituksessa, täytyy pitää siitä huolta, että ei ole samaan aikaan hoitamassa jonkin firman viestintätehtäviä suhteessa Yleisradioon. Muuten menevät hallituksen jäsenen roolit ja firman tiedotusroolit sekaisin.

Toivon, että Yleisradion hallintoneuvostossa otettaisiin nämä corporate governance -asiat vakavasti, koska näillä on suuri vaikutus siihen, että Yleisradion uskottavuus ja luotettavuus riippumattomana elimenä voi säilyä joka suhteessa.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

19.11 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! En nyt malttanut olla käyttämättä lyhyttä puheenvuoroa, koska jonkinlaista lukkarinrakkautta minäkin tunnen tätä Yleisradiota kohtaan. Aikanaan toimin noin kymmenen vuotta siellä hallintoneuvostossa ja näin sen arvon, mikä sillä on, että Yleisradio on nimenomaan eduskunnan radio. Myös tällaista periaatetta halusin pitää vahvasti esillä silloin, kun minulla oli ilo ja kunnia toimia noin vuoden verran viestintäministerin tehtävissä, jolloin kyllä kiitosta annoin sekä edeltäjälleni että seuraajalleni, ministeri Krista Kiurulle molemmissa tapauksissa, että hän sai aikaan kovalta työllä parlamentaarisesti tämän uuden yleisradiolain.

Eli yhdyin samaan arvioon, että varmasti tällaista suurta lainsäädännöllistä uudistustarvetta ei tällä aikajänteellä ole, mutta jos hallitus nyt on päättänyt pistää pystyyn tällaisen työryhmän — ja nimenomaan, jos Ylen kohdalla aikoo tehdä ratkaisuja, se täytyy aina tehdä parlamentaarisesti — niin toivottavasti siinä nyt löytyy suurta viisautta sitten eri puolueista, joka näkee sen Ylen merkityksen ja arvon nimenomaan tällaisen moniarvoisen tiedonvälityksen takaajana ja myös kaikkien meidän perusarvojemme eteenpäinsaattajana. Ylellä on paljon hyviä tehtäviä, tärkeitä tehtäviä yhteiskunnassa, ja siksi meillä täytyy olla kirkkaana mielessä, että on koko yhteiskunnan etu, että meillä on kohtuullisen vahva julkisen palvelun yleisradioyhtiö täällä Suomessa.

Kaiken kaikkiaan minä myöskin haluan vielä alleviivata ja korostaa — ja sitä ei voi koskaan liikaa korostaa — että aina täytyy muistaa, että Yleisradio ei saa olla minkään istuvan hallituksen käsikassara. Ja juuri se periaate olikin tässä taustalla, kun aikanaan parlamentaarisesti nämä uudet rahoitusmuodot ratkaisimme. Olisi tuhoisaa, jos Yleisradio olisi jokaisen hallituksen väristä tai politiikasta riippuvainen. Ehdottomasti tiedonvälityksen pitää olla riippumatonta, ja näitä periaatteita tulee tietenkin kunnioittaa kaikin puolin myös jatkossa.

19.13 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Pidän todella tärkeänä sitä, että tämän hallituskauden aikana liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner selvittää mahdollisuudet tukea yksityisen median selviämistä tästä kamppailusta, joka tässä tuli esille, ja tästä median murroksesta, mikä on käynnissä. Oma viestini myös vielä hallintoneuvostolle kirkastettuna: Pitäkää Ylen alueelliset toiminnot pystyssä. Ylen alueradiot ovat hyvin tärkeitä tuolla maakunnissa, myös meidän oma Yle Pohjanmaamme.

19.13 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Sille, että meillä on vahva Yleisradio, ei todellakaan ole vastakohta se, etteikö meillä myös muilla tiedotusvälineillä ole hyvät toimintaedellytykset ja -mahdollisuudet. Toden totta, median kannalta kaiken kaikkiaan tämä on ollut erittäin haastavaa aikaa yhteiskunnallisten toimintaympäristöjen muutoksineen. Aikanaan kun toimin siinä viestintäministerin tehtävässä, valmistui tällainen laaja selvitys lehdistön tulevaisuudesta, jolla on paljon mustia pilviä, uhkakuvia, monta kertaa myös ihmisiä siellä joutuu yt-neuvotteluihin, ja ikäviä uutisia on ollut tältä saralta. Päätin silloin, että asialle on tehtävä jotain, ja kutsuin selvitysmiehen, Tuomas Harpin, tekemään selvityksen, mitä tälle voisi tehdä, jotta meillä myös sanomalehdistön tulevaisuus on turvattu. Selvitysmies tuotti useampia esityksiä, ja saimme kamppailtua kovassa kamppailussa sitten viime hallituskaudella 30 miljoonaa innovaatiotukeen suomalaiselle lehdistölle lisää, jotta se voisi tästä murroskaudestaan selvitä. Tämä selvitysmiehen raportti on muuten erittäin hyvää ja mielenkiintoista luettavaa myös tulevalle hallitukselle, ja toivon, että myös

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

tuleva hallitus hyvin vahvasti kiinnittää huomiota tähän kokonaiseen median murrokseen ja toimintamahdollisuuksiin kaiken kaikkiaan tästä eteenpäinkin.

19.15 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Todellakin vahva Yleisradio, toimiva Yleisradio, ja sen lisäksi kaupallinen media, hyvin hoidettu kaupallinen media, eivät ole keskenään ristiriidassa, me tarvitsemme molempia.

Tässä edellä edustaja Viitanen viittasi tähän merkittävään selvitysmies Harpin tekemään työhön ja hänen tekemiinsä ehdotuksiin. Niistähän tämä innovaatiotuki tuli voimaan, ja sillä on iso merkitys. Siinähän käytettiin pohjana Tanskan aikaisempia kokemuksia, jotka antavat nimenomaan mahdollisuuksia pärjätä tässä kovassa muutoksessa. Sitten sen lisäksi siitä on eräitä osioita toteuttamatta, ja niistä tärkein koskee tätä digitaalisten välineiden arvonlisäveron laskua. Se pitäisi saada nopeasti aikaan, ja rohkenenkin toivoa, että tässä hallitus veisi tätä asiaa osaltansa eteenpäin, ja uskon, että koko eduskunta voi olla tätä tukemassa. Se helpottaisi sitä, että me pärjäämme tässä sähköisessä murroksessa ja sitten meillä on myös monipuolinen viestintäkenttä painetun sanan, radion, television ja tämän kehittyvän digitaalisen verkon kautta.

19.16 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Pitää mainita vielä yksi asia, joka liittyy tähän kaupallisen median ja Yleisradion keskinäiseen suhteeseen.

Todellakin julkisessa keskustelussa tällaista vastakkainasettelua tai kilpailuhenkeä on vähän viritelty ja haluttu nähdä Yleisradion rahoitusasema ja tehtävä, lainsäädännössä vahva asema jotenkin ongelmana kaupallisen median kannalta. Käytännössä Ylen strategiassa kuitenkin hyvin keskeinen osa on uusien kumppanuuksien rakentaminen ja yhteistyö kaupallisen median kanssa, esimerkkinä radiot.fi-sivuston, josta yhden nettisivun kautta pääsee mihin tahansa radioon, Yleisradioon tai muihin kaupallisiin radioihin, kehittäminen. Tämänäyttypisiä kumppanuus- ja yhteistyöhankkeita on kaupallisen median kanssa, ja tämä tietysti luo myös pohjaa sitten kaupallisen median selviytymiselle omalta osaltaan. Mutta totta kai hallituksen käsissä on sitten osa veroratkaisuista ja mahdollisuuksista joko vaikeuttaa tai helpottaa kaupallisen median asemaa tässä muuttuvassa mediakentässä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle merioikeudellisia vaateita koskevan vastuun rajoittamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan muutosten hyväksymisestä sekä laiksi merilain 9 luvun 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2015 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 2/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Keskustelu

19.17 **Mats Löfström r:** Värderade talman, ärade ledamöter! Det här är ett rutinärende som vi har behandlat i kommunikationsutskottet. Jag vill dock lyfta upp en viktig sak som också betonas i utskottets betänkande.

Finland är försenat med ratificeringen av internationella konventionen Nairobi Convention on the Removal of Shipwrecks. Nairobikonventionen bestämmer internationella regler för att försäkra oss om snabb och effektiv lokalisering och bortförande av ett vrak då det är bedömt att vara en risk. Konventionen ger ett starkt ansvar för fartygsägare och inkluderar en obligatorisk försäkringsregim. Konventionen trädde i kraft 14 april tidigare i år. Bland annat Danmark, Tyskland och Storbritannien är bland de 16 länder som hittills har ratificerat konventionen, vilket betyder att våra fartyg med finländsk flagg behöver försäkring om man navigerar i dessa länders vatten.

Eli myös Suomen konttialukset, laivat ja ro-ro-alukset tarvitsevat tämän vakuutuksen, jos me navigoimme näiden maiden vesissä. Esimerkiksi meillä on Suomen laivoja linjaliikenteessä sekä Saksassa että Isossa-Britanniassa. Siksi on tärkeää, että hallitus ratifioisi tämän kansainvälisen sopimuksen mahdollisimman pian, niin että myös meillä Suomessa olisi kaikki paperit kunnossa. — Kiitos.

19.19 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Löfströmin arvioon tämän sopimuksen merkityksestä. Tässähän meillä on erinomainen ja hyödyllinen esimerkki hyvästä, järkevästä ja tarpeellisesta sääntelystä. Eli tarvitaan myös sääntöjä, joiden mukaan toimitaan, ja aivan erityisesti tämä tietysti koskee merenkulkualaa ja muitakin liikennealoja.

Mutta haluaisin tässä yhteydessä vain korostaa sitä, että meillä on kyllä kansallisesti suuri merkitys sillä, että meillä säilyy oma kaupallinen laivasto. Se on tärkeä huoltovarmuustekijä, ja sillä on totta kai myös merkitystä sille, että meillä on suomalaista merimiesosaamista ja että tämä koko klusteri voi menestyä. Siihen kuuluvat paitsi laivat myös laivanrakennus, merenkulkualan osaaminen, koulutus ja sitten kokonaisuudessaan arktisen yhteistyön mahdollisuudet.

Tältä kannalta pidän hyvin epäonnistuneena, että hallitus on omassa ohjelmassaan lähtenyt siitä, että sillä on takataskussaan sellainen ajatus, että tämän niin sanotun yhteiskuntasopimuksen kaatuessa merenkulkualaa rangaistaisiin merenkulkualan tukien leikkauksella. Sen vaikutukset meidän oman kaupallisen laivaston tulevaisuuteen olisivat kyllä erinomaisen kriittisiä. Toivon, että tällaisia koplauksia ei tehtäisi ja täysin syyttömiä tahoja laitettaisi kärsimään ja lisäksi vielä aiheutettaisi kansantaloudelle tarpeetonta vahinkoa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 7/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 5/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 1/2015 vp

Pöytäkirja PTK 24/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 25.6.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 25.6.2015 pidettävään täysistuntoon.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 25.6.2015 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.22.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen